

KURJER POZNANSKI

wychodzi 2 x dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chęłmiński
za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 496

Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 25 października 1936

Rok 31

Odbudowa narodów

(xjp) Ludzkość znajduje się w stanie niepokojącym:

Do znudzenia prawi się o zamilowaniu do pokoju, — a w kilku miejscach świata wre zażarta wojna.

Hojnie sypie się obietnicami, że, jeżeli nie dzisiaj, to niebawem, najdalej jutro nastanie raj na ziemi, — narazie jednak blakają się miliony ludzi bez pracy. Głodują i wymierają z nędzy.

Deklamując o wolności obywatelskiej, — stwarza się obozy koncentracyjne, chłoscze winnych i niewinnych, pacy charaktery, poniża godność ludzką.

Z całym nowożytnym cynizmem idzie bolszewizm po milionach trupów do swego celu, siejąc własny różstrój we wszystkich niemal państwach świata.

Normalne życie dusi się w potopie dekretów, zakazów i nakazów. Całe armie agentów czuwają nad „lojalnym” wypełnianiem regulaminów i ustaw.

Szaleje pieniądz, chwieje się złoto. Woda i ogień niszczy się nadprodukcję, — a nędza nie brzydzi się już paliną i śmietnikiem.

Opasłe tomy głoszą potęgę, wszechmoc rozumu ludzkiego — a życie śmieje się w niezdrowym szyderstwie z bezradności tych, którzy kiedyś tak chcieli brać władzę i odpowiedzialność w swoje ręce. W jakimś popłochu konferuje się, radzi, nadrabia miną, uchwala, ustala, zapowiada, krzyczy w mikrofony. Nazajutrz stwierdza się, że nie jest lepiej.

A komunizm mać z zachwytem w kadzi świata i czeka na swoje żniwo. „Jedna jest tylko potęga, której boi się komunizm, a potęgą tą jest Kościół Katolicki. Boi się tej potęgi komunizm, ponieważ boi się katolickiego systemu wychowawczego, nauczania dzieci i młodzieży uczciwości i moralności”: kategoryczne te słowa wypowiedział z ambony wybitny kapłan nowojorski ks. Caffery. Trafił w sedno i wyjaśnił każdemu, dlaczego narasta znowu fala bezprzymiernej nienawiści przeciw nauce Kościoła i jego hierarchii.

Rzekomem bogactwem Kościoła podnieca się przyrodną człowiekowi zawiść. Szatę duchowną — świecką czy zakonną — oblewa się pomyjami potwarzy i oszczerstwa.

Pragnie się bowiem zniszczyć ostatni autorytet, a ludzkość przemienić w stado posłuszne ze strachu przed batem, powołne za ochlap strawy i łachman wytarty. Obok nikłego grona ideowych komunistów, wierzących w swoją utopię, żeruje na ludzkości gromada samolubów, marzących o wyniesieniu siebie poprzez trupy i gruzy.

Inteligentni z pomiędzy nich zrozumieć dobrze, że jeden Kościół posiada program, rozwiązujący niepokojące ludzkość zagadnienia, związane z wszechstronną sprawiedliwością społeczną; wymagający podporządkowania swego samolubnego ja dobru bliźniego.

Trójprzymierze — napozór dziwaczne i nienaturalne — masonerii, komunizmu i żydostwa pragnie za wszelką cenę zniszczyć Kościół jako jedyną zaporę w swoich dążeniach.

by się nie krzyżowało roboty Kościoła.

Dlatego niema dziedzi, w której — szczególnie jednak usiłuje się usunąć ducha Chrystusowego ze szkoły i wychowania. słusznie upatrując w nim właśnie źródło powracającej odnowy narodów

Ponieważ Chrystus stwierdził wyraźnie swoje prawo do królowania nad światem, mówiąc: „Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi”, dlatego sieje się anarchję, aby nie dopuścić do uspokojenia jego.

W święto Chrystusa Króla wzniesie się przez usta przeszło trzystu tysięcy kapłanów i trzystu milionów wiernych gorąca modliwa z prefacji o „królestwo wieczne i powszechne — królestwo prawdy i życia — świętości i laski — sprawiedliwości, miłości i pokoju”.

Ta liturgiczna wspólnota musi wykrzesać potęgę niezłomną, moc twórczą i leczniczą. Musi różnicieć promień, spalający nikczemność i samolubstwo. Musi pobudzić do czynu.

Polska zajmuje w Europie pozycję ważną. Dlatego też jest narażona na nieustanne ataki. Szczególnie zaś dziedzina wychowania jest przedmiotem ujemnego nacisku żywiołów, którym

się marzy utworzenie nad Wisłą i Wartą placówek bezbożnictwa, by dusza polska wyprana była z tradycji katolickich i narodowych.

Byłoby źle, gdyby zorganizowana opinia katolicka zamykała dobrotliwie, czy sennie oczy na ujemne objawy wychowania publicznego.

Trzeba się modlić i to wiele a szczerze ale trzeba również czuć, bo nieprzyjaciół jest chytry i obrany ze skrupułów. Nawet do wybranych zastępów katolickich usiłuje się zakraść, kryjąc pod cudzą wełną własne kły i pazury.

Któż nad niego jest surowszy i gorliwszy w odsądzaniu tych czy innych od prawowierności.

Czemże tłumaczyć tę niezrozumiałą odragę pewnych kół do ruchu narodowego, szczerze stojącego pod sztandarem Chrystusa - Króla, jeżeli nie mądrze maskowaną wolą wnoszenia w katolicką społeczność nieufności i zamętu!

Wszakże należałoby Bogu dziękować gorąco za to, że potężny obóz narodowy w Polsce nie tylko nie daje przystępu do siebie obcym prądom, ale, przeciwnie, serdecznie i szczerze wyznaje zasady katolickie i dba o to, aby w kursach organizacyjnych wpajać je swej młodzieży. Nie straszną będzie Polsce burza bolszewizmu, jeżeli w całym narodzie dokona się przeobraże-

Redakcje pism, wychodzących nakładem „Drukarni Polskiej” oraz zarząd jej wysłały na ręce J. Em. ks. Prymasa następujący adres:

Najdostojniejszemu Prymasowi Polski Jego Eminencji Księdzu Kardynałowi
Dr. Augustowi Hlondowi

z okazji dziesięciolecia rządów w Archidiecezji Gnieźnieńsko-Poznańskiej wyraził czci i hołdu wraz z życzeniami ad multos annos — składają

Redakcje:

„Kurjera Poznańskiego”
Marjan Seyda

„Oreodownika”
Tadeusz Powidzki

„Wielkopolanina”
Stanisław Prószyński

„Ilustracji Polskiej”
Antoni Kawczyński

„Nowin Poświętecznych”
Stanisław Bernatt

Dyrekcja „Drukarni Polskiej”
Roman Leitgeber

Marjan Seyda

Poznań, w październiku 1936 roku.

Przelot eskadry „Chrobrych” nastąpi w niedzielę o godz. 12 w poł.

Przypominamy, że w nadchodzącą niedzielę, dnia 25 bież. mies., wystartuje do lotu nad Poznaniem eskadra samolotów „Chrobry”. Lot, który w ubiegłą niedzielę wskutek fatalnych warunków atmosferycznych nie doszedł do skutku, nastąpi przeto jutro.

Samoloty wystartują z Ławicy o godz. 12 w południe i przeleć kilka-

krotnie nad miastem, szczególnie nad placem Wolności i jego okolicą.

Komitet wykonawczy daje wyraz przekonaniu, że obywatelstwo miasta Poznania powita eskadrę „Chrobry” w czasie lotu nad miastem z żywiołowym entuzjazmem.

Lot niedzielny jest oczywiście zależny od korzystnych warunków atmosferycznych.

nie, oparte o naukę, obyczaj i laski Kościoła Katolickiego.

*

Święto Chrystusa Króla jest dniem patronalnym Akcji Katolickiej z hasłem na ten rok: „Duch Chrystusowy w szkole i w wychowaniu podstawą odbudowy narodów”.

Trzeba się tem hasłem przejąć do głębi i dążyć w myśl jego do odzyskania wpływu na szkołę i wychowanie.

Ubogi naród polski, a jednak nie szczędzi ustawowych podatków, ani dobrowolnych ofiar na szkolnictwo. Tem samem, a także z natury rzeczy ma prawo do opieki nad zagadnieniem wychowawczem.

Nieustępliwie będzie aż do skutku domagał się wyłączenia z programów i gron nauczycielskich wszystkich, co traci bezbożnictwem albo indyferentyzmem. Nie wolno trwać w bierności, gdy chodzi o duszę młodzieży, o przyszłość Kościoła i narodu na ziemiach polskich.

Akcja Katolicka ma także zespolić, ujednolicić działanie żywiołu świeckiego z duchowieństwem. Żadnemu katolikowi nie wolno więc być głuchym na wezwanie Kościoła do pracy, tem mniej katolikowi narodowcowi. Należy o tem pamiętać!

Wstąpienie do szeregów Akcji Katolickiej będzie pięknym aktem czci dla Chrystusa - Króla, a zarazem dowodem pamięci o dziesięcioleciu Tego, w którego dłonie Opatrzność złożyła godność Prymasa Polski.

*

Niezapomniany ś. p. Prymas Dalbor pierwszy przeorał zagon polski pod Akcją Katolicką. Nie było mu jednak danem dokończyć obsiewu.

Podjął rozpoczęte dzieło syn ziemi śląskiej, wychowany w Rzymie i Krakowie, obecny Książe - Prymas, Jego Eminencja ks. kardynał August Hlond, pierwsza po Głowie Państwa osoba w narodzie.

Nie życzył sobie głośnych obchodów i gratulacji, a jednak trudnoby było nie wspomnieć w błyskawicznym chociażby rzucie, kim jest dla Polski i narodu.

Akcja Katolicka ma w Nim swego mądrego i ofiarnego promotora.

Osiem milionów rodaków za granicami Macierzy czci w Nim swego pracowitego protektora.

Polska cała uznaje w Nim z wdzięcznością swego imienia i swej wielkości między wszystkimi narodami niestrudzonego propagatora.

Do uwielbienia Chrystusa - Króla hymnem:

„Niechaj narodów wodze Tobie publiczne hołdy i cześć niosą, — nauczyciele, sędzie, prawo i sztuka niech Cię wyrażają!

„Niech oznaki władzy królów tem błyszczą, że oddane Tobie, — rządź słodkim berłem swem Ojczyznę, — obywateli rządź domami!”

do tego hymnu na cześć Chrystusa - Króla dołączy cały naród modlitwę serdeczną za Arcypasterza swego i Prymasa — Augusta, — aby uprosić dla Niego obfitość łask i błogosławieństwa w pracy dla dobra dusz i narodu.

„Front ludowy“ we Francji chwieje się

Starcia w Biarritz zwolenników i przeciwników współpracy z komunistami — Dotychczasowe próby ustalenia zasad kompromisu nie dały wyniku

Paryż. (PAT). Jak wynika z dotychczasowego przebiegu obrad na kongresie w Biarritz ścierają się zasadniczo dwa dążenia: pierwsze reprezentowane przez izbę wyższą z sen. Rognier na czele, przez b. min. Bonnetta, pos. Meyera, Milhauda i Roche'a, jest zdecydowanie przeciwnie ścisłej współpracy z komunistami. Do tej grupy należy również zaliczyć nieobecny na kongresie sen. Caillaux. Zwolennicy współpracy z „frontem ludowym“ mają swoją główną ostoję przede wszystkim wśród członków rządu i wśród posłów. Osobistości takie wreszcie, jak min. Chautemps, prezes honorowy Sarraut i sen. Israel usiłują doprowadzić do kompromisu.

Dotychczas podjęte próby nie dały jednak wyniku. Mają one głównie na celu ustalenie tego rodzaju tekstu końcowej rezolucji, któryby mógł być jednogłośnie przyjęty.

Pomimo głębokich przeciwkomunistycznych nastrojów nie można jednak twierdzić, że wśród członków kongresu przeważa dążenie, domagające się zerwania z „frontem ludowym“. Niewątpliwie obrady zakończą się mocnym podkreśleniem konieczności zapewnienia swobody słowa i pracy, poszanowania własności prywatnej, zaprzestania strajków okupacyjnych i utrzymania ładu wewnątrz kraju. Ministrowie radykalni mogą więc otrzymać polecenie, aby czuwali nad wykonaniem tych dezyderatów kongresu.

O nastrojach, panujących wśród członków, dają wyobrażenie słowa przypisywane jednemu z senatorów, iż nie nastąpiło zerwanie „frontu ludowego“, lecz zapadł „wyrok potępiający z zawieszeniem wykonania“. Należy zauważyć, że wspomniane nastroje „Ere Nouvelle“ przedstawiają jako powrót do dawnej doktryny radykałów. Nawet ten organ jednak, reprezentujący prawe skrzydło partii, nie wysuwa w jasnej formie sprawę zerwania z „frontem ludowym“, pomimo że niektórzy uczestnicy kongresu, m. in. Milhaud dali do zrozumienia, że uważają za możliwą współpracę radykałów z pewnymi ugrupowaniami centrowymi.

Paryż. (PAT). Na posiedzeniu komisji do spraw polityki wewnętrznej, pod przewodnictwem Daladiera wiceprzewodniczący partii Jacques Kayser opowiadał się za udziałem radykałów w „froncie ludowym“ Popierał jego wywody Albert Bayet.

Emil Roche, redaktor naczelny „La Republique“ oświadczył natomiast, że komuniści prowadzą grę podwójną. Również i Albert Milhaud jest zdania, iż niepokój w położeniu wewnętrznym i zewnętrznym kraju pochodzi stąd, że akcja komunistów grozi najgorszymi niebezpieczeństwami. Milhaud nie żąda jednak zerwania współpracy z rządem Bluma, a domaga się tylko, aby zasady partii radykalnej były z całą mocą wysuwane w szczególności w stosunku do poszanowania własności prywatnej i swobód obywatelskich.

Guernut i Chautemps wygłosili

Wiadomości

— Min. wyżywienia i rolnictwa Rzeszy Darre ogłosił rozporządzenie o cenach mięsa i wędlin. Ustalono obowiązujący w całej Rzeszy cennik mięsa i wędlin.

*

— W Monachium odbyło się otwarcie kongresu akademii prawa niemieckiego. Obrady zajął min. dr. Frank, witając serdecznie przedstawicieli faszystowskich Włoch, a w szczególności min. sprawiedliwości Solmiego.

*

— Z magazynu koszar w Forbin pod Aix-en-Provence we Francji w tajemniczy sposób zniknęło 60 skrzyń z nabojami do karabinów maszynowych. Wszczęte przez władze wojskowe energiczne śledztwo nie doprowadziło do wykrycia sprawców.

*

— Minister sprawiedliwości Lazar przedłożył izbie posłów celem ratyfikacji projekt polsko-węgierskiej umowy o ekstradycji i pomocy prawnej w sprawach karnych.

*

— Do Budapesztu przybył z oficjalną wizytą austriacki sekretarz stanu dla spraw zagr. Gwidon Schmidt.

*

— Dokonano rekonstrukcji rządu Kiosseiwnowa. Min. komunikacji mianowano b. ministra oświaty w pierwszym rządzie Kiosseiwnowa gen. Jawowa, a min. oświaty — b. sekretarza gen. min. spraw zagr. — Mikołajewa. Nowi ministrowie zostali zaprzysiężeni przez króla Borysa.

przemówienia na rzecz jak najdalej idącego wyrównania różnic poglądów w łonie stronnictwa. Chautemps pra-

cuje nad projektem formuły kompromisowej, która uzyskałaby mogła możliwie największą ilość głosów.

Akcja przeciw komunistom

Paryż. (PAT) Porozumienie, osiągnięte między przywódcą Francuskiej Partii Społecznej płk. de la Rocque a prezesem Unji Narodowej p. Goy, doznało się wprowadzić na platformie ogłoszonego od szeregu miesięcy pojednania między Francuzami, ale jednak pakt ten jest zdecydowanie wymierzony przeciw akcji komunistów. Świadczy o tym ustęp ogłoszonego przez płk. de la Rocque komunikatu, stwierdzający niebezpieczeństwo propagandy komunistycznej i podkreślający konieczność współpracy wszystkich ugrupowań oraz partij zarówno lewi-

cowych jak i prawicowych w obliczu bolszewickiego niebezpieczeństwa.

Porozumienie jest pewnego rodzaju wspólnym frontem tych organizacji, obliczonym jedynie na akcję przeciw komunistom. Poza tem zachowują one nietylko odrębność organizacyjną, lecz i pełną swobodę działania we wszystkich innych dziedzinach. Zastępuje na uwagę, iż w komunikacie wyraźnie podkreślono, że wspólna akcja obu ugrupowań w żadnym wypadku nie powinna godzić w ustrój republikański ani w słuszne prawa robotników.

Mobilizacja sił reksistów

Bruksela. (PAT) Opinia belgijska śledzi z największą uwagą przebieg zatargu między reksistami a rządem.

Sympatycy Degrelle'a oświadcza, że pomimo wydanych zakazów przybędzie do Brukseli około 200.000 jego zwolenników i zgromadzą się w parku Wijngaard, gdzie mają wysłuchać apelu. Socjaliści natomiast twierdzą, że do zjazdu nie dojdzie. Wojska są skonsygnowane a rząd zdecydowany przeszkodzić wszelkimi środkami zapowiedzianym manifestacjom w Brukseli. Policja ma uniemożliwić wkroczenie do miasta reksistów, którzy przybywać będą na samochodach ciężarowych. Na drogach czuwają już posterunki.

Po oburzeniu, jakie panuje wśród reksistów z powodu wydanych zarządzeń, również koła katolickie podnoszą protest przeciw zakazowi manifestacji niedzielnej. Poważny dziennik „Libre Belgique“ uważa ten zakaz za błąd wobec metod, jakimi posługuje się Degrelle. Z drugiej strony socjaliści przypominają, że manifestacje przez nich urządzone były również zakazywane przez rząd.

Bruksela. (PAT) Według ostat-

nich wiadomości, reksiści zdecydowali się, wbrew rządowi, doprowadzić do zbiórki niedzielnej. Dziennik reksistowski „Pays Reel“ zamieszcza na naczelnym miejscu następujące słowa:

„Wszyscy do Brukseli na niedzielę rano, dla uczczenia b. żołnierzy z nad Izery. Rząd powziął nieprawdopodobne wprost środki dla stłumienia manifestacji, zakazując przybycia naszych 62 specjalnych pociągów, zalepiając afisze białym papierem, przewidując zakaz kursowania od soboty w całej prowincji Brabantu wszelkiego rodzaju pojazdów. Stoimy wobec faktu zdławienia wszystkich swobód obywatelskich, przy czynnej pomocy 3 stronnictw politycznych.“

Degrelle wydał następujące rozkazy na sobotę i niedzielę:

„Wobec braku pociągów specjalnych reksiści mają jechać pociągami zwykłymi i zamieszkać w przegotowanych kwaterekach „dla tysięcy towarzyszy“. Wszyscy patrioci brukselscy mają wziąć udział w defiladzie ku uczczeniu bohaterów z nad Izery. — Wszyscy wreszcie mają uczestniczyć w zebraniu. Z odwagą i zaufaniem naprzód do walki o swobody narodowe!“

Degrelle o swych dążeniach

Paryż. (PAT) Przewódca reksistów Leon Degrelle w wywiadzie udzielonym przedstawicielowi „Intransigent“, sprecyzował dążenia tego ruchu.

Jeżeli chodzi o teren wewnętrzny, to dąży on do utworzenia dwóch ministerstw oświaty, a mianowicie walońskiego i flamandzkiego oraz do wprowadzenia w okolicach zamieszkałych przez Flamandów jednojęzycznych szkół dla dzieci do 14 roku życia. Dopiero starsza młodzież szkolna uczy się drugiego języka. Ruch reksistów zrodził się z poczucia konieczności dokonania rewolucji moralnej i pewnego rodzaju religijnej wyprawy krzyżowej.

Jeżeli chodzi o politykę zagraniczną, to Degrelle pragnie utworzenia bloku belgijsko-holendersko-szwajcarskiego, w skład którego wchodziłby również Luxemburg. Dał on dalej wyraz swoim sympatiom dla kanclerza Hitlera, zaznaczając, iż w ruchu narodowo-socjalistycznym nie podoba mu się tylko neopoganizm. Sądzi, że Francja nie ma powodów do obawiania się

Niemiec, gdyż obecnie jest pod względem militarnym o wiele silniejsza i gdyby teraz wybuchła wojna, napewno skończyłaby się zwycięstwem Francji (?). Do wojny jednak niewątpliwie nie dojdzie.

„Gdybym wchodził w skład rządu w Paryżu — oświadczył Degrelle — sprawa francusko-niemiecka zostałaby uregulowana w ciągu 8 dni.“

Poświęcił następnie kilka słów osobie Hitlera i dążeniom polityki niemieckiej. Kanclerz miał oświadczyć przywódcy reksistów, że powraca do prawdziwej polityki zagranicznej, która uczyniła Niemcy wielkimi i że Wilhelm II, podobnie, jak i ci, którzy prowadzili wojnę z Francją, popełnili omyłkę. Hitler gotów jest to publicznie oświadczyć.

Degrelle powiedział następnie, iż żywi dla Francji jak najlepsze uczucia, ale wolałby, aby była silniejsza. Gdy dojdzie do władzy, główną misją dyplomatyczną Belgii będzie doprowadzenie o pojednania między Niemcami a Francją.

Zawieszenie wykładów we Lwowie

Lwów. (Tel. wł.) Zawieszenie wykładów na politechnice i uniwersytecie nastąpiło z następujących powodów:

Absolwent politechniki Szostakiewicz wszedłszy na salę wykładów prof. Bartla, wygłosił przemówienie, nawołujące do odłączenia studentów Żydów i dopuścił się przy tej sposobności obrazy słownej prof. Bartla. Został za to wyrokiem sądu dyscyplinarnego politechniki relegowany ze wszystkich wykładów.

Z tego powodu wydano w piątek ulotki, atakujące prof. Bartla. Odbył się więc, na którym postanowiono strajk protestacyjny, wobec czego wykłady zawieszono.

Rozrzucono również ulotki przeciwko rektorowi uniwersytetu Kulczyckiemu z powodu jego stanowiska w sprawie żydowskiej. W południe doszło do zająć, podczas których raniono 4 studentów Żydów, wobec czego wykłady na uniwersytecie również zawieszono.

Rozłamy w „Legionie Młodych“

Warszawa. (Tel. wł.) W tych dniach odbył się nadzwyczajny zjazd Legionu Młodych okręgu warszawskiego, na którym wybrano nowego komendanta i wypowiedziano posłuszeństwo dotychczasowemu komendantowi głównemu Bociańskiemu. Zebranie postanowiło przyłączyć się do frakcji Legionu Młodych, pozostającej pod wpływami P. P. S. (w)

Przerwana rozprawa

Katowice. (AJS) Trybunał rozpatrujący sprawę apelacyjną członków N. S. D. A. B. po dłuższej naradzie uwzględnił niektóre wnioski, mogące mieć istotne znaczenie dla sprawy, dopuszczając dalszych czterech nowych świadków oraz świadka z poprzedniej rozprawy, st. wyw. Chwilę, i przeprowadzającego dochodzenia sędziego śledczego sądu okręgowego Zdzankiewicza. Rozprawę przerwano do 2 listopada.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 24. 10. 1936 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocna; jednakże brak materiału odczuwa się w dalszym ciągu.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 51,25; pozatem poszukiwano 4% premj. dol. po 49,50 — bez od dawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% listy zast. złote w złocie po 45,50, natomiast poszukiwano 4½% złotych listy zast. po 43, — przy większym braku oddawców.

W końcu poszukiwano — bez obrotu — 4% listy zast. konwert. po 40,50.

Z akcyj bankowych obracano Bank Polski po 110, —.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu

Kurs w procentach nominalu wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. poz. konwers. 51,25 P.

4½% listy zast. złote w złocie przestęplowane Pozn. Ziem. Kred. (dawn. 4½% dol. listy zast. w zł — 8,9141 zł za 1 dol.) 45,50 +

4½% złotowe listy zastawne serji L. Pozn. Ziem. Kred. 43, — P.

Akcje bankowe i przemysłowe

Bank Polski 110, — +

Tendencja mocna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 24. 10. 1936 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, destawa bieżąca za 100 kg: STANDARTY: 1) żyta 700 g/l., 2) pszenica 742 g/l., 3) owies 420 g/l.

Ceny orientacyjne:

Zyto (Uspokojenie spokojne) . . . 17,75—18,00
Pszenica (Uspokojenie spokojne) . . . 26,25—26,50
Jęczmień browarowy . . . 25,00—26, —

Uspokojenie spokojne. . . 20,75—21,00
Jęczmień 630—640 g/l. . . 21,25—21,50
Jęczmień 667—676 g/l. . . 22,25—23,00
Jęczmień 700—715 g/l. . . 22,25—23,00

Uspokojenie spokojne. . . 17,50—18,00
Owies (Uspokojenie spokojne) . . . 17,50—18,00

Mak
żytnia wyciąg 0,30% wł. w. . . 28,00—28,25
żytnia gat. I 0-50% wł. w. . . 27,50—27,75
żytnia gat. I 0-65% wł. w. . . 26,00—26,50
żytnia gat. II 50-65% wł. w. . . 18,00—18,50
żytnia pośl. pon. 65% wł. w. . . 15,50—16,00

Uspokojenie spokojne. . . 42,50—43,50
pszenica gat. I wyc. 0-2% wł. w. . . 41,50—42,00
pszenica gat. IA 0-45% wł. w. . . 40,00—40,50
pszenica gat. IB 0-55% wł. w. . . 39,50—40,00
pszenica gat. IC 0-60% wł. w. . . 38,50—39,00
pszenica gat. ID 0-65% wł. w. . . 37,50—38,00
pszenica gat. IIA 20-55% wł. w. . . 36,75—37,25
pszenica gat. IIB 20-65% wł. w. . . 33,25—34,25
pszenica gat. IID 45-65% wł. w. . . 29,25—30,25
pszenica gat. IIF 55-65% wł. w. . . 21,50—22,50
pszenica gat. IIIA 65-70% wł. w. . . 18,00—19,00
pszenica gat. IIIB 7 75% wł. w. . . 18,00—19,00

Uspokojenie spokojne. . . 12,75—13,25
Oreby żytnie stand. . . 14,00—14,50
Oreby pszenne grube stand. . . 13,00—13,75
Oreby pszenne średnie stand. . . 14,00—15,25
Oreby jęczmienne . . . 42,00—43,00
Rzepak zimowy . . . 41,00—44,00
Siemien lniane . . . 31,00—34,00
Gorzyczka . . . 22,00—25,00
Groch Wiktoria . . . 24,00—26,00
Groch Folgera . . . 63,00—67,00
Mak niebieski . . . 100,00—125,00
Konieczna biała . . . 3,10—3,30
Ziemniaki jadalne . . . 16, —

Ziemniaki fabryczne za kilo . . . 22,00—22,25
Makuch lniany w taflach . . . 17,25—17,50
Makuch rzepak w taflach . . . 2,00—2,25
Słoma pszeniana luzem . . . 2,50—2,75
„ pszeniana prasowana . . . 2,10—2,35
„ żytnia luzem . . . 2,85—3,10
„ żytnia prasowana . . . 2,85—3,10
„ owsiana luzem . . . 2,85—3,10
„ owsiana prasowana . . . 2,00—2,25
„ jęczmienna luzem . . . 2,50—2,75
„ jęczmienna prasowana . . . 4,25—4,75
Siano zwykłe luzem . . . 4,00—5,40
„ zwykłe prasowane . . . 5,15—5,65
„ nadnoteckie luzem . . . 6,15—6,65
„ nadnoteckie prasowane . . . 6,15—6,65

Ogólne uspokojenie spokojne. . . 12,75—13,25
Ogólny obrót: 1840,7 tonn, w tem żyta 573 tonn, pszenicy 140 tonn, jęczmienia 165 tonn, owsa 95 tonn.

U w a g a! Ziemniaki żółtomiesze ponad notowanie.

O racjonalny podział pracy w sprawie pomocy bezrobotnym

Zainicjowana przez czynniki rządowe akcja pomocy zimowej dla bezrobotnych doznała dobrego przyjęcia w całym społeczeństwie, które rozumie, że pomoc ta jest nie tylko chrześcijańskim i obywatelskim obowiązkiem, ale także interesem państwowym i narodowym.

Można już obecnie z całą pewnością stwierdzić, że akcja osiągnie zamierzone rezultaty. Z przemówienia ministra opieki społecznej Kościalkowskiego, wygłoszonego na inauguracyjnym posiedzeniu komitetu, dowiedzieliśmy się, że do sumy 12 milionów, przeznaczonych z Funduszu Pracy na pomoc do-razną dla bezrobotnych i częściowo już wydatkowanej, społeczeństwo powin-no przyznać około 20 milionów — w gotówce i w naturze.

Suma poważna, ale nie przekraczająca naszych możliwości. Samo rolnictwo, głównie średnie i większe, może pokryć jej połowę datkami w natu-rze: ziemniakami i żytem. Sekcja rol-nicza komitetu takie właśnie granice zakresu swojej akcji.

Ofiarność społeczeństwa zatem nie zawiedzie. Chodzi tylko o właściwe jej ujęcie, aby z jednej strony dotrzeć do wszystkich źródeł, a z drugiej jak naj-bardziej celowo i — powiedzmy to otwarcie — uczciwie zgromadzone da-ry skierować.

Według zamierzeń inicjatorów akcji ma się ona opierać na współpracy rzą-du z organizacjami społecznymi. Za-łożenie słuszne, ale niełatwe do wyko-nania.

Wiadomo powszechnie, że na tle pa-nującego systemu politycznego władze administracyjne za pośrednictwem pod-ległej sobie biurokracji uzależniały od siebie jedne stowarzyszenia i związki społeczne, a drugim niezawście pozwa-lały na rozwijanie szerszej inicjatywy. Ilekroć chodzi o akcję ogólną w szero-kiej skali, jaką właśnie jest pomoc zimowa, czynniki biurokratyczne chętnie koncentrują tę akcję w swem ręku, posilkując się ewentualnie pomocą pewnych uprzywilejowanych organi-zacji społecznych.

Dobrze to nie jest. Najpracowitszy wojewoda czy starosta nie może oso-biście zajmować się obowiązkami spo-

łecznymi, musi się wyręczać podwładnymi urzędnikami, a ci z kolei miłemi sobie osobami prywatnymi. W ten spo-sób akcja społeczna ulega biurokraty-zacji, a w tem kryją się poważne nie-bezpieczeństwa.

Rozumiemy i przyznajemy, że u-dział czynników rządowych w akcji społecznej jest potrzebny, a nawet ko-nieczny. Trzeba tylko właściwie go u-jąć, przeprowadzić odpowiedni po-dział funkcji między czynnikami rzą-dowymi a społecznymi.

Zadaniem czynników rządowych jest tu koordynacja akcji i sprawowa-nie nad nią kontroli. Natomiast sama zbiórka i rozdział pomocy powinny przypaść organizacjom społecznym, kontrolowanym z trzech stron: przez całe społeczeństwo, przez swoje orga-ny wewnętrzne i przez władze pań-stwowe.

Wszelkie rozdawnictwo dóbr mate-rialnych naraża duże sposobności do nadużyć. Ale rozdawnictwo „ujed-nolicone” w ręku biurokracji — przy jednostronnej, zwykle niedostatecznej kontroli, przy niełatwym do uniknię-cia protekcjonizmie — jest pod tym względem szczególnie niebezpieczne.

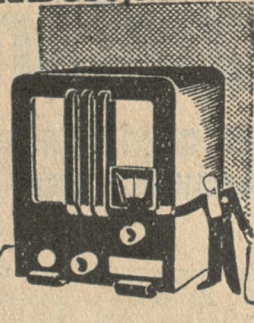
Pamiętamy jeszcze, jak bezpośred-nio po wojnie czynniki rządowe pro-wadziły akcję aprowizacyjną i rozda-wanie t. zw. darów amerykańskich. Że nie zawsze i nie wszędzie odbywało się to sprawiedliwie i prawidłowo, o tem też pamiętamy.

Niemal równocześnie z nami przy-stąpili Niemcy do organizowania czwartego sezonu swej „Winterhilfe”, która jest tam zupełnie „zgalchszal-towana” w ręku partii rządzącej. Z ogłoszonego przy tej sposobności spra-wozdania za rok ubiegły dowiedzieli-smy się, że z pomocy zimowej korzy-stało — 13 milionów ludzi.

13 milionów, to piąta część ludno-sci Rzeszy. Poprostu wierzyć się nie chce, że co piąty Niemiec i co piąta Niemka nie mogą żyć bez pomocy materialnej partii rządzącej. Tem mniej chce się w to wierzyć, że jedno-cześnie słyszymy o spadku ilości bez-robotnych i wogóle o poprawie gospo-darczej w Niemczech.

Więc jedno z dwojga: albo z tej

RADOŚĆ NA ŁATA

ODBIORNIK ECHO

Głośnik o pięknym tonie — daleki zasięg selektywność — oszczędne zużycie prądu

ECHO

2-lampowy z 3-ą prostown. (na prąd zm.)
2-lamp. z 3-ą prost. w luksus. wykonaniu
3-lampowy bateryjny
2-lampowy na prąd stały

NA 10 RAT

po zł 17.—
po zł 21.—
po zł 16.—
po zł 19.50

Sprzedaż w większych sklepach radiowych

PAŃSTWOWE ZAKŁADY TELE- I RADIOTECHNICZNE W WARSZAWIE.

nr 18 076

UWAGI

Flota czy lotnictwo? Która z tych broni odegra decydującą rolę w ewentualnym przyszłym konflikcie zbrojnym? Czy lotnictwo zdola zniszczyć flotę morską?

Włochy przynajmniej wyzwołały flocie powietrznej i rozbudowuje ją gwałtownie.

„Jesteśmy zdolni w jednym dniu zbombardować Londyn” oświadczył rozgoryczony syn południa, kiedy Włochom w zatargu abisyńskim zagrażało embargo na ropę.

„Mamy dziesiątki straceńców, którzy po-stawiają wszystko na jedną kartę.”

*

Dziesiątki straceńców?

Radjotelemechanika. Kierowanie maszy-ną na odległość przy pomocy fal radiowych. Technika zastępuje ludzi.

Pomimo, że radjotelemechanika pierw-sze dopiero stawia kroki, osiągnięto na tem polu bardzo poważne rezultaty, które przed-tą najmłodszą gałęzią techniki otwierają olbrzymią przyszłość.

Ostatnio przeprowadzono w szeregu państw próby rozwiązania zagadnienia kie-rowania samolotem i torpedami morskimi przy pomocy radja.

Pierwsze próby przeprowadzili Anglicy. Samolot próbny, kierowany radjem, ze-wnętrznie niczem się nie różnił od samolotu normalnego. Był to lekki dwupłat, z silni-kiem 130 KM., który może wyciągnąć szyb-kość 160 km na wysokości do 3 000 mtr. Odległość, do której można zupełnie pewnie nim kierować wynosi 16 km.

Mechanizm kontrolny, przy pomocy któ-rego odbywa się oddziaływanie na stery, ka-rabin maszynowy i wyrzutniki bomb, mieści się w środkowej części kadłuba. Na ziemi znajduje się radiostacja nadawcza oraz spe-cjalna tablica rozdzielcza do nadawania od-powiednich impulsów elektrycznych. Samo-lot startuje, leci, wykonuje zwroty i ląduje na odpowiedni sygnał, otrzymany z ziemi.

Po raz pierwszy użyli Anglicy latającego robota, jako ruchomy cel dla szkolnych strze-lań morskich. W praktyce przewidują oni użycie samolotu kierowanego przez radio do bombardowania okrętów, przyczem stacja nadawcza znajdowałaby się na okręcie ma-cierzystym.

Równocześnie przeprowadzają te same próby Niemcy, przyczem instytutem do-swiadczalnym są zakłady „Junkersa”.

Drugim zastosowaniem radjotelemecha-niki jest kierowanie nadwodną torpedą mor-ską. Jak podaje „U. S. Naval Institute Pro-ceedings”, torpeda posiada wyporność 10 tonn i przy pomocy dwóch zainstalowanych silników Diesla może rozwijać szybkość 40 węzłów. Wybuch następuje przy zderze-niu z okrętem. Torpedą kieruje statek, któ-ry ją wyrzucił.

Doświadczenia przeprowadzone przez ad-mirałację floty brytyjskiej dały konkretne rezultaty. Obecnie rozważa się możliwości zwalczania łodzi podwodnych przy pomocy torped kierowanych radjem. Torpeda ma być wyposażona w bomby głębinowe, które-mi zwalczane są łodzie podwodne. Tu po-stawia jeszcze problem współpracy z lotnic-twem, znowu kierowaniem falami radiowymi.

To są dopiero pierwsze kroki, które dały jednak rezultaty.

Robot zastąpił straceńców. Narazie na jednym aparacie. A kiedy powstaną eskadry i floty powietrzne!

„ujednoliconej” pomocy korzystają lu-dzie nie potrzebujący jej, albo cyfry są sfigowane przez rozdawców fundu-szów i artykułów w naturze „Winter-hilfe”. Sfigowane dla celów partyj-nych lub prywatnych.

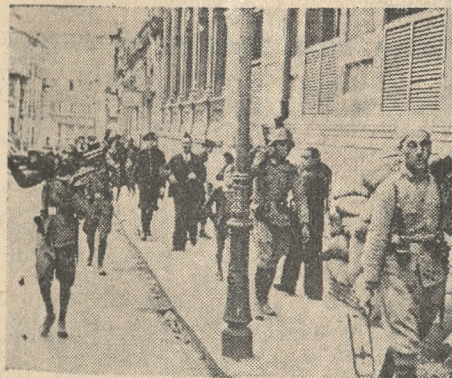
W każdym razie należy u nas wy-sunąć przez min. Kościalkowskiego zasadę współpracy rządu ze społecz-nstwem w akcji pomocy zimowej wpro-wadzić w życie przez właściwy podział funkcji. Niech obydwie strony robią to, do czego są powołane i co robić u-mieją, a w organizacjach społecznych niech nie będzie przywilejów. M. K.

Pończochy

nieomal wszyscy kupują

u Kalamajskiego a Pani?

Pg 7470-412,31

Po 13-tygodniowym oblężeniu i krwawych walkach z czerwonymi zbirami cy Oviado, położonego w północnej Hiszpanji. Na zdjęciu z lewej żołnierze Oviado, w środku mieszkańcy miasta trzymają żywność, z prawej płk. Marcin Alonso, który na czele 15 ludzi hiszpańskiego oraz gen. Aranda.

oswobodzeni zostali bohaterscy obroń-cie oddziałów powstańczych na ulicach

plotki stołeczne

24 października

Mówi się ciągle po kawiarniach o nowym obozie, którego poród jest do-syć uciążliwy. Wystąpienie „Kurjera Poznańskiego”, który bardzo jasno określił warunki, przy jakich może powstać oboz polityczny, oparty o na-ród, znalazło w rozmowach silny od-dźwięk.

Okazuje się, że p. Kocowi przedsta-wiano liczne projekty programów i or-ganizacji, a jeden z takich projektów, podobno maj. Fularskiego, który kie-rował „Orbisem” — stąd też uwzględ-nienie zagadnień turystycznych w pro-jeckie — dostał się do rąk prasy, która szeroko go uwzględniła, co wywołało niezadowolenie przedewszystkiem wśród samych organizatorów, którzy projekt odrzucili jeszcze w sierpniu.

*

Sporo się mówi o drożyznie. Istot-nie z różnych stron kraju dochodzą wiadomości o podnoszeniu cen na roz-maite produkty pierwszej potrzeby. Nigdzie się jednak nie pisze o pewnej

akcji zorganizowanej, którą uprawia-ją stronnictwa chłopskie. Oto one pro-pagują obecnie niedostarczanie pro-duktów do miast. Radzą przeczekać. W niektórych powiatach centralnej Polski jest prowadzona usilna agitacja za niewykopywaniem ziemniaków czy buraków do cukrowni itd. Czy na ta-kiej propagandzie chcą zyskiwać wpły-wy polityczne?

W kołach politycznych zwracają u-wagę na akcję parcelacyjną min. Ponia-towskiego. Uwzględnienie jedynie ziem-wschodnich przy ostatnim dodatko-wym wykazie ziemi, przeznaczonej na parcelację, wywołało duże poruszenie i interwencję rozmaitych czynników. Przypomniano, że ze względów obron-nych Niemcy przeprowadzają osadza-

nie na pograniczu wschodnim ele-mentu czysto niemieckiego, że Rosja-nie usunęli z pogranicza polsko-so-wieckiego żywioł polski chłopski, za-mieszkały na Białej Rusi i przesiedlili go na Syberję, a tymczasem u nas na parcelację idzie sporo ziemi w woje-wództwach południowo-wschodnich, gdzie równocześnie kokietuje się Ru-sinów i daje się posłuch, żeby ziemię parcelować pomiędzy miejscową lud-ność ruską.

Min. Kwiatkowski jest silnie atako-wany, i to nie tylko ze strony konser-watystów. Widocznie sytuacja staje się poważna, skoro minister uznał za wskazane, omówić publicznie zagad-nienie parcelacji.

WARSZAWIANIN

Pg 7700/1/2-C925

Współdziałanie włosko-niemieckie

Ustalenie zagadnień międzynarodowych, co do których stwierdzono jednolitość poglądów? — Walka z komunizmem — Uznanie przez Niemcy włoskiej aneksji Abisynji? — Locarno lotnicze?

Rzym. (PAT) Alfredo Signoretti donosi z Berlina do „Popolo di Roma”, że dokumenty włosko-niemieckie, które będą podpisane, są już opracowane. Nie są to traktaty, ani też konwencje, które w okresie powojennym nie daly, jak pokazało doświadczenie, dobrych wyników. Sporządzono spis zagadnień, co do których Włochy i Niemcy stwierdziły zgodność poglądów. Spis ten obejmuje m. in. sprawę nowego Lokarna, stanowiska wobec Ligi Narodów, zagadnienia austriackiego i spraw naddunajskich.

Dalej Signoretti pisze:

„Jest faktem niewątpliwym, że zwycięstwo Hiszpanji osiągnie gen. Franco. Ale djabełska działalność Kominternu, od którego zależne są francuskie sfery rządowe, może wywołać jeszcze wiele niespodzianek. Powstanie rządu sowieckiego jest niedopuszczalne nie tylko w Madrycie, ale również i w jakiegokolwiek innej części Hiszpanji. Uznanie jakiegokolwiek odrębnej i niezależnej republiki pociągnęłoby za sobą jak najpoważniejsze skutki. Dlatego

Poznań pod ostrzałem sekciarskim

Redakcji naszej dostarczono ulotkę, którą nieznani z nazwiska osobnicy czasem nawet o wyglądzie semickim rozrzucają po Poznaniu. Tytuł jej „Czego chcemy”, a cała treść to stek ordynarnych napaści i obelg na duchowieństwo katolickie.

Ulotka bez podania drukarni, w której jej odbito, nosi podpis wydawców: „Stowarzyszenie Mężczyzn przy Polskim Metodystycznym kościele w Katowicach”. Twierdzą oni, że w Polsce dopiero wtedy będzie dobrze, gdy naród „będzie rozkuty z pogańskich religij, a z wilkami w owczej skórze postąpi tak, jak uczynili Hiszpanie i Meksykanie”.

A więc wyszło sztyło z worka. Ten „kościół metodystyczny”, to ci sami, którzy gloryfikują czyny czerwonych siepaczy. Wydawcy ulotki, to ci sami, którzy wspólnie z żydo-komuną czynią ataki na całość granic naszej Rzeczypospolitej.

I jeszcze jedno zwraca uwagę. Ulotka nie czyni bynajmniej napaści na żydowskich rabinów, ani na ich religię. Wynika z tego prosty wniosek, że owi „metodyści” to służalcy żydowscy, walczący wspólnie z Żydami przeciwko religii rzymsko-katolickiej.

Ulotka jest dowodem, że Poznań znajduje się pod nowym ostrzałem sekciarstwa. Zbliżają się wybory, więc nawet z tej strony podejmuje się agitację. Coraz częściej w dzielnicach robotniczych widuje się podejrzane typy, starające się podejść do robotnika.

Robotnik w naszym mieście jest jednak wyjątkowo wysoko uświadomiony. Umie on rozróżnić ziarno od plew, a w danym razie potrafi się zdobyć na dobitną odpowiedź żydowsko-komunistycznym sługom sekciarstwa. (wel)

Proces apelacyjny o Przytyk

Rozprawa apelacyjna o głośnie zajścia w Przytyku odbędzie się 16 listopada w Lublinie i będzie ona miała charakter czysto formalny, wobec odrzucenia przez sąd wniosków prokuratora i obrońców żydowskich o wezwanie nowych świadków oraz o zarządzenie wizji.

Rozprawa apelacyjna potrwa prawdopodobnie jeden dzień.

Skazanych Polaków bronić będą narodowi adwokaci z Lublina, Łodzi, Radomia i Warszawy.

Rotszyld w Łodzi?

Wśród łódzkiego żydostwa krąży pogłoska o przyjeździe do Łodzi jednego z Rotszyldów. Ma on przyjechać jako przedstawiciel międzynarodowej kasy bezprocentowej dla Żydów, ażeby zapoznać się z potrzebami miejscowego żydostwa oraz sprawą walki i konkurencji z coraz bardziej rozwijającym się handlem chrześcijańskim.

Prasa żydowska ze zrozumiałych względów o przyjeździe tym, jako o sprawie zbyt delikatnej, nic nie pisze.

też walka z bolszewizmem może w pewnych okolicznościach nabrać charakteru powszechnego.

Niemcy i Włochy — stwierdza Signoretti — chcą, aby Paryż w jak najkrótszym czasie zdał sobie sprawę ze szkodliwości dotychczasowej polityki, która Francję całkowicie uzależnia od burzycielskich planów Moskwy. Oba te państwa nie mają zamiaru tolerować prowokacji lub niespodzianek.

Berlin. (PAT) Na podstawie wiadomości zacierpiętych przez korespondenta ze źródeł dobrze poinformowanych, 4-dniowe rozmowy nie przyniosły żadnego wyniku o charakterze głośniejszych rewelacji politycznych w formie zawarcia jakiegokolwiek układu bądź też porozumienia.

Wynikiem ich będzie natomiast „jeden konkretny i realny punkt”, który pod pewnym kątem widzenia stanowi sensację polityczną. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, iż rząd Rzeszy skorzysta z pobytu min. Ciano, by oświadczyć oficjalnie uznanie de jure cesarza abisyńskiego w osobie króla włoskiego. Krok ten stanowiłby uwytykanie znaczenia, które przywiązuje

Berlin do podtrzymania serdecznych nastrojów w stosunku do Włoch.

W tym duchu ujęty ma być wspólnie wydany komunikat, który ma podkreślać zgodność poglądów na organizację bezpieczeństwa. Komunikat ten nie będzie zawierał żadnych wynurzeń w sensie opowiadania się za jakimś światopoglądem.

Jest rzeczą oczywistą, że podczas rozmów w Berlinie omawiano zagadnienia związane z położeniem w Hiszpanji i w związku z tem z rolą Włoch oraz Niemiec w londyńskiej komisji niemieszania się. Wnioski te jednak wyciągnięte w tej dziedzinie nie dojdą do wiadomości publicznej. Pominęto milczeniem również sprawę stosunków w obszarze naddunajskim.

Paryż. (PAT) Ag. Havasa podaje, że ostatnia podróż do Włoch podsekretarza stanu lotnictwa Rzeszy gen. Milcha miała na celu zaproponowanie zawarcia pewnego rodzaju Lokarna powietrznego, w którym miałyby też uczestniczyć W. Brytania. Dopiero po przyłączeniu się Anglii do tego układu zostałaby również zaproszona i Francja.

Echa zdemaskowania Sowietów

Londyn. (Tel. wł.) Krok sowiecki w komisji nieinterwencji, który praktycznie oznacza wycofanie się Sowietów, jest głównym tematem rozważań dzisiejszej prasy porannej.

„Daily Telegraph” stwierdza, że nota sowiecka nie zawiera uzasadnienia poczynionego kroku. Sowiety nie wymieniają żadnego mocarstwa i ograniczają się jedynie do bezpodstawnych zarzutów pod adresem Portugalji, zarzutów, które nie zostały udowodnione i których nigdy nie będzie można udowodnić. Europę ogarnia teraz niepokój, co będzie dalej. Anglia musi wyraźnie podkreślić, że nie da się wciągnąć do spróbowanego przez Moskwę zatargu. Londyn musi pozostać w kontakcie z wszystkimi mocarstwami, oddziaływując pojednawczo.

„Times” podkreśla dwuznaczność noty sowieckiej. Rząd moskiewski chce się zareklamować jako obroń-

ca i pomocnik wszystkich rządów lewicowych, przeciw faszystom. Teraz jest rzeczą jasną, że Moskwa jawnie narusza pakt nieinterwencji. Anglia zachowa w dalszym ciągu ścisłą neutralność. Niczego innego nie należy się spodziewać od rządu francuskiego, nawet wówczas, gdyby Sowiety opuścili komisję nieinterwencji.

Paryż. (Tel. wł.) Cała prasa poranna, za wyjątkiem komunistycznej i socjalistycznej, ostro krytykuje krok sowiecki w Londynie.

„Petit Parisien” jest zdania, że nie już nie powstrzyma zwycięskiego marszu gen. Franco i nie nie przeszkodzi wkroczeniu wojsk narodowych do stolicy hiszpańskiej, gdzie czeka ich entuzjastyczne przyjęcie. Moskwa zdaje się mniej zależeć na pomożeniu czerwonym, jak na utrzymaniu w Katalonji wiecznie dymiącego ogniska sowieckiej zarazy.

Zatarg na tle zbrojeń powietrznych

Londyn. (PAT) Lord Nuffield, zażywający w Anglii olbrzymiej popularności, zwłaszcza wskutek wielkiej swej szczodrości dla celów humanitarnych i naukowych, udzielił prasie obszernego wywiadu, w którym ostro zaatakował przygotowania min. lotnictwa w dziedzinie produkcji motorów na wypadek wojny. Lord Nuffield uznał plan min. lotnictwa lorda Swintona za niewystarczający i fałszywy, przyczem oskarżył Swintona o stronniczość, której wynikiem było odrzucenie oferty Morrisa wyprodukowania 2 tys. motorów w jednej z jego fabryk, uruchomionej własnym kosztem dla tego celu.

Afera ta znajdzie swój rozgłos od razu na pierwszym posiedzeniu powa-

kacyjnym izby gmin, bowiem szef opozycji Attlee zapowiedział skierowanie interpelacji, dlaczego ofertę zakładów Morrisa odrzucono i jak się rząd odnosi do zarzutów, że organizacja lotnictwa na wypadek wojny, podjęta przez min. Swintona, jest wadliwa. Nie jest wykluczone, że zatarg będzie miał daleko idące skutki i że lord Swinton będzie musiał ustąpić.

Ś. p. Adam Breza

Warszawa. (Tel. wł.) Zmarł Adam Breza w 86 roku życia, nestor dziennikarzy warszawskich, b. współpracownik oraz kolega redakcyjny Henryka Sienkiewicza i Bolesława Prusa. Ostatnio pisywał w „Gazecie Warszawskiej”, jako „Vieux Polonais”.

Walki o Madryt

Paryż (ATE) Z Sewilli donoszą, że znajdujące się w rękach wojsk czerwonych lotnisko Getafe pod Madrytem, bombardowane było przez samoloty powstańców. Jeden z samolotów wojsk czerwonych, który wyleciał naprzeciwko eskadry powstańczej, został zestrzelony.

18 kilometrów od Madrytu

Tenerifa (PAT) Wojska powstańcze zajęły Mostoles pomiędzy Naval Cernero a Madrytem. Miejscowość ta jest odległa zaledwie o 18 km od stolicy.

Na północy bez zmian

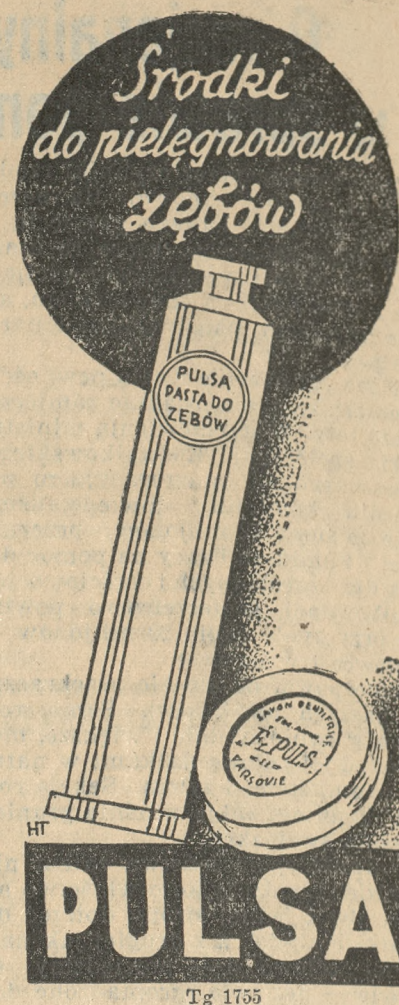
Paryż (Tel. wł.) Sytuacja na froncie północnym, koło Bilbao nie ulega zmianie. Eibar znajduje się ciągle je-

szcze w rękach nacjonalistów baskijskich. Wczoraj powstańcy zbombardowali mały port Lequeito. Od bomb rzuconych przez samoloty zginęło parę osób, a kilkanaście odniosło rany.

Portugalia zerwała stosunki z Madrytem

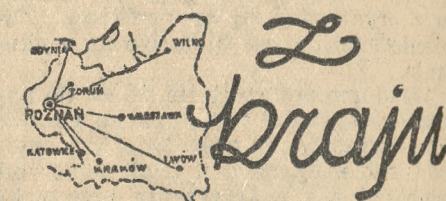
Lizbona (PAT) Portugalski minister spraw zagranicznych przesłał do ambasadora Hiszpanji notę, w której oświadcza, iż rząd portugalski jest zmuszony zawiesić swe stosunki dyplomatyczne z rządem madryckim, ostrzegając sobie prawo ogłoszenia w chwili, którą uzna za stosowną, wyłączenia powody zerwania stosunków.

Srodki do pielęgnowania zębów

PULSA

Tg 1755

W WALCE ZE ŚRUBOWANIEM CEN ART. SPOŻYWCZYCH.

Z licznych miast donoszą o dokonanych tam rewizjach w sklepach spożywczych i nałożonych na właścicieli karach za niezastosowanie się do istniejących rozporządzeń o wykładaniu w widocznym miejscu spisu cen itd. Rewizje takie odbyły się w stolicy, w Białymstoku, w Wilnie, Katowicach, Gdyni i in. Akcja ta ma na celu niedopuszczenie do wzrostu cen artykułów spożywczych, który w tych miejscowościach zaczął się już ujawniać, budząc zarazem pewien niepokój wśród szerszych warstw.

O ZALEGŁE NALEŻNOŚCI LEKARSKIE

Delegacja zarządu Związku lekarzy przyjechała do Warszawy, zmiernie zajęta sytuacją materjalną lekarzy, udzielających pomocy funkcjonariuszom państwowym. Wynagrodzenia należne tym lekarzom wypłacane są b. nieregularnie, tak, że zaległości trwają już od 6 do 12 miesięcy i na 1 lipca r. b. wynosiły ogółem w całym państwie 1.070.000 zł.

Delegacja prosiła wice-ministra o poparcie postulatów Związku, zmierzających w kierunku: 1) uregulowania zaległych należności, 2) wstawienia do preliminarza budżetowego na rok 1937/38 wystarczających kwot na organizację pomocy lekarskiej dla pracowników państwowych, gdyż dotychczasowe kwoty są preliminowane w niedostatecznej wysokości, co powoduje wzrastający niedobór w tym dziale świadczeń.

PLANTACJE OWOCOWE POD KAZIMIERZEM.

Między Puławami a Kazimierzem, wzdłuż łączącej je szosy, ciągnie się pasmo wzgórz, dotąd nieuprządkowanych i leżących odłogiem. Obecnie na zboczach tych wzgórz zakłada się plantacje drzew owocowych, obejmujące na razie przestrzeń 65 ha, które z czasem mają być jeszcze znacznie powiększone. Posadzonych będzie około 30 tysięcy rozmaitych drzew owocowych starannie dobranych. Wzrost te sady, nad którymi pieczę objął Instytut Puławski, będą rzekomo oddane na własność okolicznym włościanom.

KATOLICKI UNIwersYTET LUDOWY W ŁODZI

W tych dniach odbyło się w Łodzi w Domu Katolickim przy ul. Gdańskiej uroczyste otwarcie Katolickiego Uniwersytetu Robotniczego. Otwarcia dokonał p. prof. Zygmunt Podgórski, który w krótkim przemówieniu powitał J. E. ks. biskupa dr. K. Tomczaka, grono profesorów oraz słuchaczy. Wstępne słowo w związku z otwarciem roku szkolnego 1936/37 wypowiedział ks. biskup Tomczak, podkreślając doniosłe znaczenie uczelni społecznej dla młodych ludzi.

Pierwszy wykład z dziedziny socjologii katolickiej wypowiedział ks. dr. A. Roszkowski, poczem ks. kan. Stanisław Nowicki odczytał statut oraz podał plan prac na rok szkolny. W dniu otwarcia zapisało się 150 słuchaczy. (KAP)

Czy sanacja ubezpieczeń?

Zagadnienie ubezpieczeń prywatnych jest jednym z najbardziej zapalnych punktów polskiego życia gospodarczego. Rynek ubezpieczeniowy, opanowany w przeważającej mierze przez obce żywiły, stał się głównym terenem eksploatacji żydowskich towarzystw krajowych i zagranicznych. Jak niezdrowe stosunki panują w tej dziedzinie, najlepiej świadczy afera Żyda Einhorna i bankructwo żydowskiego wiedeńskiego towarzystwa „Feniks”. Gospodarka towarzystw ubezpieczeniowych znalazła ostatnio urzędowe oświetlenie ze strony dyrektora Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń, p. Fabierkiewicza na konferencji dla prasy warszawskiej. Dyr. Fabierkiewicz powiedział m. in. co następuje:

„Chcę opanowania rynku przez wielkie koncerny ubezpieczeniowe wytworzyła stan „gerylasówki” ubezpieczeniowej i spowodowała stan deficytowy wszystkich prawie — z wyjątkiem Vesty i PKO — towarzystw ubezpieczeń na życie i więcej niż połowy towarzystw ubezpieczeniowych elementarnych. Koszty administracji wszędzie prawie przekroczyły znacznie przepisane normy... Nadmierny wzrost kosztów akwizycji łącznie z nadmiernymi kosztami administracji spowodował powstanie tendencji do fałszowania bilansów i maskowania deficytów... Bankructwo tow. „Feniks” nie było tyl-

U kobiet w ciąży i młodych matek stosowanie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa** wzmacnia prawidłowość funkcję żołądka i kiszek.
Tg 1751

ko bankructwem towarzystwa ubezpieczeniowego, lecz faktem, uwypuklającym cały niezdrowy charakter rynku ubezpieczeniowego w Polsce”.

Bardzo wyraźny obraz nieprawidłowej gospodarki, szkoda tylko, że nie uwzględniającej sprawy Einhorna.

P. dyr. Fabierkiewicz, zobrazowawszy niezdrowe stosunki, panujące w ubezpieczeniach prywatnych, poinformował, że są w przygotowaniu cztery projekty ustaw: projekt nowego prawa o kontroli ubezpieczeń prywatnych, o tow. „Feniks”, o funduszu gwarancyjnym, wreszcie czwarty projekt rozciąga m. in. przymus ubezpieczeń nieruchomości od ognia na całe terytorium państwa. Na zakończenie przedstawił dyr. Fabierkiewicz podstawy i wytyczne działania mającego powstać nowego towarzystwa krajowego „Przyszłość”.

Przyjrzyjmy się tym projektom. Pierwszy z nich wprowadza szereg środków, mających w zasadzie chronić interesy ubezpieczonych. Tendencja niewątpliwie słuszną. Nasuwa się tu jednak zaraz na wstępie ważne zagadnienie: samą ustawą życia się nie reguluje, trzeba ją stosować. Gdy więc opracowuje się projekt nowej ustawy, dobrze sobie zdać sprawę z tego, że widocznie ustawa dotychczas obowiązująca z dnia 26 stycznia 1928 r. o kontroli ubezpieczeń prywatnych nie była w pełni realizowana, skoro dziedzina ubezpieczeń prywatnych znalazła tak surową ocenę w ustach dyr. Fabierkiewicza. Kto odpowiada za niestosowanie ustawy i tego następstwa, zdaje się nie ulegać wątpliwości.

Drugi projekt ustawy, dotyczący tow. „Feniks”, przewiduje t. zw. „oczyszczenie portfela”, redukcję sum ubezpieczeniowych (od 15 do 20 proc.) oraz przekazanie portfela do administracji aż do czasu wygaśnięcia umów jednemu z towarzystw ubezpieczeniowych.

Projekt ustawy o funduszu gwarancyjnym ma służyć dodatkowemu zabezpieczeniu na wypadek strat ubezpieczeniowych, spowodowanych przyczynami niezależnymi od woli zlikwidowanego towarzystwa. Fakt wysunięcia tego projektu przez czynniki, znające polski rynek ubezpieczeniowy, może być niewątpliwie oceniony jako wyraźna oznaka wybitnie niepewnej sytuacji większości instytucji ubezpieczeniowych i sygnał mogących nastąpić załamania. Gdzie można się ich spodziewać? P. Fabierkiewicz powiedział, że poza Vestą i PKO z zakresu towarzystw ubezpieczeń na życie i pewnej grupy towarzystw ubezpieczeniowych elementarnych wszystkie inne są deficytowe. A zatem chodzi o towarzystwa takie jak np. „Piast”, „Vita” i t. d., gdzie decydujący głos ma kapitał żydowski. Projekt ustawy o funduszu gwarancyj-

nym uwzględnia przede wszystkim interes towarzystw, prowadzących deficytową gospodarkę, stwarzając w ten sposób premję dla rozrzutników. Instytucje, prowadzone solidnie, mają pokrywać dziury, stworzone nieporządną gospodarką.

Czy nie lepiej zamiast tworzyć ten fundusz, znak mogących nastąpić załamania, wejrzeć dziś dokładnie w tajniki gospodarki deficytowej towarzystw ubezpieczeniowych? Dziwnem się również wydaje wprowadzenie funduszu gwarancyjnego, skoro wedle przepisów dział np. ubezpieczeń życiowych obowiązany jest odkładać rezerwę, ustaloną na podstawie specjalnych obliczeń matematycznych. Raczej wydaje się potrzebne obostrzenie przepisów o kontroli, któreby wykluczyły m. in. nie-realne lokaty. Wiadomo np., że „Feniks” lokaty w trzech krakowskich kamienicach ocenił na 9 milionów złotych.

W sprawozdaniach prasowych podano, że fundusz gwarancyjny powstanie z opłat w postaci pewnego odsetka od składki brutto. Według tych samych informacji opłaty będą niewielkie, ponieważ wynosić będą pół procent od składki brutto. Jak to wygląda w rzeczywistości? Od kamienicy wartości 100 tys. zł składka ubezpieczeniowa wynosi 30 zł; 5 proc. tej sumy to 1,50 zł. Czyli, jak widać, haracz, jaki ma być świadczony na rzecz funduszu gwarancyjnego, nie jest wcale znowu niewielki.

Konieczność wprowadzenia fundu-

szu gwarancyjnego może istnieć tylko w wypadku, gdy obowiązujące przepisy, regulujące normalny tok działania towarzystw ubezpieczeniowych prywatnych, pozostają na papierze i nie są wprowadzane w życie. Jednak trzeba sobie zdać sprawę, że fundusz taki sytuacji nie uzdrowi, latać będzie jedynie dziury, powstałe przez załamania, ale im nie zapobiegnie.

Ostatni projekt ustawy, dotyczący ubezpieczeniowych zakładów publicznych, rozciąga m. in. przymus ubezpieczeń od ognia na całe terytorium państwa, odnosi się w tym zakresie specjalnie do ziem zachodnich. Zaprorowadzenie tego przymusu w Wielkopolsce, na Pomorzu i Śląsku nie wydaje się pociągnięciem słusznym, skoro obecny system daje dobre rezultaty. Ziemię zachodnią znają system ubezpieczeń przymusowych, ale zarzuciły go już 150 lat temu. W rozciągnięciu przymusu ubezpieczeń nieruchomości od ognia również na ziemie zachodnie należy widzieć nowy przejaw centralizmu, nie liczącego się z życiem i dążącego do likwidacji nawet dobrze pracujących i rozwijających się instytucji. Do sprawy tej jeszcze powrócimy. (t)

Przeszło 60.000 par pończoch sprzedają rocznie. To chyba najlepszy dowód, że pończochy są dobre a ceny tanie. Każdy się przekona! **Murowane Kałamajski najtańszy.**
Pg 1712-41.136

DO DZISIAJ ZEBRALIŚMY 84 845,50 ZŁOTYCH

Składki na eskadrę „Chrobry”

W dalszym ciągu wpłynęły do administracji naszej następujące składki na eskadrę „Chrobry”:

Zofia Górna	1.—
Wiktor Weselik	20.—
Kazimierz Przybyła z okazji otwarcia nowego składu	100.—
Prof. Dr. L. P. Robiński	5.—
W. Michalski, skład skór i przyborów obuwn., G. Wilda 42	10.—
P. K., Poznań	1.—
Formański	3.—
Gołaszewski, Pakość	2.—
K.	5.—
Pawlikowscy, Tomaszów Maz.	5.—
J. Dembski, Kijewo, p. Środa	20.—
Ks. Jan Sieg, Kack Wielki	5.—
Stronictwo Narodowe, koło Białej p. Oborniki	3.—
Przez agencję naszych gazet w Gnieźnie:	
Związek Podoficerów Rezerwy, koło Gniezno	4.—
Jerzy Hauke, Sztetlewek, p. Trąbczyn	10.—
Sekretariat Obozu Wszechpolskiego w Rybniku od kol. Fanfary z Rybnika	15.—
Barbara i Wanda Bocheńskie, Środa	5.—
Walenty Walczak, Bendzelin — Smolarnia	2.—
Zebrane w agencję naszych gazet Józefa Wojciechowskiego w Ostrowie od abonentów z okazji 30-letniego jubileuszu wydawnictw „Drukarni Polskiej”:	
Józef Wojciechowski 3.—, Piotr	

Dymalski 5.—, Jerzy Woźniowski 3.—, Stanisław Włodarczyk 2.—, Władysław Szymanowski 1.—, Stanisław Kujawski 1.—, Włodzimierz Wentzel 1.—, Jan Dutkowski 1.—, Piotr Cuske 1.—, Feliks Leśniczak 1.—, Maksymilian Sandach 0.50, Stefan Płonczak 0.50, Jan Motylewski 0.50, Ignacy Dolata 0.50, Edmund Buchwald II 0.50, Roman Hartwich 0.50, Tadeusz Czerwiński 0.50, Marja Karolakówna 0.50, T. E. 0.50, razem	23.50
Zebrane w agencję naszych gazet w Ostrowie:	
Z okazji strzelania o puchar wędrowny Tow. Uczestników Powstania z roku 1918-19 w Ostrowie z inicjatywy p. Wojciechowskiego: Józef Wojciechowski 2.—, Szczepan Binkowski 2.—, Piotr Dymalski 2.—, Józef Szudobaj 2.—, Karol Krumka 2.—, Jan Wagner 2.—, Wincenty Żurawski 1.—, Józef Chojnacki 0.50, Maksymilian Mvk 0.50, Pawłowski 0.50, razem	14.50
	84.495,50
zadeklarowano	350.—
	84.845,50

W pokwitowaniu z dnia 18 bm. wydrukowano mylnie: mec. Stefan Wiza, Ostrzeszów, zamiast mec. Cezary Wiza, Ostrzeszów, 10.— zł.

Rada miejska Inowrocławia na eskadrę „Chrobry”

Inowrocław. (Tel. wł.) Na wczorajszym piątkowym posiedzeniu rady miejskiej, poza obszernym porządkiem obrad, wpłynął nagły wniosek radnego red. Przybylskiego (Kl. Nar.) o uchwa-

lenie 500 zł na eskadrę samolotów „Chrobry”.

Wniosek, poparty przez wszystkie ugrupowania, został jednomyślnie przyjęty.

Po zgonie Cleinowa

Jak wiadomo, w tych dniach zmarł w szpitalu w dzielnicy Berlina Zehlen-dorf w 64 roku życia „Geheimrat” Georg Cleinow. Zmarłemu poświęca obecnie obszerniejsze wspomnienie „Berliner Tageblatt”.

Pismo przypomina, że Cleinow urodził się z rodziców niemieckich w

Dołhobyczewie w b. Królestwie Kongresowem. Był początkowo oficerem. złożył egzamin na tłumacza z języków rosyjskiego i polskiego. Spędził sześć miesięcy w Petersburgu, gdzie jego ojciec był doradcą rolniczym ambasady niemieckiej.

Po studiach w Niemczech i w Paryżu był korespondentem pism niemieckich z Rosji. Przesiedliwszy się

Oto pudełko zawierające

Karo Franck
przyprawę do kawy w kostkach!

Pg 7685/86-41.188/260

znów do Niemiec, założył pismo „Der Grenzboten” (dodajmy, o zabarwieniu wybitnie antypolskim). Pismo to — podkreśla „Berliner Tgbl.” — „uzyskało w krótkim czasie miarodajne stanowisko w traktowaniu spraw wschodnich (t. j. polsko-niemieckich) i wywierało odpowiedni wpływ”. Cleinow znajdował się w najbliższych stosunkach osobistych z kierowniczymi czynnikami Rzeszy, zwłaszcza z Bethmann-Hollwegiem, Kiderlen-Waechterem i Zimmermannem. Napisał wówczas dwa duże dzieła: „Aus Russlands Not und Hoffen” i „Die Zukunft Polens”.

Po wybuchu wojny został powołany do kancelarii Rzeszy do „opracowywania problemów wschodnich”. Powołany został następnie na szefa cenzury niemieckiej w okupowanej Warszawie. Jak stwierdza „Berl. Tgbl.”, na stanowisku tem popadł w konflikty z general-gubernatorstwem niemieckim, które chciało tworzenia polskich oddziałów wojskowych, czemu Cleinow był przeciwny. Konflikty te skłoniły Cleinowa do zameldowania się na front zachodni.

Po wojnie, zakończonej katastrofą Niemiec, wydał książkę o „utracie niemieckiej marchii wschodniej” („Der Verlust der Ostmark”). Jeszcze na długo przedtem, w r. 1920, sprzedał pismo „Der Grenzboten”.

Odbywał też po wojnie studia nad Rosją Sowiecką, do której odbył kilka podróży. Napisał książkę o Syberji. W r. 1925 został docentem na berlińskiej wyższej szkole politycznej, był nauczycielem na kursach dla attachés, urządzanych przez urząd spraw zagranicznych. W r. 1928 był jednym z założycieli seminarjum eurazjatyckiego w Berlinie.

Był przez całe życie przedstawicielem imperjalistycznego punktu widzenia w zakresie stosunku Niemiec do Polski.

Hemoroidy

są przyczyną złego samopoczucia i t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. Przy hemoroidach służy się

Anusol

Goedecke

DO NABYCIA w APTEKACH

12 czopków z 5- 6 czopków z 3-

Tg 1500

Zmiany w min. w. r. i o. p.

Agencja „Iskra” donosi, że minister w. r. i o. p. prof. dr. Świętosławski zamianował rektora Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie prof. dr. Jerzego Alexandrowicza dyrektorem departamentu nauki i szkół wyższych w ministerstwie oświaty z dn. 1 stycznia 1937.

Narazie rektor Alexandrowicz będzie nadal sprawował czynności rektorskie oraz funkcje kierownika zakładu historjologii i embriologii w Akademii Medycyny Weterynaryjnej.

Ślub Kiepury

Katowice. (Tel. wł.) Krąży tu pogłoski, że dziś ma się tu odbyć ślub Kiepury z Martą Eggerth.

Centra

lampki Centra-Mikro

Pg 7700/1/2-C926

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

KASPROWICZ, RUSZCZYC I ZIEMIA

Kujawy — powiat Oszmiański. Jakże wielka odległość i odmiennosc — zdawałoby się — gleby poetyckiej, a jednak spotkali się poeci Ziemi tych odległych okolic i zrozumieli się. Spotkali się — w Małopolsce wschodniej. W takim zespoleniu dusz widzimy ich i to dokumentalnie — czarno na białym.

Bardzo interesującą korespondencję w tej sprawie zawdzięczam uprzejmości przyjaciela, który miał sposobność tego lata oglądać obrazy, wiszące w sali Rady Powiatowej w Nisku. Zatrzymała dłużej jego uwagę litografia, będąca reprodukcją obrazu F. Ruszczyca.

Opisuje ten obraz w takich słowach: „W gmachu Wydziału Powiatowego w Nisku wisi pod szkłem w czarnych ramach litografia koloru ciemnej sepii. Rozmiar 20x40 cm. Obraz przedstawia na pierwszym planie głębokie skiby zoranej roli, o silnych wyraźnych grzbietach. Skiby w oddali łączą się z widnokręgiem i zanikają we mgle oddalenia. W głębi w dal ciągnie się szereg szlupów, połączonych drutami — to linia telegraficzna; wzdłuż tej linii również w dal posuwają się dwie pochylone postacie ludzkie. Niebo nad wszystkim chmurne, skłębione. Obraz ma tytuł „W świat“.

„U dołu obrazu na lewo w rogu autograf „Ferdynand Ruszczyk“, nieco niżej na białym obramowaniu litografii — autograf Jana Kasprowicza — wiersz o „ziemi czarnej“, tej z obrazu zapewne. Wiersz jest bez tytułu. Pisany atramentem czarnym. Atrament wyblakły. Wiersz bardzo czytelny. Nie jest podzielony na strofy lecz na tem białym obramowaniu litografii od lewego skraju ku prawemu napisany jakby odrazu pod wrażeniem obrazu. Obraz istotnie ma dużo siły. I jako temat i jako wykonanie. Podpis poety jest umieszczony pod wierszem, z prawej strony u dołu. Przy podpisie data: „Lwów 1902“, też ręką jego napisana. Wiersz ten przepisałem dokładnie:

*

Zywicielko droga, Ziemię czarną!
Pod pług wzięto ciebie i pod bronę,
W łonie twojem plenne drzemia ziarna,
A my we świat twe dzieci rodzone.

Na twych łąkach rozszumia się kłosa,
Sierpy brzękną w słonecznej roztoczy,
A przed nami posępne niebiosy,
Głębia świata, którą burza mroczy.

O wy ziarno! O pełne wy snopy!
O ukojnych żniw godzino złota!
Żal i smutek idą w nasze tropy,
A przed nami w mgławicach — tęsknota...

Żal i smutek wiszą jak tumany
Chmur nad naszą macierzystą ziemią,
A jej zagon w skiby rozorany,
A w jej wnętrzu plenne ziarna drzemia.

Któżby śmiał cię winić, matko nasza,
Któżby dzisiaj śmiał złorzeczyć tobie,
Że nas droga tulacza przestrasza,
Ze cię w takiej rzucamy żalobie!

Żal i smutek niech idą przed nami
I tęsknota i miłość bez końca,
A ty, Matko, złotymi kłosami
Szumi, pieśń się i śmieję się do słońca.

Zywicielko droga, ziemię czarną!
I w nas jeszcze wesele zagości:
Jeszcze będziemy spożywać twe ziarna,
Jeszcze złożym w twem łonie swe kości.

Lwów 1902

JAN KASPROWICZ

*

Łatwo dostrzec, że wiersz ten powstał pod wpływem wrażenia, jakie na poecie zrobił obraz, istotnie (jak go pamiętam) bardzo suggestywny. Malował go także poeta, malarz Ruszczyk, oddany duszą Ziemi. Pamiętamy wszyscy, tak często reprodukowany obraz „Ziemia“, który Ruszczykowi drogę do sławy otworzył — owe obłe wzgórze z parą wołów u pług, zarysowanych płamą na tle nieba.

Warto porównać powyższy wiersz z poematem z r. 1898 w cyklu „Akordy jesienne“, poczynającym się od strofy:

Ziemię, droga rodzicielko!
ukochołem zagon twój.
Choć tak skąpem sypią ziarnem
rzadkie kłosa twoich zbóż,
że głód wtargnął w nasze chaty,
że w nich żółty zasiadł żnój
i wyblakłem patrzy okiem
na stół pusty, w pustą kruż!

Czemu opuszczający tę ziemię wędrowcy tak wzruszają Kasprowicza? Bo im współczuje własnym uczuciem przywiązania do ziemi rodzzonej. „Ziemię, matko najemników! Rodzisz ple-

mię biednych sług, przecież serce k'tobie lgnie“...

Gdy mowa o Ruszczyku, który tak wzruszył Kasprowicza swoim oszmiańskim krajobrazem, staje obok nich trzeci poeta Ziemi, Jan Bułhak z Wilna. W niedawno wydanej (Wilno 1935) ślicznej książeczce „Ruszczykowski dożynki“ (w cyklu broszur „Wędrowki fotografa w słowie i obrazach“) opisuje siedzibę Ruszczyca w Bohdanowie i jej okolicy. Gdzie szukać lepszej psychologii krajobrazu, jeśli nie u Bułhaka?

„Dwór i krajobraz bohdanowski“ — pisze on — są całkiem jednolite w swym szczególnie stężonym wyrazie. Niema w nich nic błyskotliwego, nic obliczonego na zewnętrzną drobniawą ozdobność. Jest prostota wielkich linii i mas, zadumana, surowa powaga i żywiołowa bujność wiekowego istnienia, te same cechy, jakie znajdujemy w pejzażach Ruszczyca, które tu mają przeważnie swoje pierwotne wzory.

Idźmy z Bułhakiem w pole:

Wchodzę na wzgórze, skąd okolica rozściła się szeroko i wzorzyście i ujawnia wybitne znamiona pejzażu Ruszczykowskiego. Już nie wiem, w jakim stopniu oddziaływa rzeczywistość, a w jakim interpretacja artystyczna, ale krajobraz ten odśladania mi oblicze poważne, majestatyczne, zarysowane wielkimi, sfalowanymi liniami, na które patrzy się nie z pobieżnym zainteresowaniem turysty, ale z jakąś synowską czcią w skupieniu niemal religijnym. Ta ziemia ma własny ton, skupiony i majestatyczny, ta ziemia przywołuje na myśl organowy hymn kościelny, wibrujący pełnemi, niskimi akordami i nastroja dla głębokich rozpamiętywań...

Może to emanacje jej dawnych dziejów unoszą się nad polami i odradzają się razem z plonem każdego żniwa, może to duchy pokoleń, co przeminęły w pracy i miłowaniu i blakają się po tych rozlogach... A może ten czarodziej artysta tak swym życiem całem przetworzył i wypiął bohdanowską ziemię, że już niepodobna widzieć jej inaczej, jak tylko jego oczami?

Te piękne wyczucia Bułhakowe tłumaczą nam tajemnicę czaru, jaki wywarła na Kasprowiczu artystyczna, w pejzażu malarskim dokonana synteza Ziemi. Przemówiła przez niego do poety dusza Ziemi. Jej mowa złączyła dwu polskich artystów z dwu krańców kraju.

*

W liście przyjaciela, który mi odpis wiersza przysłał, cenny jest sam tekst; w wydaniach zbiorowych pism Kasprowicza nie znajduję go, nie pamiętam przytem, aby w swoim czasie gdziekolwiek był publikowany. Cennem także jest dla mnie wzruszenie przyjaciela pełne artystycznego poczucia na widok dwu dzieł sztuki, tak z sobą wewnątrz zespolonych. Muszę mu jednak odebrać złudzenie, jakoby to był autograf Kasprowicza, to znaczy aby ten wiersz był wpisany jego ręką specjalnie na tym jednym egzemplarzu litografii.

Napisał go Kasprowicz swoją ręką na kamieniu, z którego wraz z obrazem został odbity w większej ilości egzemplarzy. Dlatego tak wyraźnie jest wykaligrafowany. Niewątpliwie jest to rzadkość, ale w żadnym razie nie oryginalny autograf, lecz facsimile.

W owym czasie Ruszczyk, jak sobie przypominam, gościł w Krakowie i we Lwowie. Musiał zbliżyć się do Kasprowicza i zaprzyjaźnić. W tej litografii dali świadectwo krewiństwa swych dusz poetyckich.

Zygmunt Wasilewski

Warszawa

W następnym Dziale:
**Z NIEMIECKICH PODZIEMI
WOJNY ŚWIATOWEJ**
przez

dr. Władysława Tarnawskiego

Pisma nadesłane

„Muzeum“. Zesz. 2. Treść: Dr. K. Zagajewski: „Prof. Kazimierz Twardowski jako prezes TNSW“ — Prof. dr. B. Nawroczynski: „Pedagogika życia duchowego w latach 1900—1914“. Dr. K. Sołnicki: „Nauka szkolna a światopogląd“. — Prof. dr. R. Ingarden: „Rola logiki przy nauczaniu matematyki w szkole średniej“. — M. Różycki: „Przegląd czasopism pedagogicznych. Przegląd ostatnich wydawnictw szkolnych“. — Adr. Red. Lwów, ul. Ślepa 4

ŻYCIE KULTURALNE

NACZYNNIA, KTÓRE ZASTĘPUJĄ POWIEŚĆ

Nie jeden poznański miłośnik sztuki zwiedzał Gołuchów i podziwiał wspaniały zbiór waz greckich, jeden z najbogatszych w Europie a może i wogóle najbogatszy. Nie jeden zapewne jeszcze tam powędruje, aby pięknem się nacieszyć. Otóż i jednemu i drugiemu oddają niemałą przysługę najnowsze „Arkady“ (nr. 10 z 1936 r.), zamieszczając świetny artykuł Jana Parandowskiego o wazach greckich, ozdobiony barwnymi i czarno-białymi reprodukcjami okazów gołuchowskich.

Nie jest to ciężkostrawne dla laika studium naukowo-historyczne. Ten, kto będzie patrzył na wazy gołuchowskie lub widział je sobie przypomni, otrzyma pełen wdzięku zarys ich historii, a przede wszystkim zrozumie, czym były te naczynia dla dzieł kultury greckiej, o której nas — poza swoim pięknem — pouczają.

Wiadomo, jakim stylistą jest Parandowski — a miłośnik i znawca kultury klasycznej. W krótkim szkicu zmieścił mnóstwo materiału faktycznego, który czytelnik przyswaja sobie z łatwością, dzięki powabnej formie i wytwornej prostocie języka. Nie można dość zalecić jego wywodów wszystkim, których kultura grecka interesuje. Dowiadujemy się, że wazy greckie — długo niesłusznie zwane etruskimi — nie odrazu były doceniane w swej artystycznej wartości. Długo spychano je po kątach muzeów, nim wydostały się do pierwszego rzędu szafek i witrzyn. W starożytności były to... zwyczajne garnki, których estetyczną wartość nikt się nie zajmował, a szły z Grecji na cały świat, tak jak dzisiaj np. galanteria paryska. Ale dla naszych wiadomości o życiu Greków stanowią one zbiór dokumentów poprostu bezcenny. Gdyby nie one — po-

wiada Parandowski — nie znalibyśmy wielu mitów, ani wnętrza domu, ani waz, ani kobiet greckich, która jest na nich przedstawiona w najroznorodniejszych momentach życia domowego: od rannej kąpieli i toalety przy stoliku ze szminkami i pachnidłami (tak jest!) — do plotek, uprawianych z sąsiadkami przed domem.

Oto jak reasumuje Parandowski swe świetne uwagi: Garnkarze greccy pięknie zasłużyli się swej ojczyźnie. Przekazali o niej opowieść najdokładniejszą, najbardziej powabną, jaką można sobie wyobrazić. Wyrezyli w tem literaturę, która dała tylko do wielkich monumentalnych kształtów, z pominięciem tzn. pospolitych szczegółów. Swym cudownym pedzelkiem stworzyli to, czego świat antyczny nie posiadał: powieściowe obrazy. Przez nich nie tylko ludzie, ale i zwierzęta i rośliny i przedmioty codziennego użytku doczekały się nieśmiertelności. To oni dochowali nam wszystkie sprzęty, od stołu do górniczego kilofa, od lyki do liry, to oni zaopiekowali się psem, zającem, ptakiem w klatce, tylko u nich dzieci biegają za kółem, a chłopcy grają w piłkę, i również tylko u nich ludzie siedzą przed domem i pokazują na niebie pierwszą jaskółkę wiosny...

Najnowsze „Arkady“ są poza tem niezwykle bogate. Dają mnóstwo świetnie odbitych ilustracji barwnych i czarno-białych, informują o architekturze holenderskiej nowego stylu, o wystawie „Wino w sztuce“, która odbyła się w paryskim Luwrze, przynoszą, jak zawsze, mnóstwo materiału z zakresu zdobnictwa. Do jednego z nich przyjdzie jeszcze powrócić.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Nowa wystawa w Tow. Przyj. Sztuk Pięknych. Jutro, w niedzielę, dnia 25 października o godz. 11 m. 30 odbędzie się w salach Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych otwarcie nowej wystawy. Będzie to Wielka Jubileuszowa Wystawa Aleksandra Augustynowicza, obrazująca dorobek 50 lat pracy tego zasłużonego artysty-malarza.

Wystawa Tadeusza Makowskiego została otwarta w Warszawskim IPS-ie. Jest to kolekcja, która znajdowała się tego roku w Wenecji na „Biennale“ i wkrótce odjedzie do Wiednia. Tadeusz Makowski, malarz-wizjoner, związany psychicznie z genialnym a przedwcześnie zmarłym przed wielu laty Witoldem Wojtkiewiczem mieszkał stale w Paryżu i jego dzieła znajdują się przeważnie we Francji, w posiadaniu prywatnym. Tematycznie obracają się one przeważnie w świecie dzieci promieniujące z nich nastroj niesamowite, trochę żalostnej baśni, a wartości czysto plastyczne są w nich nieraz fenomenalne.

Zgon plastyka. W Krakowie zmarł ś. p. Kazimierz Mitera, artysta - malarz, redaktor „Głosu Plastyków“. Liczył zaledwie lat 39.

SLAWISTYKA

„Król Duch“ po czesku. W „Słowniku Przehledzie“ drukuje Adolf Czerny drugą pieśń czwartego rapsodu „Króla Ducha“ w przekładzie czeskim. Trzy rapsody ukazały się już w poprzednich rocznikach.

LITERATURA

Paul Valéry przybywa do Polski w najbliższą środę. Pierwszy odczyt wygłosi znanomy poeta w Polskiej Akademii Literatury na temat „Klasykizm, widziana okiem współczesnym“, drugi w Instytucie Francuskim na temat „Wspomnienia z życia literackiego“. Valéry zwiedzi również Kraków i wygłosi tam odczyt.

Artur Górski otrzymał dyplom członka honorowego Kasy Literackiej w Warszawie. Przemawiali prof. K. Król i Bolesław Lutomski.

TEATR

Tola Korian występowała ostatnio w Berlinie, teraz udaje się do Monachium do kabaretu literackiego „Anast“, w międzyczasie da się słyszeć w Warszawie. A gdyby tak zawitała po drodze do Poznania, który przecież od biedy leży na drodze do Monachium.

Co grają łódzkie teatry popularne? Donoszą nam z Łodzi (wp): Teatr Popularny przy ul. Ogrodowej wystawia komedję Bus-Feketego „Pieniądz to nie wszystko“ w reżyserji K. Leszczyńskiego. W połowie października rozpoczął sezon teatr popularny w sali Geyera, dawniej prowadzony wspólnie z teatrem przy ul. Ogrodowej. Zespół składa się z zrzeszonych sił miejscowych. Stronę dekoracyjną objął B. Rysiewski. Widowiska odbywać się będą trzy razy w tygodniu. Teatr otworzył sztuką osnutą na tle „Ogniem i Mieczem“.

„Goldoniego „Piękna Mirandolina“ („La locandiera“) została wystawiona w berlińskim Staatstheater z Kaethe Dorsch w roli tytułowej i z Paulem Hartmannem w głównej roli męskiej.

NAUKA

Nagrody historyczno-literackie. Kasa im. Mianowskiego przyznała w roku 1935/36 następujące nagrody za prace historyczno-literackie: z funduszu Jakóba Natansona — dwa tysiące złotych prof. Tadeuszowi Since za dzieło pt. „Literatura grecka“, z funduszu Zenona Pileckiego — czterysta pięćdziesiąt złotych — dr. Wacławowi Borowemu za pracę o J. Kochanowskim pt. „Kamienne rękawiczki“ i dr. Stanisławowi Adamczewskiemu za pracę o S. Żeromskim pt. „Serce nienasycone“.

Piękna pamięć o uczonej. Z Krakowa donoszą nam (krt): Osiem lat temu zmarł w kwiecie działalności naukowej i znakomitego geograf profesora dr. L. Sawicki. W rocznicę jego zgonu zgromadziła się przy jego grobowcu młodzież szkolna i reprezentacja Tow. Krajoznawczego. Po przemówieniu żalobnym, złożono na grobie wieńce.

MUZYKA

Tydzień mozartowski odbędzie się na wiosnę r. p. w Dortmundzie.

Wieczór pieśni i poezji odbył się w Łodzi w Sali Domu Śpiewaków na rzecz kościoła Opatrzności Bożej. Odtworzono utwory Moniuszki, Karłowicza, Noskowskiego, Różyckiego, Niewiadomskiego, Pucciniego, Straussa, Griega i in. Wykonawcami byli J. Sobieszczański, A. Orlewicz, B. Brzeziński i H. Stazyński. (wp.)

SZKOLNICTWO

Jak człowiek nauczył się widzieć na odległość. Dr. Feliks Burdecki ma poza sobą duże zasługi na polu popularyzacji różnych dziedzin techniki i wiedzy matematyczno-przyrodniczej. Ostatnio ukazała się w nakładzie M. Arcta, nowa książka dr. Burdeckiego pt. „Telewizja“. Jest to bezwątpienia jeden z bardziej zawiłych i trudnych do wyjaśnienia laickowi działów techniki. Autor potrafi jednak ująć swój wykład w formę przystępną i dla nieprzygotowanego czytelnika łatwo zrozumiałą. Książka ta w zasadzie przeznaczona jest dla młodzieży, ale dorosły czytelnik, chcący się z podstawowymi zasadami telewizji zapoznać, przeczyta ją również z przyjemnością i pożytkiem. Przedstawiając historię rozwoju telewizji na przestrzeni stulecia, dr. Burdecki stopniowo wprowadza w coraz bardziej komplikujące się z biegiem czasu arkana „widzenia na odległość“. W zarysie tych dzieł autor ujął, w szczególności, udział polski, wspomina o pracach Saponika i Wolfkego, o doświadczeniach dokonywanych w Instytucie Telekomunikacyjnym. Książkę warto przeczytać, bo jej lektura jest i pożyteczna i zajmująca. (tk)

VARIA

Jak fabrykują Niemcy „strój ludowy“ W Prusiech Wschodnich nie ma żadnych strojów ludowych, wobec czego... sfabrykowane je. Jak donosi prasa niemiecka, wydziały „Trachtenkunst“ obmyślił „oficjalny strój ludowy Prus Wschodnich“. Jest to dla mężczyzny marynarka, ciemna, krótka, z guzikami, z bursztynu, czarna z daszkiem, spodnie i ciemne półbuty. Z kieszeni ma wyglądać chusteczka w kratki. Jak widzimy, przepis jest ustalony i ścisły. Podobny strój ustalono dla kobiet. Czy nie prościej byłoby go nazwać mundurem?

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Październik 25 Niedziela

Ważne numery telefonów:
 Pogotowie rat.: 66-66 i 55-55
 Straż ogniowa: 19-57, 30-50
 Policja: 42-21
 Posłańcy: 15-60 i 28-36
 Taksówki: Postój przy ulicy Grunwaldzkiej 77-72, przy Rynku Jez. 77-08 przy ul. Marsz. Pocha (naroż. Niegołowski) 77-82, Pl. Świątokrzyski 49-80, przy ul. Zielonej (nar. Strzeleckiej) 50-35, Rynek Wilecki 66-35, W. Garbary (nar. Wilecki) 57-87
 Poczta, biuro zleceń: 49-27. Dokładny czas: 55-66.

Stan wody: + 0,39 mtr.
 Temp. wody: + 6,5 st. C.

NOCNY DYŻUR APTEK

Śródmieście: Apt. św. Marcina, ul. Fr. Ratajczaka 12; Apt. pod Białym Orłem, St. Rynek 41; Apt. św. Piotra pl. Świątokrzyski; Apt. przy Rynku Śródeckim 1. Jeżyce: Apt. pod Gwiazdą, Rynku Śródeckiego 12. Łazarz: Apt. im. Matejki ul. Kraszewskiego 12. Łazarz: Apt. im. Matejki ul. Matejki 1; Apt. Plucisńskiego, ul. Marsz. Pocha 72. Wilda: Apt. pod Koroną, G. Wilda 61. Debiec: Apt. przy ul. Debieckiej 6. Solacz: Apt. przy ul. Mazowieckiej 12. Główna: Apt. przy Krzyżu, ul. Główna 19. Staroleka: Apt. miejscowa.

KRONIKA MIASTA POZNANIA

W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 24 października 1926 r.

Przybył do Poznania jeden z najwybitniejszych finansistów Ameryki p. Harding. — Odbył się jesienią bieg na przelaz o mistrzostwo Poznańskie solackim na trasie długości 7.000 m; zwyciężył Rochowicz (Warta) w 28 min. 53,8 sek.

KRONIKA KOŚCIELNA

— Dziś, w ostatnią niedzielę października, Kościół katolicki obchodzi święto Chrystusa - Króla. Tegoroczny obchód jest poniekąd jubileuszowym. Po raz dziesiąty bowiem święcimy uroczysty ten dzień.

Dnia 11 grudnia jubileuszowego roku świętego 1925 — wobec coraz to więcej szerzącej się nienawistnej, brutalnej walki socjal - komuny przeciw Chrystusowi i Jego Kościołowi — papież Pius XI. encykliką „Quas primas” ustanowił to nowe święto „ku czci Pana Naszego Jezusa Chrystusa - Króla”, który Sam o Sobie rzekł: „Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi”.

Tęsknota za Królestwem Chrystusowym od wieków tkwi w narodach i pokoleniach, a wierni poddani Chrystusa - Króla, wyznawcy wiary Jego, pomni Jego nauki, codziennie zanoszą błagania: „Przyjdź królestwo Twoje”, które, jak mówi prorok, się nie skończy, a trwać będzie na wieki.

Królestwo Chrystusowe, to królestwo sprawiedliwości, pokoju, serdecznej miłości ojcowskiej, promieniującej z głębi Najświętszego Jego Serca. Stąd też encyklika papieska nakazuje, „by w tym samym dniu corocznie odnawiano poświęcenie rodu ludzkiego Najświętszemu Sercu Jezusowemu”. Dlatego, jak corocznie, tak i dziś wierni z wszystkich parafii poznańskich w uroczystym pochodzie podążają pod pomnik Najświętszego Serca Jezusowego, by spełnić poświęcenie ten akt ufnej wiary i poświęcenia. (pt)

— **Pochód w święto Chrystusa-Króla** z kościoła św. Marcina do pomnika Najśw. Serca Jezusa wyruszy o godz. 17, a nie, jak poprzednio było ogłoszone, o godz. 17,15. (x)

REKOLEKCJE

— **Rekolekcje zamknięte dla Pań z inteligencji** odbędą się w dniach od 2 listopada wieczorem do 6 listopada rano. Rekolekcje odbędą się u SS. Serafitek, Poznań-Miasteczko. Koszt pobytu i utrzymania wyniesie 10 zł od osoby. Nauki rekolekcyjne głosić będzie wybitny rekolekcionista i kaznodzieja O. Gwardjan Justyn Nazim z Gniezna.

— Uprasza się o spieszne zgłoszenia, najpóźniej do dnia 27 bm. w biurze Zw. Sodal. Mari. Poznań, św. Marcin 69 m. 17, tel. 2400. P. K. O. nr. 201762.

OSOBISTE

— **Ślub.** W dniu dzisiejszym ks. prałat St. Bross — dyr. Instytutu Akcji Katolickiej w Poznaniu — pobłogosławił w kościele św. Krzyża w Warszawie związek małżeński swej długoletniej pracownicy p. Marii Mierzejewskiej z p. dr. Kuleszą z Poznania.

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodzą 25 b. m. mistrz piekarski Edmund Ostrowski z małżonką swą Klarą z domu Schwenzer, zamieszkali przy ul. Patrona Jackowskiego 43. Na intencję Jubilatów odbędą się w niedzielę 25 bm. o godzinie 8-mej msza św. w kaplicy św. Józefa przy ulicy św. Józefa. Pp. Ostrowscy są od długich lat wiernymi czytelnikami naszego pisma. Jubilatów przesyłamy na tej drodze nasze staropolskie „Szczęść Boże!”.

WYKŁADY

— **Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa** podaje niniejszem do wiadomości, iż z dniem 26 bm. rozpoczyna w

Wydało się fikcyjne włamanie

Do policji wpłynęło w dniu 16 bm. zgłoszenie o kradzieży wyrobów tytoniowych i znaczków pocztowych z kiosku przy ul. Składowej 5, wartości 2 tys. zł, na szkodę Romana Świetlika. Wdrożone dochodzenie okazało, że kradzież była upozorowana. Jako podejrzanych o sfingowanie tej kradzieży przytrzymała policja 40-letniego wł

ściciela kiosku Romana Świetlika i jego ekspedienta, 29-letniego Teodora Deręgowskiego, mieszkającego przy ul. Szwajcarskiej 27. Upozorowanie kradzieży nastąpiło w celu otrzymania premii ubezpieczeniowej. Świetlika i Deręgowskiego policja odstawiła do dyspozycji władz sądowych, które prowadzą dalsze dochodzenie. (kl)

Poznaniu 56 cykl wykładów I. N. O. i K. p. n. „Racjonalna organizacja administracji biurowej”. Wykłady odbywać się będą w gmachu Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu, Wały Zygm. Starego 2-3, codziennie od godz. 20—22. Program kursu obejmuje łącznie 16 godzin wykładów. Zapisy i szczegółowe informacje uskutecznia Koło Naukowe codziennie w godzinach od 11—13. Telefon 26-47.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Obowiązek ujawniania cen.** Ukażo się obwieszczenie komisarycznego prezydenta miasta Poznania w sprawie obowiązku ujawniania cen artykułów powszedniego użytku. (x)

— **Przebudowa mostu kolejowego na Dębcu.** Życzeniem mieszkańców Dębca. aby linia tramwajowa nr. 4 była przedłużona do przystanku kolejowego Poznań - Dębiec, o co tak energicznie zabiegali, stanie się zadość przypuszczalnie w

Roboty przy poszerzaniu mostu na Dębcu.

przyszłym roku. Przeshkodą poważną w przedłużeniu linii tramwajowej był most kolejowy na Dębcu, który dla tego celu trzeba poszerzyć do 14 metrów i odpowiednio obniżyć, gdyż ma on duże wzniesienie na środku. Roboty koło przebudowy mostu już rozpoczęto. Przy pracach ziemnych i murarskich, prowadzonych jednocześnie po obu stronach mostu, zatrudnionych jest około 50 ludzi. Zakończenie prac, prowadzonych przez zarząd miasta Poznania, przewidziane jest na połowę grudnia b. r. Czy jednak poszerzenie mostu będzie w tym terminie skończone — niewiadomo, mogą bowiem zajść niespodziewane przeszkody. (sk)

— **Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ma ulec likwidacji?** Dziś, w sobotę, o godzinie 18-tej odbędzie się w gmachu Starostwa Krajowego, w sali sejmiku wojewódzkiego, plenarne zebranie członków Stowarzyszenia Urzędników Poznańskich Samorządu Wojewódzkiego T. zap. w Poznaniu, zatrudnionych w Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu. — Zebranie ma przedewszystkiem na celu zajęcie stanowiska wobec projektowanej likwidacji Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych i stworzenia centralnego zakładu ubezpieczeń, którego działalność obejmowałaby cały obszar Państwa Polskiego.

— **Tow. pomocy dla inteligencji** zwraca się z usilną prośbą o nadsyłanie odzieży zimowej dla biednych. Za uwiadomieniem biura Poznań, św. Marcin 8, kart

ką lub telefonem (nr. 36-34). Towarzystwo odbiera najchętniej łaskawe dary osobiste. Można również odsyłać dary wprost do p. Marii Chrzanowskiej, Poznań, ulica Podgórna 10. (x)

— **Mistrzowie fryzjerscy na eskadrę „Chrobrych”.** Przed komisją egzaminacyjną dla mistrzów fryzjerskich zdały egzamin mistrzowski pp. Marija Witkowska i Antonina Muszyńska, żona starszego cechu fryzjerów damskich i perukarzy w Poznaniu. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył p. Aleksander Kolendowicz przy współudziale pp.: Franciszka Rutawskiego i Stefana Cieślńskiego, jako ławników, oraz Leona Tuszyńskiego jako protokulanta. Na herbatce urzędowej przy tej sposobności, p. Józef Anders imieniem kolegów wręczył nowym mistrzom plakiety, ryte artystycznie przez mistrza rytowniczego p. Zygmanika, a z inicjatywy p. Aleksandra Kolendowicza zebrano 23 złote na eskadrę „Chrobrych” i wręczono tę sumę Administracji naszego wydawnictwa. (kl)

— **Odprawa starszych harcerzy.** W niedzielę 25 bm. odbędzie się w Poznaniu odprawa starszych harcerzy. Obrady poprzedzi msza św. w kaplicy Serca Pana Jezusa w kościele OO. Franciszkanów o godzinie 9. Same obrady rozpoczną się o godz. 10,20 w auli publ. szkoły dokszt. przy ul. Działyskich. Po południu o godzinie 15,30 przewidziany jest tak dla harcerzy, jak i harcerzek żywy dziennik, w czasie którego referaty wygłoszą m. in.: prof. dr. Młodziejewski, hm. inż. Grzymałowski, hm. prof. Jasiński, phm. Łyczewek, Ryszard Nieborak i in. (x)

— **Prace nad budową gmachu PKO.** Prowadzone są nadal intensywnie i w przyspieszonym tempie. Nic dziwnego, bo jeszcze tej zimy gmach musi być wykończony, a za kilka już miesięcy tam, gdzie dziś najróżniejsi rzemieślnicy pracują, ma się skoncentrować cały ruch pocztowej instytucji bankowej.

W ub. tygodniu ukończono tynkowanie wnętrza, jakoteż ścian zewnętrznych fasady tylniej, ścian zamykających podwórze świetlne, oraz dwóch szczytów wschodnich. Przy frontowym szczycie pozostawiono narazie rusztowania, ponieważ ma on być wyprawiony tynkiem szlachetnym, gzymz zaś jego będzie obrobiony po kamieniarsku. Na froncie budynku kończy się prace nad okładaniem ścian piaskowcem kieleckim. Gdy gzymz frontowy i balustrada balkonu będą gotowe, czego jeszcze w tym miesiącu należy się spodziewać, gmach, po usunięciu olbrzymiego rusztowania, za-

CZY TO WEDŁUG ZASAD URBANISTYKI?

Jeden z naszych Czytelników z Łazarza zwraca uwagę na niezgodną z zasadami

Słońca: wschód 6,35, zachód 16,37
 Długość dnia: 10 godzin 02 minut
 Księżyca: wschód 14,12, zachód 0,18
 Faza: 5 dzień przed pełnią

Dawniej karmelek był coprawda popularym, ale i niewybrednym cukierkiem.

Dzisiaj

KARMELEK WEDLA

zawierają te same wyszukane zestawienia smaków, które dotychczas spotykaliśmy tylko w czekoladkach nadziewanych. Takie naprz.

WEDLA ANANASKI KWIAT WIŚNI GEJSZE

lub wiele innych z **MIESZANKI DESEROWEJ**, lub **SPECJALNEJ** są wspaniale zadowolili najwybredniejsze gusty. Dlatego **KARMELEK WEDLA** chętnie bierze się zarówno na przyjęcia jak i upominki.

Pg 7262-62,561

prezentuje się nam w całej swej okazałości. Cokół budynku będzie wyłożony granitem krajowym.

Z prac instalacyjnych wykończono już urządzenia wentylacji, kanalizacji i wodociągów, rurkowanie dla przewodów elektrycznych, oraz montowanie rur i grzejników dla ogrzewania centralnego. Również gotowa jest instalacja trzech wind osobowych. Obecnie pokrywa się szkłem świetlik nad salą kasową, która otrzyma trojaki dachy szklane, mianowicie, poza już wspomnianym, jeszcze jeden dach ochronny, a wewnątrz sali operacyjnej (kasowej) zdobny sufit witrażowy. Kończy się też prace nad obsadzeniem i malowaniem okien, które się już szkli, tak, że pod koniec miesiąca budynek zostanie zamknięty. Kończy się również izolowanie budynku płytami korkowymi i insulitem; izolacja ta jest potrzebna dla ochrony termicznej i akustycznej wnętrza. W tym tygodniu rozpoczyna się prace monterskie w kotłowni. Po zainstalowaniu czterech wielkich kotłów, przystąpi się do ogrzewania gmachu, aby go gruntownie wysuszyć.

Na dachu traktu podwórzowego ustawiono maszt antenowy z piorunochronem, najnowszą zdobycz techniki, dla użytku biur centralnych, tudzież dla lokatorów. Trzy dalsze piorunochrony z siłą zasięgu 300 m w promieniu zapewniają mieszkańcom bezpieczeństwo podczas burzy. Na pulpitowym dachu budynku frontowego ukończono także dwie wybudówki, z których jedna mieścić będzie maszynę windową, a druga ekshaustory, czyli motory elektryczne, wyciągające z ubikacji zużyte powietrze.

Dalszymi pracami będą: wsadzanie drzwi, kładzenie parkietów, roboty malarskie, dekoratorskie, sztukatorskie i wewnętrzne prace kamieniarskie, do których należy wykładanie marmurem reprezentacyjnych schodów, oraz ścian wstępu i sali operacyjnej. (pt)

urbanistyki budowę jednego z domów przy ul. Klonowicza, łączącą, jak wiadomo, ul. Wyspiańskiego z ul. Spokojną. Podczas gdy fronty dwóch dalszych budowanych tutaj sąsiednich kamienic tworzą jedną linię, pierwszy dom (od ul. Spokojnej) wysunięty jest znacznie w stosunku do dwóch pozostałych. W ten sposób powstaje tu bardzo nieregularna, połamana linia domów po stronie numerów parzystych ul. Klonowicza.

Czytelnik nasz zapytuje, czy to jest dopuszczalne ze stanowiska urbanistyki? Przecież — kończy — jest to rozwiązanie bardzo brzydkie, a jeśli by ewentualnie w przyszłości zamierzone zostało rozszerzenie ul. Klonowicza, trzeba by było chyba dom wykupić dla częściowej rozbiórki.

Istotnie nieregularność budowy na parzystej stronie ul. Klonowicza rzuca się w oczy każdemu z przechodzącym.

Pg 7700/1/2-0926

WYCHOWANIE, KURS

— Państw. Roczna Szkoła Przysposobienia w Gospodar. Rodzinem. Pokaz gospodarczy odbędzie się dn. 27 bm. w gmachu Państw. Szkoły Handl. i Przemysł. Żeńsk. ul. Marsz. Focha 2 od godz. 17 do 19. Pokaz w dn. 27 bm. — dietetyka w otyłości.

— * Kurs siostr pogotowia sanitarnego P. C. K. Bezpłatny kurs pielęgniarstwa dla siostr pogotowia sanitarnego organizuje zarząd Okr. Wlkp. P. C. K. Zgłoszenia przyjmuje i informacji udziela biuro Okr. Wlkp. P. C. K., Wały Zygmunta Augusta 2, tel. 31-09, do dnia 5 listopada.

WYSTAWY

— * Z Tow. Przyj. Sztuk Pięknych (pl. Wolności 18). Jutro, w niedzielę, dn. 25 bm. odbędzie się w salach T. P. Szt. P. o godz. 11.30 uroczyste otwarcie wystawy jubileuszowej znanego artysty malarza Aleksandra Augustynowicza. — Salon otwarty w dni powsz. od godz. 11-17, w niedzielę i święta od godz. 12-15. Wstępne wynosi 50 gr. dla młodzieży kształcącej się 25 gr. (x)

KRONIKA SĄDOWA

— * Zatwierdzenie wyroku na bluźniercę. Sąd apelacyjny w Poznaniu zatwierdził wyrok sądu okręgowego w Chojnicach, skazujący Pawła Kryza na 7 miesięcy więzienia za bluźniercze wyrażenie się o Matce Boskiej. (k)

— * Nożem w głowę. 17 maja rb. w restauracji „Polonia” na Starołęce pomiędzy Franciszkiem Dawidzińskim i Plichem wybuchła sprzeczka, w czasie której Dawidziński dobył noża i zranił Plichę w głowę. Sąd grodzki w Poznaniu skazał Dawidzińskiego na 7 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg lat 4. (k)

RÓŻNE

— * Komitet budowy kościoła w Junikowie ostrzega. Poinformowano nas, że na terenie miasta Poznania grasuje osobnik i zbiera ofiary na budowę kościoła w Junikowie powiatu poznańskiego. Osobnik ten, wzamian za otrzymane ofiary wydaje pocztówki z wizerunkiem mającego być pobudowanego kościoła.

Ponieważ osobnik ten jest zwykłym oszustem, którego należy oddać w ręce policji, Komitet budowy kościoła w Junikowie, dla zapobieżenia dalszym nadużyciom, wyjaśnia co następuje:

W roku bieżącym utworzył się w Junikowie „Komitet Budowy Kościoła Rzymsko - Katolickiego”, zatwierdzony w dniu 22 lipca rb. przez Kurję Arcybiskupią w Poznaniu. Ponieważ z ofiar miejscowego społeczeństwa dzieła tego nie będzie można dokonać, komitet przystąpi w dniach najbliższych do zbierania dobrowolnych ofiar również na terenie miasta Poznania. Jednakże członkowie komitetu, którzy na powyższy cel będą kwestować, zaopatrzeni zostaną w specjalne upoważnienia, podpisane przez dwóch członków komitetu wykonawczego i zaopatrzone w okrągłą pieczęć. Poza tem kwestarz zaopatrzony jest w drukowany kwitariusz, składający się z trzech części, z którego na wpłacone choćby najdrobniejsze ofiary wydawać będzie odpowiednie pokwitowanie. Na pokwitowaniu wydrukowana jest oficjalna nazwa komitetu. Obywatelstwo miasta Poznania uprzejmie proszone jest zwrócić na powyższe uwagę, i przez składanie choćby najdrobniejszych ofiar komitetowi umożliwić wykonanie przejętych obowiązków, kwestarzy wydelegowanych przez komitet przyjmować zyczliwie, natomiast osoby, nie mogące wykazać się wspomnianymi dokumentami, kierować do policji państwowej.

— * Nie „maggi”, lecz lubczyk. W związku z naszą notatką z dnia 23 b. m. p. t. „Pochwała mangoldu” informuje nas p. J. Kowalski z Poznania, iż wspomniana przez p. Krockera z Krotoszyńska roślina „maggi” jest naszym starym pocziwym lubczykiem (Levisticum officinale). W Polsce w kuchni mało znanym, ale, na przykład we Francji używanym bardzo do zapraw zup i t. d. Co do mangoldu, to informuje nas jeszcze p. J. Kowalski, że roślina ta jest u nas w ogrodach dość często hodowana i nasiona jej są do nabycia w każdym większym składzie nasion ogrodowych pod nazwą „boćwina”, albo „buraki liściowe” (Beta Cicla).

NA KURS „KAKOGRAFIJ”

Ulicą 27 Grudnia idzie mój znajomy, radca X.

— Jak się mamy, panie radco?
— Kiepsko.
— Czemu to?
— Licho nadało z tą nową ortografią.
— Więc z tego powodu pan narzeka?

— A tak. Muszę chodzić trzy razy w tygodniu na kurs nauki nowej pisowni.

— Na kurs nauki?... Nie słyszałem nic o takim w Poznaniu.

— Nic dziwnego, że pan nie słyszał, bo to kurs zakonspirowany.

— Zakonspirowany?...

— A tak. Przyjemnieby to było, aby ten i ów wiedział, że chodzę na stare lata uczyć się pisać po polsku? W 1918

O turystyczną propagandę Wielkopolski

Ministerstwo komunikacji uważa, że w Wielkopolsce tylko Międzychód i Kruszwica zasługują na to, by być docelowymi stacjami turystycznymi

W ubiegłą niedzielę, na falach Polskiego Radja, popłynęła do najodleglejszych zakątków Rzeczypospolitej i daleko poza jej granice melodia szamotulskiego kuranta, od wieków śpiewanego przed cudownym obrazem w szamotulskiej kolegiacie przez tamtejszy lud.

Znowu o Szamotulach mówiono w całym kraju, jak ongiś za panowania króla Zygmunta Augusta, gdy nieśczęśliwe małżeństwo Halszki z Ostroga, najpiękniejszej i najbogatszej kobiety owych czasów, poruszało kraj cały. Znowu pieśń rozśpiewał swój gród Waław, nadworny kapelmistrz Zygmunta Augusta, co na ślub swemu monarsze skomponował kantatę, odśpiewaną podczas ceremonii ślubnej w katedrze wawelskiej, a o której Stanisław Orzechowski pisze, że obecnym w kościele zdawało się, że to „nie ów sławny Lorquini z Belgium ani Andryani z Francji, ale sam Apollo ze swoim niebiańskim chórem do Krakowa zjechał”.

Transmisja nabożeństwa z gotyckiej kolegiaty, podczas którego śpiewały dzieci do „ślicznej i dziedzicznej Szamotul Pani” oraz audycja popołudniowa, podczas której oprowadzono nas po Czarnej wieży, więzieniu nie-

szczęśliwej Halszki, były pięknym i udatnym przykładem propagandy regionalizmu. Umiejętnie Szamotulanie propagowali walory regionalne swej ziemi. Jest to niewątpliwą zasługą tamt. Oddziału Pol. Tow. Tur.-Krajoznawczego. Niedawna ten Oddział ma historję, ale poważny dorobek, w którym pozycją najważniejszą stworzenie muzeum regionalnego i objęcie pieczy nad zabytkami miasta.

Transmisja szamotulska niewątpliwie zachęci do naśladowania inne regiony wielkopolskie.

Może teraz przyjdzie kolej na Gniezno, może nieza długo usłyszymy przed grobem św. Wojciecha śpiewany nasz najstarszy hymn Bogurodzica. Może teraz kolej na Gniezno, bo i tam pracuje bardzo ruchliwy Oddział Pol. Tow. Krajoznawczego, który w ciągu swego krótkiego istnienia wyszkolił zastęp przewodników, stworzył muzeum regionalne ziemi gnieźnieńskiej, konserwował najstarsze polskie ruiny na wyspie lednickiej i zbudował tam schronisko turystyczne. Oddziały Gnieźnieński i Szamotulski (oba powstały w r. 1933) swoją ruchliwością i rezultatami pracy poczynają przyćmiewać istniejący od przeszło 20 lat Oddział Poznański.

Propagując walory turystyczne swojego regionu, organizacje te pośrednio przyczyniają się do propagandy Wielkopolski. A tej propagandy Wielkopolsce bardzo potrzeba. Ta najstarsza polska dzielnica, kolebka Państwa Polskiego, dla polskiego świata turystycznego jest wciąż jeszcze ziemią nieznana.

Weźmy n. p. do ręki instrukcję kolejowe o zniżkach turystycznych. W sezonie letnim na polskich kolejkach korzystać można — do 15 listopada każdego roku — ze znacznych ulg taryfowych na podstawie t. zw. biletów turystycznych, opiewających na 1.000 i 2.500 km. Nabywcy ich mają prawo przejazdu w celach krajoznawczych i turystycznych do szeregu miejscowości o wybitnym, jak mówi odnośna instrukcja, znaczeniu dla turystyki i krajoznawstwa. Miejscowości te wybrane przez Ministerstwo Komunikacji, wymienione są w biliecie, wydany pod postacią książeczki.

Otóż w spisie tych miejscowości, do których w celach turystycznych i krajoznawczych pojechać warto, z Wielkopolski wymienione są tylko Międzychód i Kruszwica. Inne miejscowości, jak Gniezno, Chodzież, Czarnków, Kórnik, Ludwików, Gołuchów (st. kol. Pleszew) nie są godne zwiedzenia i poznania. Dawniej istniały jeszcze Szamotuły, lecz te zostały skreślone z listy stacji turystycznych. W dodatku turysta z Warszawy, Lwowa, czy Krakowa, jadący n. p. do Międzychodu, nie może po drodze zwiedzić Poznania czy Szamotuł, ponieważ przerwy podróży na bilety turystyczne nie są dozwolone.

Dzieje się tak, ponieważ panowie, mający w powyższych sprawach głos decydujący, Wielkopolski nie znają.

W dziedzinie ulg turystycznych najbardziej uprzywilejowana jest Małopolska, a zwłaszcza jej okolice górskie. Nie odmawiamy im ich wybitnych walorów turystycznych, lecz gdyby te walory móc wymierzyć jakąś skalą, okazałoby się, że nasze pojezierze sierańskie, że okolice Czarnkowa, Chodzieży, Ludwikowa i inne są niemiernie godne widzenia, a nasze miasteczka ze względu na swą przeszłość i zabytki dla turysty mają znaczenie pierwszorzędne.

Tymczasem Wielkopolska jest pokrzywdzona. Dzieje się to, pomimo, że na jej terenie istnieje kilka Oddziałów P. T. T. K., Polski Touring Klub i nawet Liga Popierania Turystyki. Wiodocześnie zamało jeszcze jest na naszym terenie turystów zrzeszonych. Małopolska jest uprzywilejowana, ponieważ ma wielu turystów zorganizowanych w związki i ma swoich przedstawicieli w Związku Towarzystw Turystycznych, który postulaty swoich członków przedstawia Ministerstwu Komunikacji. O Wielkopolskę nikt tam się nie upomina.

Konieczne zatem jest zakładanie dalszych organizacji turystycznych i współpraca między nimi. Im więcej

będzie nas turystów zrzeszonych, tem donośniejszy będzie nasz głos, tem więcej miejsc znaleźć musi Wielkopolska w rozdziałach taryfowych ulg kolejowych.

Udogodnienia kolejowe bowiem są jednym z najważniejszych promotorów ruchu turystycznego.

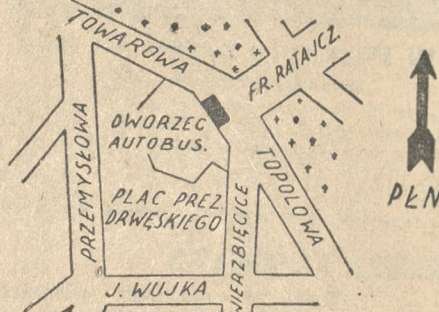
FRANCISZEK JAŚKOWIAK.

CO MÓWIĄ NAZWY ULIC W POZNANIU

XXXIX

Plac Prezydenta Drwęskiego

Jarogniew Drwęski urodził się dn. 6 grudnia 1875 r. w Glinnie, pow. wągrowieckiego, jako syn ziemianina Kazimierza i

Klaudji ze Skoroszewskich. Kształcił się w gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Wydział prawno - ekonomiczny

Jarogniew Drwęski

ukończył w Berlinie. Po odbytej aplikaturze osiadł w r. 1906 w Poznaniu jako adwokat. W roku 1904 i 05 i od 1914 do 1918 r. zasiadał w radzie miejskiej. Dnia 12 listopada 1918 r. po zwolnieniu z urzędu ówczesnego nadburmistrza dr. Wilsma — Drwęski, znany już powszechnie ze swej owocnej pracy społecznej, wybrany został przez radę robotniczą i żołnierzy, zrazu prowizorycznie, a dn. 17 kwietnia 1919 r. formalnie i ostatecznie przez radę miejską na prezydenta miasta, którego obowiązki pełnił aż do śmierci. Zmarł przedwcześnie, po krótkiej chorobie, dn. 14 września 1921 r. w 46 roku życia. Złożenie zwłok pierwszego w oswobodzonej ojczyźnie prezydenta stolicy wielkopolskiej na nowym cmentarzu parafji św. Wojciecha było potężną manifestacją żalobną całego Poznania.

Już za czasów niewoli Jarogniew Drwęski okazał się jako radny mężnym bojownikiem za sprawę polską. Był nie tylko wybitnym adwokatem, ale również doskonałym znawcą prawa administracyjnego, świetnie obeznanym z administracją komunalną. Jemu przypadło, będąc jedynym Polakiem w zarządzie miejskim, przeprowadzić rady poprzez najcięższe czasy przewrotu, wśród niezwykle trudnych warunków, jemu dostało się niemiernie trudne zadanie spolszczenia administracji, całego stanu urzędniczego. Wiele pracy położył w sprawie aprowizacji miasta. Wiadomość o gorliwej jego pracy i trosce naokoło bytu i rozwoju miasta, rychło rozszalała się po kraju. To też wkrótce dzielny organizator samorządowy powołany został na prezesa Związku miast polskich. Będąc gorącym miłośnikiem muzyki — przez długie lata prezesował Związkowi Kół Śpiewaczych — prezydent Drwęski ufundował polską operę w Teatrze Wielkim i troskliwym był jej opiekunem. Największym jednak dziełem jego było stworzenie Targów Poznańskich, pierwszych w Polsce. Energicznego inicjatora Targów nie zraził brak odpowiednich budynków. Aby więc przeprowadzić powzięty raz plan, rozdzielił Targi na dwa środowiska, a uzyskawszy baraki wojskowe na placu Liwonjusza, jedną część eksponatów tamże umieścił.

Ku wiecznej pamięci odważnego pioniera Targów placu temu nadano miano placu Prezydenta Drwęskiego. Leży on pomiędzy ulicami: Towarową, Przemysłową, Jakuba Wujka i Topolową. Obecnie znajduje się na nim dworzec autobusowy. Stare baraki z wojny także tam jeszcze widać. Dnia 14 kwietnia 1929 r. by uczcić i utrwalić pamięć zasłużonego twórcy Targów Poznańskich, wdzięczne miasto ufundowało tablicę pamiątkową, wykonaną przez prof. Wysockiego i umieściło ją na wieży Górnosłaskiej, pod którą dn. 23 maja 1921 r. prezydent Drwęski otworzył pierwsze Targi Poznańskie.

Także wiceprezydent Gniezna obejmie stanowisko

Gniezno (br). Rada miejska na posiedzeniu wyborczym w dniu 20 lutego br. wybrała większością głosów na stanowisko wiceprezydenta miasta Gniezna inż. Izidora Gałęziewskiego.

Jak się dowiadujemy, inż. Gałęziewski, w związku z ustąpieniem tymczasowego prezydenta Wrzalińskiego, obejmie w tych dniach stanowisko wiceprezydenta miasta.

Inż. Gałęziewski jest rodem z Mogilna, uczęszczał do gimnazjum trzemeskiego i złożył maturę w r. 1924. Studiował w r. 1924/25 na U. P., a od 1925 do 1930 r. na politechnice gdańskiej, wydział architektury, budowy miast i urbanistyki. W roku 1929 odbył podróż naukową do Kanady i Stanów Zjednoczonych, a w r. 1930 uzyskał tytuł dyplomowanego inżyniera.

Praktyki żydowskie

Gniezno (br) Jak się dowiadujemy, władze administracji ogólnej zajęły się sprawą Żyda Luksemburga, który prowadzi hurtową sprzedaż jelit do wyrobów wędlin. Żyd Luksemburg posiada z właścicielami bekoniarń umowy roczne na odbiór wszelkiego rodzaju jelit, które następnie segreguje i sprzedaje rzeźnikom. Doniedawna sprzedawał on w Gnieźnie beczkę grubych jelit po 50 zł, a obecnie bez żadnych powodów podwyższył cenę za beczkę tych samych jelit na 90 zł, zaś jelita cienkie podwyższył o 50 procent.

Tak to Żydzi chcą zarabiać na społeczeństwie polskim. Ciekawi jesteśmy, jak zareagują na powyższe postąpienie Żyda Luksemburga władze i jaka spotka go za to kara?

roku zmieniono pisownię i nikt nie słyszał nawet o kursach, każdy mógł się sam nauczyć, dziś trzeba się niestety posłużyć kursami.

— Wolno wiedzieć, kto ten kurs prowadzi?

— Jeden z kolegów emerytów urządził go dla kilku swoich najbliższych znajomych, którzy prosili go o to. Ma za to 50 zł miesięcznie.

— I zna dobrze wykładany przedmiot?

— Zna, ale czasem i on ma wątpliwości, musi więc skorzystać ze słownika. Zagadałem się, a tu tymczasem jestem już na miejscu.

To mówiąc, pożegnał się i zniknął szybko w bramie jednego z domów przy ul. Kantaka.

Biedny! Na co mu to przyszło na stare lata. (sb)

Kronika Towarzystwa

Restauracja w Hotelu Polonia, Grunwaldzka 18, poleca bezpłatnie salę nowo-odrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing. ng 17 799

Kolo Przyjaciół Harcerzy przy I. Hufcu im. Boł. Chrobrego urządza zabawę jesienną dnia 24 października 1936 r. od godz. 20 w salach Ogniska Podoficerskiego przy Placu Działowym. Zaproszenia i bilety wstępu są do nabycia w składach Ka De Ha przy ul. Podgórznej 10 i u p. So-baskiewicza przy Starym hynku 54. zg 580/1

Wieczorek Taneczny Tow. Miłośników Sportów Wodnych, w niedzielę, 25. bm. w salach Br. Heyduckich, Masztalarska 8. Początek o godz. 5.30 po poł. Wstęp 1,— zł. zg 14 569

— **Dziś, w sobotę,** śpieszymy wszyscy na zabawę jesienną Polskiego Związku Zaw. Drukarzy do „Gospody Polskiej” przy al. marsz. Piłsudskiego. Początek o godz. 20. Wstęp 0,90 zł plus podatek. — Całkowity dochód przeznaczony na rzecz bezrobotnych drukarzy. — Doborowa orkiestra. Moc niespodzianek.

Wyrok w procesie o zabójstwo w Biadkach

Krotoszyn. (sh) W trzecim i ostatnim dniu procesu przeciwko kapralowi Czesławowi Morasiowi sąd przystąpił do przesłuchania dalszych świadków, którzy naogół potwierdzają zeznania, złożone już poprzednio przez innych świadków.

Prokurator w swym przemówieniu domagał się surowego ukarania oskarżonego oraz degradacji. Obrona oskarżonego starała się udowodnić, że oskarżony może tylko odpowiadać za przekroczenia obrony koniecznej.

W dniu 23 bm. okręgowy sąd wojskowy ogłosił wyrok, skazując kaprala Czesława Morasia na 5 lat więzienia i degradacji za zabójstwo s. p. Marcina Malmura. Sąd przy wymiarze kary wziął pod uwagę dotychczasową niekaralność i dobrą opinię oskarżonego i wymierzył mu najniższą karę, nie pozbawiając oskarżonego praw obywatelskich i honorowych, oraz nie wydając go z wojska.

Z WIELKOPOLSKI

— **INOWROCŁAW.** Dnia 25 bm. obchodził uroczystość srebrnych godów małżeńskich jeden z paryżyskiej kupiectwa kujawskiego, p. Władysław Paul wraz z małżonką swoją Heleną z d. Wadzińska, właścicielką sklepu i składnicy żelaza oraz materiałów budowlanych przy Rynku nr. 7. Jubilat, który w młodszych latach udzielał

nie dużo społecznie, szczególnie w organizacjach kupieckich, w ostatnim czasie nie szczędził trudów i zabiegów, by firmę doprowadzić do jak największego rozwoju, a która jest jedną z prowadzących placówek branży żelaznej na terenie całych Kujaw. Dzisiaj p. Paul piastuje jeszcze szereg stanowisk honorowych, m. i. jest członkiem zarządu rozjemczego, rady parafialnej itd. Małżonka jubilatka znana jest jako niestrudzona pracowniczka na niwie społeczno-narodowej i charytatywnej, dzieląc od 5 lat godność prezdydenty Stow. Pań Miłosierdzia par. farnej. Za wybitną na tem polu działalność odznaczona została w tych dniach medalem J. E. ks. Prymasa Hłonda. Jubilaci otoczeni są powszechnym szacunkiem.

— Przed sądem stanął ostatnio pocztylion urzędu pocztowego w Osiecinach Adam Robotnik, oskarżony o przywłaszczenie sobie 360 zł. Sąd zasądził nieuczciwego urzędnika na rok więzienia i utratę praw obywatelskich na przeciąg 4 lat.

STAN POGODY W POZNANIU

24 października 1936

Temperatura 7 godz. + 1,3
Ciśnienie 7 godz. 761,6 mm. wysokie
Zachmurzenie 7 godz. pogodnie
Wiatr 7 godz. kierunek poł.-wsch., szybkość 3 m/sek.
Temperatura w dniu 23 października br. była: najwyższa + 9,9 o godz. 15
najniższa + 0,3 o godz. 5

Prognoza pogody na dzień jutrzejszy:
Zachmurzenie zmienne z przelotnymi przejaśnieniami, miejscami natomiast drobne deszcze.

— W salce posiedzeń magistratu odbyło się konstytucyjne zebranie komitetu miejskiego „Dnia oszczędności”. Wybrano komitet wykonawczy z prezydentem miasta Jankowskim na czele oraz wydział organizacyjny na przeciąg 3 lat.

— Złożony niemocą z powodu poważnej długiej choroby pomocnik stolarski Franciszek Ławański ze Strzelna. zawarł związek małżeński z p. Pelagją Pawlikowską. Ślub odbył się w łóżku, t. zn. do łóża chorego przywołano księdza wika-rego Czerniak, który pobłogosławił młodą parę. Przed ceremonią kościelną przybył do chorego urzędnik stanu cywilnego, celem dopełnienia aktu urzędowego zaślubin. W ostatniej chwili do-wiadujemy się, że w stanie chorego Ławańskie-go nastąpiła poprawa.

— Tragicznym wypadkowi uległ wódz Fische-ri w maj. Palczyn pod Złotnikami Kuj., za-jęty kuracją chorego konia. W pewnej chwili koń tak silnie uderzył Fischera kopytem w twarz, że tenże doznał zupełnego zdruzgotania kości po-liczkowej i trwałego zniekształcenia twarzy.

— Niewykryci sprawcy włamali się do mie-szkania kier. szkoły Rolniczego Wymysławie, zabierając bieliznę, ubrania, rower i inne przed-mioty. (c)

— **JAROCIN.** W dniu 22 bm. w godzinach rannych miejscowa policja została powiadomo-na, że w lasach ordynacji Radolina znajdują się jakieś zwłoki. Przybyli na miejsce komendant policji Kubiak, stwierdził istotnie, iż na grobli niedawno wykopanego stawu rybnego leżały zwłoki mężczyzny, lat około 40. Dochodzenia wy-kazały, że są to zwłoki B. kasjera maj. Potarzy-cze, Teofila Stencels obywatela niemieckiego, przyczem stwierdzono, że denat popełnił samobój-stwo. (jp)

— **KEPNO.** Wielką uroczystość kość. ob-chodziła w ostatnią niedzielę parafia kępińska z okazji 250-lecia istnienia parafii oraz 25-lecia konsekracji nowego kościoła. O godz. 10.30 cele-brował uroczystą sumę ks. dziek. Nowacki w a-syście ks. prob. Wroniewicza z Trębaczowa i ks. wik. Lorkiewicza. O godz. 15 odbyło się naboż. misyjne, podczas którego przyjmowano dzieci do Bractwa Dzieciątka Jezus. Następnie odbyły się nieszpory, oraz uroczyste ofiarowanie parafii kępińskiej Najśw. Sercu Jezusa. Punktem kul-minacyjnym uroczystości jubileuszowych, była procesja wieczorna wokół rynku. Solenne „Te Deum” zakończyło uroczystości jubileuszowe.

— **KROTOSZYN.** Miejsceowa Akcja Pa-rafjalna organizuje dn. 25. b. m. wieczornice ku czci Chrystusa - Króla.

— W sobotę, dnia 24. b. m. odbędzie się z ramienia Polskiego Czerwonego Krzyża w ka-wiarni „Wielkopolska” od godz. 17—23 „danc-ing” na cele ratownictwa sanitarnego.

— Gimnazjalne Kolo Artystyczne - Literac-kie urządziło w ub. niedzielę akademię ku czci ks. Piotra Skargi z okazji 400 rocznicy jego urodzin. Na program złożony był: referat o ży-ciu i działalności wielkiego kapłana i kazno-dziel, piękny poemat Znanieckiego p. t. „Ks. Piotr Skarga” i „Myśli wybrane” z III kaza-nia ks. Skargi. Cześć muzyczna obejmowała utwory Händla i Mozarta oraz piękną „Mo-dlitwę z kościółka” Moniuszki. (sh)

— **LESZNO.** Na zebraniu sokolem po od-czycie o prawdomówności, odczytano odezwę ka-pelana Zw. ks. dr. Joachimowskiego oraz arty-kul M. Seydy p. t. „Szlakiem idei sokolej dla dobra Polski”.

— Na zebraniu K. S. M. z. które miała bar-dzo podniosły nastrój, oraz uroczyste było róż-nymi występami, powitano uroczystość nowego ks. prob. dr. Abta, wręczając mu wianek kwia-tów. (lh)

— **NAKŁO.** W dniu 20 bm. odbył się dru-gi jarmark bez Żydów, dzięki Polakom, którzy wszystkie stoiska wykupili. Żydzi musieli odje-chać z kwitkiem, gdyż nie było dla nich miejsca.

— Na ostatnim jarmarku aresztowano zna-nego awanturnika Zymkiewicza, który stawiał opór policji, a nawet powalił go na ziemię. A-wanturującego się ostawiono do aresztu. Nad-mienić należy, że Zymkiewicz odbył 5-letnią ka-rę więzienną w Koronowie.

— Stanowisko wikarego po ks. Pelzu objął ks. Niziołkiewicz przybyły ze Strzyżewa Ko-scielnego, pow. gnieźnieńskiego.

— W ub. niedzielę pobłogosławiony został związek małżeński pomiędzy córką miejscowego właściciela mleczarni p. Loosówną a p. Surą z Szamocina.

— Tartak parowy przy ul. Gen. Hallera został wydzielony Żydowi Lipszycowi z Wilna. Właścicielką jest p. Kaczorkowa.

— Z dniem 28 bm. uruchomiona zostanie cu-krownia. Zatrudnienie znajdzie 1.200 osób, któ-rych będą pracować przez 4 tygodnie. (nc)

— **NOWY TOMYŚL.** Sąd okręgowy na sesji w Nowym Tomyślu skazał Berholda Linke-go z Nowego Tomyśla na 1 rok więzienia za bez-prawne pobieranie renty inwalidzkiej w łącznej kwocie 2.993,70 zł. Sąd zasądził karę pod wa-runkiem zwrotu kwoty do 1 stycznia 1939. — Ja-na Leopolda z Lwówka, skazano za podnieślenie ręki na burmistrza, p. Podróżka, na 8 mies. wię-zienia.

— Za nielegalne przekroczenie granicy pol-sko-niem. oraz za wywiezienie 20 zł i 10 mk. n. skazany został Gerhard Korn na 300 zł grzyw-ny lub 15 dni aresztu. Meta Korn za nakłonie-nie do przesłania do Niemiec kwoty 30 zł na ka-rę 50 zł lub 10 dni aresztu. (tp)

— **OSTRÓW.** Tow. Przemysłowo-Rzemieś-lnicze na swym ostatnim posiedzeniu uchwalilo energiczną rezolucję, potępiającą szerzący się po szkołach polskich „Plomik”, czasopiśmo dla dzieci, wydawane przez Związek Nauczycielstwa Polskiego.

— Wybory wójtów zarządził ostrowski staro-sta powiatowy w gminach: Czekanów, Sierosze-wice, Mikstat i Wysocko Wielkie w dniu 28 paź-dziernika rb.

— Rewizje sanitarno-cennikową przeprowa-dzono tu w 63 składach. W trzech wypadkach sporządzono protokół karny za brak cenników, a w 24 wypadkach za uchybienia sanitarne.

— Kat. Kolo Pań otwarło tu w świetlicy wła-snej przy ul. Sienkiewicza 1 na parterze czytel-nie dla dziewcząt ku uczczeniu pamięci śp. księ-dza kanonika Jarosza. Czytelnia otwarta w każdy poniedziałek, środę i piątek od godz. 3 do 5 po południu. (os)

— Ogłoszono tu sprawozdanie z Tygodnia L. O. P. P. Wpływy wyniosły 479,65 zł, a wydatki 211,36 zł. Czy wydatki nie są za duże? Chodzi o akcje społeczna i grosz publiczny. (os)

— **RAWICZ.** W ub. dniach powstał pożar we wędzarni p. Siadka przy ul. Półwiejskiej 4. Nim przybyła zaalarmowana straż pożarna do-mownicy stłumili pożar w zarodku.

— W Bojanowie stwierdzono urzędowo w ro-dzinie Józefa Kulaka błonice. (r. s.)

— **SZAMOTULY.** W ub. niedzielę odbyła się transmisja nabożeństwa szkolnego z tutejszej kolegiaty. Rano referat o zabytkach kolegiaty wygłosił p. prof. Kilarski, poczem nadano ku-rant, następnie usłyszeli radiosłuchacze piękne

Właściwe pranie, to oszczędzanie bieleziny!

Chcąc bieleznię utrzymać taknąj-dłużej w dobrym stanie nie wystar-czy jej prać zwykłym sposobem, należy się z nią pozatem troskliwie obchodzić! Takim wysmienitym „środkiem ochronnym” jest RA-DION, który przytem oszczędza jeszcze dużo pracy.

Pranie Radionem jest niezmiernie łatwe. Wystarczy:

1. Rozpuścić Radion w zimnej wodzie
2. Gotować bieleznię przynajmniej 15 minut
3. Płukać w pierw w gorącej, potem w zimnej wodzie i bielezina staje się śnieżnobiała.

RADION

idealny środek do prania

Wyrób firmy SCHICHT - LEVER S. A.

dzwoń szamotulskie. Mze św. podczas której modlitwę i śpiew wykonały dzieci szkolne, od-prawili ks. dziekan Kaźmierski. Kazanie wygło-sił ks. mianownik Staszak. Całość wypadła bar-dzo dodatnio, o czem świadczą listy, skierowane do inicjatora transmisji, ks. dziekana Kaźmier-skiego. — Dziwić się jednak należy, że kazania

z kolegiaty nie transmitowano, mimo, że ks. Staszak pięknie do dzieci przemówił. Za to wy-głosił kazanie ks. dr. Świdzki z studio war-szawskiego.

— W niedzielę 25 bm. w dniu święta Chrystu-sa Króla odbędzie się z ramienia Akcji Katolic-kiej wielka manifestacja religijna. Po wotywie wyruszy procesja do krzyża, gdzie kazanie wy-głosi ks. Staszak. Po procesji odbędzie się uro-czyście suma.

— Akademia Papieskiego Dzieła Rozkrzewia-nia Wiary odbyła się w ub. niedzielę w sali ho-telu Sundmanna. Po słowie wstępnym ks. To-maszewskiego, referat wygłosił prezes Akcji Ka-tolickiej p. Bronisław Hoffmann. Następnie de-klamację wygłosiła 8-letnia Hanka Fręskówna, a kilka sceniczną tow. kobiet „Oświata” odegra-ło „Pasterka z Lourdes”. (sc)

— Nocą dopuszczono się kradzieży z włama-niem w Gorgoszewie, w pow. szamotulskim. Ze strychu domu p. St. Marciniaka skradziono po-sciele i 20 kur z kurnika. Prawdopodobnie ci sa-mi włamywacze zamierzali dokonać kradzieży w Bytniu u Adolfa Bressela, gdzie otruto w pierw trzy psy. Włamywacze spłoszyli jednak domow-nicy. Również otruto prawdopodobnie psa u p. Marciniaka, gdyż pies zaginął od chwili dokon-a-nia kradzieży z włamaniem. (rr)

Czytelników naszych

we Wrześni

zawiadamiamy niniejszem, iż utwo-rzyliśmy specjalną agenturę „Kurjera Poznańskiego” w lokalu przy Rynku 6 w domu p. A. Steina.

Zamówienia na prenumeratę i ogło-szenia na miesiąc listopad i dalsze miesiące prosimy uskutecznić **tylko** pod powyższym adresem.

Administracja.

— **ŚRODA.** W ub. niedzielę odbyła się wie-czorna misyjna w wykonaniu Stow. Dziecięc-twa P. Jez., pod kierownictwem pp. Rexówny i Ziółkowskiej.

— Władze powiatowe ogłosiły cenę benzyny: czystej 60 gr. litr, mieszanek 58 litr.

Z POMORZA

— **GRUDZIĄDZ.** Zarząd miejski, uzy-skawszy od Tow. Osiedli Bezrobotnych we War-szawie kredyt w sumie 65.000 zł, przystąpił do stawiania na działkach osiedla Marsz. Piłsud-skiego 32, jednoizbowych domków i tyłu budyn-ków gospodarczych.

— Kosztem 80.000 zł miasto przeprowadziło na przedmieściu M. Tarpna kanalizację głów-nych ulic; równocześnie rozszerzono w kierunku M. Tarpna sieć wodociągowa.

— Przy ul. Kościelnej miasto buduje dwupię-trowy gmach, przeznaczony na biura skomasowa-nej policji, miejskiej i powiatowej. (gn)

— **TCZEW.** W ub. środę o godz. 9.30 z kostnicy szpitala św. Wincentego w Tczewie na nowy cmentarz katolicki wyruszył kondukt po-grzebowy 4-ch ofiar strasznej katastrofy kolej-o-wej, która wydarzyła się w ub. sobotę na prze-jedzie kolejowym w Suchostrzygach. Pogrzeb rodziny Kepikowskich zamielił się w olbrzymią manifestację żałobną, w której oprócz delegacji

wojska, straży granicznej, zw. kolejowych oraz towarzyszy, uczestniczyło około 3.000 tczewian. Kondukt żałobny prowadził ks. Schwanitz w a-syście ks. Achtabowskiego i ks. Jankowskiego.

— **TORUŃ.** Przed sądem okręgowym toczy się proces przeciw niej. Henrykowi Janowskiemu, który ponosił szereg osób na poważniejsze kwoty. Janowski podawał się za sekretarza oso-bistego wojewody lub też wydawcę czasopisma „Szkwał” i grasował na terenie całej Polski. Na rozprawie zawezwano 68 świadków.

— Recydywista, karany 13-krotnie, niej. Ber-nard Lewandowski, został skazany za usiłowane włamanie na 3 lata więzienia. Sąd grodzki eka-zał również niej. Lewandowskiego z Grebocina za kradzież roweru na 8 miesięcy więzienia.

— Utworzył się miejski komitet pomocy zimo-wej. Obradom przewodniczył prez. Raszeja, pod-czas których radca Kirstein odczytał sprawozda-nie o stanie bezrobocia. Stwierdzając, że ogólny koszt przy ok. 6.500 bezrobotnych wyniesie 950 tysięcy zł, z czego 200 tysięcy zł trzeba pokryć drogą ofiarności publicznej.

— W najbliższą niedzielę nastąpi odsłonięcie odrestaurowanego prezbiterium kościoła św. Jakóba, gdzie — jak wiadomo — odsłonięto śred-niowieczną polichromję. Konsekracji prezbite-rjum dokona ks. bisk. Okoniewski. (z)

Z GDYNI I WYBRZEŻA

— **GDYNIA.** W nocy na 23 bm. przy ul. Abrahama dopuszczono się kradzieży z włama-niem w firmie Morawski. Skradziono większą ilość wiecznych piór i mechanicznych ołówków różnego gatunku, oraz artykuły skórzanego, jak to-ki i portfele, łącznej wartości 5 tys. zł. Kradzie-ży dopuścili się prawdopodobnie przyjezdni wła-mywacze, przybyli do Gdyni na odbywający się w dniu 22 bm. jarmark. (rr)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na „Caritas studencką”: Jan i Stefania z No-wackich Wróblewscy, Smigiel, zamiast zawiado-mień o ślubie, który odbył się 12 bm., 25,— zł razem z poprzednio pokwitowaniami 45 zł. zg 19565

Na pomnik Serca Jezusowego: Marta Radom-ska, Budzyna, 3,— razem z poprzednio pokwi-to-waniami 171,50 zł.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi

Dnia 23 b. m. wywieszono następujące za-powiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Profesor gimn. Antoni Hyla i naucz. Maria Jordanówna; ślus. Hieronim Kaczmarek i Cze-sława Kaczmarekówna w Komornikach, pow. poz.; owdow. asyst. kolej. Antoni Pospieszny i owdow. Jadwiga Flakowa z d. Witkowska; rob. Kazimierz Barlog i rob. Helena Zieliwickówna; biur. Antoni Janiszewski i ekspedj. Eleonora Gilka; rob. Józef Pospieszynski i rob. Cecylja Smierchala; urzęd. gospod. Anastazy Meller i krawc. Konstancja Nowakówna; roln. Jan Kacz-marczyk w Golczewie, pow. poz.; i ślus. Ja-dwiga Zaworka; tok. w żelazie Kazimierz Latu-sek i Cecylja Cwiklińska; ślus. Florian Stańko i Zofia Mostowska; kowal. Jan Kowalka i kuch. Anna Pawlicka; książk. Józef Dombek i krawc. Cecylja Pietrowiakówna; rob. Józef Nogga i A-gnieszka Ambroży; rzeźn. Stanisław Samol i krawc. Helena Szalówna; woźnica Ludwik Ma-tyśiak i krawc. Maria Seifertówna w Czechach Starych, pow. nowotom.; biur. Aleksander Głombki i ekspedj. Anna Uzorkówna; owdow. asesor kolej. Wacław Czyżewski w Warszawie i biur. Antonina Gorczakówna.

Zgony

Dnia 23 października 1936 roku zapisano na-stępujące zgony: Franciszka Osuchowska z do-mu Kowalska, wdowa, 81 lat; Edmund Stru-gała, elektryk, 31 lat; Katarzyna Eichle-rowska z domu Przejścińska, wdowa, 65 lat; Augustyn Ignasiak, kowal, 50 lat; Helena Ke-dzierzanka, 1 rok 2 mies. 5 dni; Otylia Berta Weigeltówna, bez zawodu, 75 lat; Marian Szy-mański, 4 lata, 15 dni; Maria Koperska, bez zawodu, 81 lat; Walenty Bast, rolnik, 61 lat; Weronika Schneider, z domu Ceglowska, 40 lat; Piotr Ławniczak, robotnik, 62 lata; Aleksan-der Mazurkiewicz, 7 dni; Anastazja Bukowska z domu Łukowińska, 76 lat.

Poznański Chór Katedralny

w świetle fachowej krytyki frankfurckiej

Z radością witamy każdy rzetelny sukces zagraniczny naszego chóru katedralnego. Chór ten pod kierownictwem ks. dr. Gieburowskiego zdobył sobie już pozycję bodaj czy nie najwybitniejszą w Europie. Przyznała to poprzednio krytyka wiedeńska i buda-peszteńska, przynajmniej to obecnie krytyka niemiecka. W uzupełnieniu też sprawozdań naszego referenta muzycznego, dr. Sitowskiego, podajemy poniżej wiadomość o sukcesach krytyki niemieckiej o ostatnich sukcesach poznańskiego chóru w Frankfurcie.

I tak „Frankfurter Zeitung” w recenzji pt. „Polska muzyka chórowa” pisze m. in.:

Trzecim wielkim koncertem w ramach międzynarodowego Kongresu dla katolickiej muzyki kościelnej był występ Poznańskiego Chóru Katedralnego, który przedstawił głównie starych i współczesnych mistrzów polskiej muzyki kościelnej... Wszystkie te kompozycje dały nam bogatą sposobność obserwowania i ocenienia artystycznych walorów tego chóru, który śpiewał pod dyktando kapelmistrza Katedry Poznańskiej, dr. Gieburowskiego. Mielśmy dotąd dosyć mgliste pojęcie o sztuce muzycznej wschodnie-niego naszego sąsiada. Występ Poznańskiego Chóru Katedralnego dał nam możność ocenienia jej z wysokim uznaniem. Poznański Chór Katedralny dysponuje pięknym materiałem gło-

przyznać musimy, że chór poznański przedstawia zespół w swoim rodzaju idealnie wykonany, który szczerze podziwiamy.

Wreszcie „Frankf. General Anzeiger” wypowiada następujące entuzjastyczne uwagi pt. „Triumf Poznańskiego Chóru Katedralnego”: Wieczorem koncert polski z Poznańskim

Chórem Katedralnym, którego występ był triumfalny... Chór, który w grupie chłopięcej uwydatnił w stroju swoim polskie barwy narodowe, śpiewał z wirtuozyją wręcz instrumentalną i z tak niesłychanym napięciem dźwiękowym, że wrażenie było niesamowite. Jakież niesłychane stopniowania dynamiczne i kolorystyczne: od najsłabszego pianissimo do wspaniałego, zwycięskiego fortissimo. To, czego poznański kapelmistrz katedralny dr. Gieburowski dokazał z chórem swoim, pozostaje prawie bez konkurencji.

Nos przy sobie Togal!

Wrazie przeziębienia, gorączki, łamania w kościach odda Ci dobre usługi. Tabletki Togal stosuje się również w cierpieniach reumatycznych, artretycznych i podagrze. Togal uśmierza bóle przynosi ulgę w tych cierpieniach.

nr 18 144/5

Przygoda w Paryżu

Motto: Każda kombinacja jest lepsza od tej, w której stracić możesz choć jeden grosz.

(Z szkockiej „Księgi Mądrości”)

Jako cel mojej podróży urlopowej — opowiada czytelnik jednej z popularnych gazet angielskich — wybrałem sobie Paryż. Już dawno paliła mnie żądza poznania uroczej nadsekwanskiej stolicy, o której się już tyle od moich przyjaciół nasłuchałem. Na drogę dano mi sporą wiadomość życzliwych rad i wskazówek, a także — ostrzeżeń. Ale czegoż ma się obawiać młody i silny mężczyzna, a przynajmniej student, nie robiący wcale wrażenia milionera? Taki, to nawet dla paryskiego apasza nie może przedstawiać przedmiotu szczególnej poażdliwości.

Stałem w poleconym mi przez jakiegoś komisjonera, dość skromnym hotelu w pobliżu Sekwany, zajmując jednoosobowy pokój na drugim piętrze. Byłem podróżą śmiertelnie zmęczony, więc nawet nie rozbiegając się, rzuciłem się na szezlong i wnet twardo zasnąłem. Musiałoby być chyba już dobrze po północy, kiedy rozbudził mnie przejmujący krzyk kobiety. Zaledwie zdolałem zerwać się z kanapy i zapalić światło, gdy usłyszałem otwieranie jakichś drzwi w korytarzu i — po chwili — gwałtowne pukanie do mego pokoju. Kiedy uchyliłem drzwi, do mego locum wpadła silnie wzburzona, młoda (i przystojna) jasnowłosa niewiasta i zawoławszy: „Zamknij pan przedko drzwi na klucz — on chce mnie zabić!”, wskoczyła do łóżka i zagrzała się w pościeli. Oszołomiony niesamowitym incydentem, spełniłem żądanie, zapytując jednocześnie, co to wszystko ma znaczyć? Ale w tej chwili znów ktoś zaczął dobijać się do moich drzwi i jakiś tubalny głos zawołał groźnie:

— Proszę natychmiast otworzyć, inaczey drzwi wywalę!

— Czego pan sobie życzy? — zapytałem, odczuwając lekki dreszcz w nogach.

— Pan ukrywasz u siebie moją żonę. Otwieraj pan, albo zawołam policję!

Fatalna sytuacja! Co miałem robić? Odkręciłem klucz w zamku, i do pokoju wtargnął jakiś brodaty, rosy i barczysty jegomość, który natychmiast poskoczył

do łóżka i zrywając koldrę, krzyknął:

— A więc to tak!.. No, wszystko jak przewidywałem! A ty, młokosie — zwrócił się do mnie — poniesiesz konsekwencje twego haniebnego czynu. Ja rozwiodę się z tą wiarołomną kobietą i zmuszę cię, byś się z nią ożenił!

Próżno było moje tłumaczenia, że dama ta prosiła mnie przecież o obronę. Brodacz zaśmiał się tylko diabolicznie, poczem podszedł do okna i otworzył je celem — jak mówił — wezwania policji. Lecz w tymże momencie zaświtało mi w głowie: słowem połapałem się w sytuacji i dotknawszy ramienia „zdradzonego męża”, rzekłem:

— Już wiem, o co chodzi! Ile pan żądaś okupu?

Brodacz w okamgnieniu stał się rzeczowym:

— Za moją krzywdę zapłacisz mi pan 500 franków!

— Słuchaj, George — ozwał się sympatyczny głosik z łóżka — to jakiś niezamowny i przytem miły chłopiec, zrób mu ustępstwo!

— Dobrze, Lucie! Niech więc będzie 300 franków, ale gotóweczką na stół!

Zapłaciłem i, o 300 franków uboższy, a o jedno doświadczenie bogatszy, tejże nocy jeszcze opuściłem gałęziasty hotel. —

Zdarzenie to miało miejsce przed paru laty. Dzięki mojemu przyjacielowi Macintoshowi, Szkotowi z Glasgowa, który niedawno powrócił z Paryża, wspomnienie o tym incydencie znów we mnie odżyło.

— Pomyśl, chłopie — opowiadał Szkot — co mi się w Paryżu zdarzyło. Otóż pierwszej nocy w hotelu, zaledwie usnąłem, przebudzony zostałem dzikim krzykiem kobiety. Po chwili wpadła do mego pokoju jasnowłosa —

— Wiem już, wiem! — przerwałem Szkotowi — ile musiałeś zapłacić?

— Zapłacić?! Niema głupich! Ani grosza nie dałem!

— Więc jak sprawę załatwiłeś? — zapytałem zaciekawiony.

— Ożeniłem się z Lucie! — zawołał, spoglądając na mnie triumfująco, „oszczędnym” Szkot.

Kr.

Bronchinol

bardzo skuteczny środek, przeciwko cierpieniom dróg oddechowych jak: katar oskrzeli i płuc, kaszel, kłuska, zaflegmienie itp. Nazwa zastr.

Król. Uprzyw. Aptka

„POD BIAŁYM OKŁEM”

Zał. r. 1564. K. Skarżyński. Poznań, St. Rynek 41. Tel. nr. 12-01 i 58-43. Pg. 7437-42,95

Dziś i jutro głośna komedia wybitnego pisarza Pagnola „Pan Topaz” z gościnnym występem Marjusa Maszyńskiego. Doskonały ten artysta kreuje w „Panu Topazie” rolę tytułową, stwarzając kreację, jakiej w Polsce dawno nie widziano. Publiczność przyjmuje genialnego artystę entuzjastycznie. Powyżej: p. Maszyński i p. Łabuńska, panie p. Łabuńska, p. Maszyński i p. Roslan.

„Na Akcję Katolicką”

Takim wezwaniem powitają wszystkich w niedzielę, 25 b. m., na ulicach miasta kwaterze, którzy staną przed każdym, pobrękując puszką i prosząc z uśmiechem o drobny, choćby najmniejszy datek. Niech nikt nie zostanie obojętnym wobec tej prośby i nie przejdzie mimo, nie chcąc nawet widzieć puszek kwestarskiej, ani słyszeć głosu wołających. Niech każdy w odpowiedzi na uśmiech kwestarzy rzuci do puszek choć kilka groszy, przyczyniając się tem samem do realizowania wzniosłych celów Akcji Katolickiej — „wiernej strażniczki ideałów Chrystusowych”.

Kongres bezbożników

Centralna rada bezbożników postanowiła zwołać do Moskwy na 7 lutego 1937 r. światowy kongres bezbożników i wolnomyślicieli. Został już wybrany komitet wykonawczy, składający się z 29 członków. Poszczególne kraje w liczbie 46 mają przysłać co najmniej 1600 delegatów.

Program kongresu przewiduje: 1. Założenie urzędu światowej propagandy antyreligijnej, 2. utworzenie międzynarodówki bezbożniczej pod kierownictwem sowieckiego związku bezbożniczego, 3. zorganizowanie we wszystkich krajach propagandy antyreligijnej, 4. wymianę międzynarodową doświadczonych w walce z religią bezbożników, 5. finansowe poparcie bezbożniczych organizacji. (KAP)

Irena Śmielecka

Wystąpi w niedzielę na „wesołym podwieczorku”, którego transmitacja radiowa nastąpi o godz. 19,10.

Jesienny nastrój Z parku solackiego.

(Fot. Z. Zielonacki).

GDY SPROBujesz - TO PRZEKONASZ SIĘ, że najsmaczniejsze i najdrowsze są Cukierki z prawdziwej Fabryki Cukrów i Czekolady

„FABIOLA” Sp. z o.o.

Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Telefon 17-32 — Żądać wszędzie

P 7707/8-57, 878, 9

wym. Jeżeli głosy chłopięce wykazują w najwyższych pozycjach koloryt nieco jaskrawy, to fakt ten nikogo nie zadziwi, kto zna charakter głosu chłopięcego, będącego zwłaszcza w pierwszym stadium mutacji. Ogólna kwalifikacja artystyczna Chóru przedstawia się jednakże tak doskonale, że z łatwością to usunie. Chór intonuje czysto i precyzyjnie, jest świetnie prowadzony przez swego dyrygenta, który doskonale potrafi uwydatnić wszelkie właściwości formy muzycznej a dynamicznie efektownie i interesująco rejestrować...

„Frankfurter Volksblatt” pisze pt.: „Wielki sukces Poznańskiego Chóru Katedralnego”, co następuje: W koncercie polskim usłyszeliśmy w wykonaniu Poznańskiego Chóru Katedralnego pod dyktando kapelmistrza katedralnego dr. Gieburowskiego sztukę śpiewaczą, która była przepiękna i pozostanie niezapomniana. Chór Sykstyński posiada może więcej lśniącej siły lapidarniej — Chór Poznański zato daje frapujące crescendo i decrescendo, jakby immaterialne napięcia harmoniczne, mistyczna wprost akordy, nieograniczone możliwości modulacyjne... Sopran chłopięcy czysty, silny, ale nigdy twarde, tenory ze swobodą i lekką emisją, basy, przypominające miejscami siłę i głębię basów (rosyjskich) kozackich. We wszystkim cudowne współbrzmienie i rytmiczna precyzja, rzadko w chórach spotykana.

We „Frankfurter Neueste Zeitung” czytamy pt. „Polacy”: Nie mało zdziwiliśmy się, że już w wieku XVI i XVII istnieli kompozytorzy polscy, którzy pisali rzeczy doskonałe, i to nie tylko kopując mistrzów włoskich, niderlandzkich, francuskich, niemieckich, ale tworząc z wyraźną właściwością narodowo-polską. Najgłówniejszą atrakcją wieczoru jednakże był wykonujący chór. Kapelmistrz katedralny, dr. Gieburowski, stworzył z Poznańskiego Chóru Katedralnego jednostkę dźwiękową o niebywalej precyzji, brzmiącej jak organy, chór, który nie zna wahań intonacyjnych i rytmicznych niejasności, którego wymowa jest krystalicznie czysta, który posiada imponujące fortissimo, ale więcej jeszcze frapujące szeptane, a jednak jasne i pewne pianissimo, który momentalnie reaguje na najmniejsze skinienie dyrygenta... Zalety te chórowe wykorzystuje dyrygent do ostateczności. Chociaż przy różnicy narodowego temperamentu nie moglibyśmy zgodzić się we wszystkim z interpretacją dyrygenta, to jednak

O utrzymanie zdrowej rasy

Sprawa o niezmiernym znaczeniu jest utrzymanie rasy na odpowiednim poziomie fizycznym i moralnym. Dla Polski kryje się w zagadnieniu ludnościowym doniosły problem bytu. Od tego, czy szereg polski okaże się w dalszym rozwoju wypadków usychającą rośliną, czy kwitnącem i rodzącym drzewem życia, zależy, czy Polska sprosta swemu historycznemu zadaniu przedmurza chrześcijaństwa.

Polska jest obecnie szóstym mocarstwem pod względem zaludnienia i obszaru Europy a jej przyrost ludnościowy ustępuje wśród państw większych jedynie Japonii. Wynosi on w Polsce 12 proc. gdy we Włoszech 10 proc. a w Niemczech tylko 3 proc. W r. 1950 Polska prawdopodobnie liczyć będzie, jak wykazują obliczenia znawców zagadnienia populacyjnego, około 40 milionów mieszkańców, czyli tyle, co Francja europejska. Gęstość zaludnienia przekroczy wówczas w Polsce 100 mieszkańców na km. kw. gdy niezmniejszająca się gęstość zaludnienia n. p. Francji wynosi 76 mieszkańców. Przeludnienie Polski, to przede wszystkim przeludnienie wsi. Gęstość zaludnienia wsi polskiej jest przeszło dwa razy większa niż w Danii, wzorowym kraju rolniczym. Trzeba ją zatem będzie skierować do miast częściowo, całkowite jednak rozwiązanie tego problemu przeludnienia nie nastąpi bez szeroko zakrojonej akcji emigracyjnej.

Jak te wielkie problemy populacyjne w Polsce przedstawiają się ze stanowiska etyki katolickiej, sprawa zaludnienia bowiem jest przede wszystkim zagadnieniem moralnym? Słusznie w swym wykładzie inauguracyjnym rektor Uniwersytetu Stefana Batorego dr. Władysław Jakowski powiedział niedawno mówiąc o zagadnieniach populacyjnych Polski ze stanowiska lekarskiego: „Mandatami karnymi i wyrokami sądowymi zagadnień populacyjnych rozwiązać nie można. Obliczeniom naszego preliminarza ludnościowego na najbliższą przyszłość można naogół uczynić zarzut, że za mało uwzględniają pierwiastek idealistyczny, a więc przede wszystkim wpływ religii...”

Należy z największym naciskiem zaznaczyć, że najdzielniejszym czynnikiem, chroniącym moralną i fizyczną czystość narodu, jest czynnik religijny. Sprawdzono to m. in. na przykładzie Francji. Podjęto tam usilną propagandę przeciwko ilościowej szczupłości rodziny francuskiej oraz przeciwko wszystkiemu co degeneruje rasę i czyni ją niezdolną do normalnego rozradzania się. Akcji tej, datującej się od kilkunastu lat, przyszedł potężnie w pomoc powojenny zwrot Francuzów ku religijności.

Zasady zdrowej polityki ludnościowej a więc zagadnienie odpowiedniej równowagi pomiędzy zaludnieniem miast i wsi oraz zjawisko emigracji, czyli dwa problemy tak dziś w

Polsce aktualne, zostały już przed laty poruszone ze stanowiska zasadniczego, jako problemy dotyczące również etyki katolickiej w rezolucjach „Międzynarodowego Związku Badań Społecznych”, który powitał w Malines w r. 1920 i znajdował się od początku pod przewodnictwem i pod czynnym kierownictwem kardynała Mercier'a. Czytamy tam w rezolucji 82: „Zdrowa polityka ludnościowa odciąga okręgi przeludnione i wytwarza z pomocą systematycznie kierowanej kolonizacji i emigracji nowe ośrodki zaludnienia.

Czuwa ona z największą dbałością nad utrzymaniem odpowiedniej równowagi pomiędzy zaludnieniem miast i wsi”. A w rezolucji 83 powiedziano: „Zjawisko emigracji nakłada na państwo pewne obowiązki. Kraj macierzysty winien się zająć stanem materialnym, moralnym i religijnym wychodźców i ułatwić im dostosowanie się do nowych warunków. Ze stanowiska ekonomicznego, życie, duchowe imigrantów nie jest bynajmniej czynnikiem drugorzędym, gdyż religia jest najistotniejszym dobrem społecznym”.

Zdrowa polityka ludnościowa będzie przedewszystkiem polityką rodzinną. Rodzina, będąc najpierwotniejszą społecznością, a jak ją określa Arystoteles „społecznością naturalną do codziennego współżycia” i jest źródłem sił fizycznych i moralnych jednostek i podstawą całych społeczeństw. Winno więc państwo przeciwdziałać wszelkim prądom, zwalczającym całość i nierozzerwalność rodziny.

Stan bezrobocia na świecie

Zestawienie liczbowe stanu bezrobocia w różnych krajach pod koniec września r. b., dokonane przez Międzynarodowe Biuro Pracy, wskazuje na spadek liczby bezrobotnych w Niemczech, Australii, Belgii, Bułgarii, Kanadzie, Chili, Danii, Estonii, U. S. A., Finlandii, Japonii, Łotwie, Norwegii, Polsce, Szwecji, Czechosłowacji, Jugosławii. Spadek ten rozumie się w porównaniu z cyfrą bezrobotnych za rok ubiegły. Wzrost natomiast liczby bezrobotnych wykazują Austria, Francja, Rumunia i Szwajcaria.

Cyfrowo stan bezrobocia przedstawia się w porównaniu z rokiem ubiegłym następująco:

W Austrii 217.991 bezrobotnych wobec 209.493 w r. 1935, w Anglii 1.611.939 bezrobotnych wobec 1.949.805 w 1935 r., w Belgii 100.838 (146.581), w Danii 50.822 (53.041), w Holandii 155.968 (164.068), w Czechosłowacji 185.259 (203.787), w Australii 57.000 (77.177), w Kanadzie 22.375 (24.736), w Norwegii 9.021 (12.233), w Szwecji 46.181 (56.826), w U. S. A. 11,9 proc. ogółu robotników wobec 18,4 proc. w 1935 r., w Niemczech 1.429.656 (2.124.701), w Bułgarii 23.780 (42.072), w Chilli 7.482 (9.935), w Estonii 476 (592), we Francji 458.543 (415.964), na Węgrzech 46.713 (46.069),

w Japonii 352.501 (362.273), na Łotwie 1.116 (1.595), w Polsce 284.000 (305.560), w Rumunii 12.923 (12.003), w Szwajcarii 79.281 (66.656), w Jugosławii 12.135 (12.260).

Jak widać z powyższego zestawienia, bezrobocie zmniejszyło się wydatnie w większej liczbie krajów. Dla wypuklenia poprawy sytuacji w ostatnich latach, M. B. Pracy sporządziło tabelę wskaźnikową stanu zatrudnienia, przyczem jako wskaźnik wzięto cyfrę 100 dla roku 1929 (przed kryzysem). Według tej tabeli stan zatrudnienia wynosi:

W Belgii 86,6 wobec 82,3 w 1935 r., w Bułgarii 123,8 (104,8), w Kanadzie 88,6 (84,8), w Estonii 135,0 (115,2), w U. S. A. 82,8 (76,0), we Francji 75,0 (74,1), w Anglii 107,3 (102,4), na Węgrzech 98,1 (91,0), w Japonii 116,6 (111,1), na Łotwie 108,4 (102,1), w Holandii 73,2 (75,6), w Polsce 75,6 (71,8), w Szwecji 109,2 (104,2), w Czechosłowacji 88,2 (83,1), w Jugosławii 103,5 (93,7).

I ta statystyka porównawcza wskazuje również na stały postęp w dziedzinie zatrudnienia, stwierdza bowiem, że stosunki na rynkach pracy zaczynają zbliżać się stopniowo do normy lat przedkryzysowych.

całym ówczesnym społeczeństwem stanął do walki o niepodległość, oczywiście na posterunku siostry miłosierdzia. Na odcinku bojowym Rawicz—Słupia—Miejska Górka zna ją każdy żołnierz jako swego ducha opiekuńczego; mianowicie w ad hoc skonstruowanym szpitalu polnym w Skoraszewicach, gdzie czuwa nocami i dniami z anielską dobrocią nad łóżkami naszych dzielnych powstańców, dla których zabiega i o lekarstwa i aprowizację u okolicznego społeczeństwa. A kiedy zaświtała jutrenka wolności dla naszego kraju, siostra Bronisława, nie bacząc na swe słabe zdrowie, spełnia najniższe usługi mianowicie przy łóżkach chorych w Krobi, Rawiczu i Bydgoszczy, oraz pracując na polu charytatywnym.

To też w uznaniu tych zalet powierza jej władza klasztorna w r. 1928 stanowisko przełożonej szpitala w Zbąszyniu. Ile Jubilatka wniosła tutaj pracy i poświęcenia, niech oceni same społeczeństwo Zbąszynia, które w uznaniu jej zasług, zęga ją z prawdziwym żalem po czteroletnim pobycie.

Nadchodzi rok 1932, a z nim objęcie zarządu Schroniska dla głuchoniemych w Poznaniu. Pozyskać zaufanie tych upośledzonych istot, wczuć się w sposób myślenia tych do świata i ludzi uprzedzonych istot, zaiste zadanie to niełatwe. Udaje się to atoli owianej duchem Bożym i zahartowanej różnymi przeżyciami czcigodnej Jubilate w całej pełni. W kaplicze zakładu tego — w drodze oszczędności i znajomego społeczeństwa przez siebie zbudowanej — gromadzi obecnie Siostra Bronisława przed ołtarzem Pana Zastępów często owe swe pieczy powierzone istoty na modlitwę i ukojenie, a sama szuka po-

Wie na czym to polega!

Wie, że od dobrze przy-
legającej jedwabnej
pończoszki zależy jej
powodzenie; toteż dba
o swoje pończoszki i ple-
rze je zawsze w płatkach

LUX

rozpuszcza się również w zimnej wodzie

Wyrób firmy SCHICHT-LEVER S. A.

Ci, co osłabiają i podkopują moralność w rodzinie, są de facto wrogami swego narodu, działającymi na jego szkodę. (KAP)

mocy i błogosławieństwa dla swej zmudnej i pełnej zaparcia pracy.

Niechaj dzisiaj oczy i serca wszystkich, którzy w życiu stykali się z nią czy współpracowali, zwrócić się ku niej, a z piersi tych, którym czyniła dobrze, niech popłyną słowa modlitwy, proszącej u Stwórcy o zdrowie dla jednej z najlepszych Jego służebniczek. (1.)

Orzecznictwo sądów polskich

Udzielanie pożyczek z pieniędzy gminnych jest przestępstwem

Kasjer gminy S. pożyczając pieniądze gminne osobom prywatnym. Sąd uznał go winnym zbrodni z art. 286 § 2 kodeksu karnego (przekroczenie władzy i działanie na szkodę interesu publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej). Oskarżony odwołał się do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wyrokiem z 13 marca 1936 r. (2 K. 2201/35) oddalił kasację oskarżonego z następującym uzasadnieniem:

„...Należy przedewszystkiem stwierdzić, że w kwestii istnienia w S. z w y c z a j u udzielania pożyczek z pieniędzy gminnych, tudzież możliwości przyjęcia, iż oskarżony mógł przypuszczać, iż Rada Gminy jest uprawniona do zezwalania kasjerowi gminnemu na udzielenie pożyczek poszczególnym członkom gminy z pieniędzy gminnych, Sąd Apelacyjny załatwił zdecydowane stanowisko, podnosząc, iż fakt, że poprzednicy oskarżonego uprawiali ten sam proceder, nie usprawiedliwia dalszego uprawiania go przez oskarżonego tudzież ustalając, że oskarżony zdawał sobie należycie sprawę z tego, iż pożyczanie pieniędzy gminnych przez kasjera gminnego osobom prywatnym jest przekroczeniem jego władzy. Następnie mając na względzie sposób działania oskarżonego, którym określonych w wyroku transakcyj pożyczkowych nie uwidaczniał w księgach kasowych gminy, podnieść należy, że okoliczności, iż oskarżony liczył nato że pożyczający pieniądze zwróca je, nie mogła stać na przeszkodzie uznaniu, że oskarżony musiał też liczyć i godzić się na to, że jednak nie wszyscy dłużnicy wywiążą się ze swych zobowiązań. Wobec tego nie może być mowy o... nieprawidłowym skwalifikowaniu czynu oskarżonego jako przestępstwa z § 2 art. 286 K. K.”

„Działanie bowiem oskarżonego polegało na bezprawnym dysponowaniu powierzonymi mu z mocy jego urzędu pieniędzmi gminnymi, jakoby swojemi własnymi, było więc zamachem na własność gminy i mieściło w sobie wszelkie istotne znamiona przywłaszczenia z § 2 art. 262 K. K. (przywłaszczenie cudzego mienia), ponieważ zaś działanie oskarżonego było zarazem wyjściem poza zakres uprawnień, jakie mu służyły z tytułu sprawowania urzędu, a więc przekroczeniem władzy, skwalifikowanie czynu tego jako przestępstwa z art. 286 K. K. znajduje pełne uzasadnienie w przepisie art. 36 K. K.... Nadużycie przez urzędnika zaufania, jakie jest podstawą każdego publiczno-prawnego stosunku służbowego, jest samo przez się działaniem na szkodę interesu publicznego, skoro podrywa autorytet danego urzędu publicznego. Co się tyczy kwestii działania oskarżonego „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innych osób” (art. 286 § 2 Kod. Kar.) to ustalenie, iż udzielanie pożyczek było połączone z korzyścią majątkową pożyczkobiorców, uzasadniało zastosowanie do czynu oskarżonego art. 286 § 2 kod. kar., przeciwne zaś wywody kasacji nie wytrzymują krytyki, jeśli się uwzględni, że na pokrzywdzonej gminie żaden obowiązek ułatwienia sytuacji finansowej osób, którym oskarżony udzielał pożyczek, nie ciążył.” (K)

Ś. p. Alice Noel

Stało się dziś modne wyrażenie się o szarym człowieku. Ma ono oznaczać człowieka zwykłej szarej pracy w przeciwieństwie do niewielu wybrańców fortuny, czy losu.

Takiego oto szarego człowieka odprawiliśmy na miejsce wiecznego spoczynku. Brak wielkich anonsów i długich nekrologów. Konsulat belgijski, choć była rodowitą Francuzką, i grono przyjaciół donosi o śmierci Alice Noël. A przecież należała jej się ustanowa. Była tak delikatną w objęciu, postępowanie jej zdradzała nieprzeciętną kulturę. Sumienna i obowiązkowa w pracy, umiała łagodnością i dobrocią zjednywać sobie serca, a niepospolite jej opanowanie za wzór służyć mogło. Posiadała wyjątkową umiejętność współżycia z ludźmi, a nade wszystko umiała cicho cierpieć. Nieuleczalną chorobą trawiona, nie zdradzała nigdy zniecierpliwienia lub buntu, przeciwnie, podkreślała, że straciwszy wszystko, nawet zdrowie, umie być zadowolona i szczęśliwa. Widocznie Pan Bóg przyjął Jej głęboką ufność w Niego, a Matka Boska Nieustającej Pomocy, do której specjalne nabożeństwo miała i którą gorąco prosiła, aby rzeczywiście okazała się jej Matką, wysłuchała jej ufne modlitwy, bo zgasta, jak żyła, nikomu nie chcąc zrobić kłopotu. Niech Jej nasza polska ziemia jak najbliższą będzie.

Po trudach życia i wielkich udrękach niech w wiekiustym odpoczywa pokój.

Z. S.
Msza św. za duszę ś. p. Alice Noël odbędzie się w poniedziałek dnia 26 b. m. o godz. 9 w kościele św. Michała.

25 lat w służbie Bogu i społeczeństwu

W klasztornej ciszy swego powołania zakonnego obchodzi 26 b. m. siostra Bronisława Droszczówna, przełożona schroniska dla głuchoniemych w Poznaniu, 25-lecie swej żoźnej pracy. W dniu tym niechaj społeczeństwo wielkopolskie zwróci oczy na jedną z najlepszych swoich cór, która w całej pełni swego poświęcenia wniosła zdolności swe i wale zdrowie na ołtarz ofiary ludzkości. Oto w krótkim zarysie kilka wspomnień z jej owoceń działalności.

Urodziła się w Kołaczkowicach, gdzie ojciec jej przez przeszło 40 lat był nauczycielem. Z domu szerze polskiego i głęboko katolickiego wyniosła pełne wychowanie w duchu Bożym i patriotycznym. Związane więc od zarania młodości były z nią dwa hasła: Bóg i Ojczyzna i z tą dewizą przechodził przez życie do chwili obecnej.

Nowicjat odbywa u Sióstr Elżbietanek we Wrocławiu. Powołana na wielkiej odpowiedzialności placówkę do Lipska, pracuje tu pełną zaparcia się i poświęcenia, niosąc pomoc chorym i udzielając się społecznie wśród naszej Polonii, która tam w diasporze rozproszona, zmagać się musiała z naporem obcym, wrogim przedewszystkiem ich duszy. W Lipsku zastaje ją też rozgorzała nad światem zawierucha wojenna. W szpitalach przepełnionych rannymi spędza czcigodną Jubilatka młodość swego żywota. Rok 1919 to chwila upragnionego powrotu do kraju, lecz nie po zasłużonym wypoczynku, tylko by z Krobi — dokąd ją powołano — razem z

A black and white line drawing of two figures in pointed hats and robes, one holding a long staff or wand, standing in a room with a doorway and a window. The figure on the left is wearing a hat with a small ball on top and a robe with three dots. The figure on the right is wearing a taller, more ornate pointed hat and a robe with a large collar. They are standing in a room with a doorway and a window. The drawing is simple and sketchy, with some hatching for shading.

W Wielkopolsce było w stylu i w tempie tego polszczenia się coś specyficznego, coś cudotwórczego, wrzuszającego, zniewalającego, frapującego. też od niepamiętnych czasów i też raz fałd cieplejsze, raz chłodniejsze. Wzemy historję rodziny Kalkszejnów i historję rodziny Unrugów. Fenomen szwedzki: Engestrom. Całe dynastie i klany: Libelty, Szumany, Leitgebry. Zimmermany, Mittelstaedty, Wolzszlegery, Szimity i t. p. Uczonych ważmy: Nehring, Wegner, Szulc. Liške... I rzecz dziwna, zbliżała się jakaś wojna, jakiś bój o niepodległość, na-

Na marginesach książek

Drogi pokuty

Wydana niedawno powieść Aleksandra Świętochowskiego p. t. „Twince” jest dziełem, które domaga się szerszego i dokładniejszego omówienia. Nie można go zbyć kilkoma słowami. Dlatego powracam do tej książki raz jeszcze, aby przedstawić czytelnikowi jej ważność, jako zjawiska literackiego, a przede wszystkim jako książki, poruszającej ważne zagadnienia społeczno-narodowe.

Zauważono niejednokrotnie, że współczesna powieść polska, przerywając dotychczasową tradycję, niemal zupełnie wyrzekła się poruszania zagadnień, związanych bezpośrednio z bytem narodu. Jakby chciano się w sposób demonstracyjny odciąć od tego okresu, kiedy pisarz stał na koturkach patriotycznego posłannictwa. Możliwe, że w tej ucieczce od problematyki patriotycznej była zrozumiała reakcja przeciw nadmiarowi pewnych tematów, było jednak i co innego — wpływ prądów międzynarodowych, stawiających sprawy narodu, sprawy uczucia patriotycznego poza nawias tematów, godnych pióra pisarza. Na estetykę współczesną miały olbrzymi wpływ silne po wojnie prądy ideowe, głoszące internacjonalizm; nie bez wpływu na nią były poglądy zawarte w estetyce sowieckiej.

Wydawało mi się zawsze niezrozumiałą rzeczą, dlaczego powieść polska nie zajęła się problemem odstępstwa, problemem zaparcia się swego narodu, swego środowiska dla kariery i dobrobytu, jakkolwiek przecież zjawiska takie miały miejsce w ciągu wielu lat naszej niewoli politycznej, a sięgając swoimi tragicznymi powikłaniami aż do dnia dzisiejszego. Problem renegata nie wyraża się tylko w formie najtragiczniejszej — przyjęcia innej narodowości, czy innej wiary. Posiada on niezliczone powikłania, rozliczne odcienie, łączące się zawsze z kapitalnymi zagadnieniami moralnymi. Dążenie do lojalności wobec zaborcy, niezadanie kiedyś u żywiołów mało-rodnych, powolne usypianie sumienia wśród kwitnącego życia urzędniczego — to są wszystko wypadki, które łączą się z interesującą nas sprawą. Przecież do dziś jeszcze żyją ludzie, którzy trzydziści lat temu pisali swoje nazwisko obcojęzyczną pisownią, do dziś dnia czytać można w prasie o dekonspiracji kogoś, kto dziś wszedł w normalne życie polskie, a okazuje się, że dawniej był na usługach zaborcy. Wypadki takie są nieliczne, na szczęście, niebawem ludzie tego typu odejdą z życia i pozostaną tylko wspomnieniem. Wspomnieniem i znakiem wielkiej tragedii dziejowej, jaką przeżył danym było Polsce.

Treścią „Twince” jest rozpatrzenie takiego problemu zdrady narodowej. Zgodnie ze swymi założeniami, ze swym widzeniem świata — umieszcza Świętochowski wybrany problem w płaszczyźnie moralnej. Nie obyczają-

wej, nie opisowej, ale właśnie moralnej. Bo jest to zagadnienie natury przede wszystkim moralnej.

Anegdota tej części książki, która nas interesuje, jest zupełnie prosta (zresztą oparta podobno na zdarzeniu prawdziwym): Hieronim Twinko po upadku powstania listopadowego, znęcony perspektywą kariery w carskiej służbie, staje się żandarmem rosyjskim, specjalizującym się w tropieniu polskich spisków wywoleńczych. W tej potwornej dla Polaka służbie zbiera znaczny majątek. Ale majątek, składający się z dobytku wytopionych patriotów nie daje mu szczęścia; jego dobrobyt i on sam otoczony jest pogardą ludzką, pogardą swoich własnych dzieci.

Niezawodnym instynktem wielkie-

go pisarza wiedziony, położył Świętochowski akcent na tej właśnie stronie zagadnienia, która z punktu widzenia powieściopisarstwa największe otwiera możliwości: na stronie, jeśli tak wolno rzec, socjologicznej. Wyobraźnię powieściopisarza, który takim tematem się zainteresuje — musi pociągnąć chęć zbadania, jakie to skutki rodzinne, jaki wyraz w środowisku, w jego opinii wywoła wypadek odstępstwa. Przecież odkrywają się tu olbrzymie złoża komplikacji psychologicznych. Przecież to prawdziwy kamień probierczy dla charakterów. Przyjawszy taki temat, pisarz wchodzi do doskonałego urządzonego laboratorium psychologicznego, duszoznawczego może oddać się bogatym w odkrycia doświadczeniom.

Świętochowski w pierwszej części swojej książki daje odpowiedź powieściową tego właśnie typu. Reakcję środowiska pokazuje na rodzinie renegata, na jego dzieciach. Dla mnie ta przedewszystkiem część dzieła jest

NOTATNIK

O zastępcy Zolzikiewicza na katedrze logistyki U. W.

Jednym z najbardziej znanych (obok pana prof. Ułaszyńskiego) filarów wolnomyślicieli i bezbożników w Polsce jest prof. Tadeusz Kotarbiński, zasilaający swymi artykułami różne piśmiśła sekciarskie jako zaciekły bojowiec antykatolicki. Temu to bojowcowi poświęca satyryczny feljeton ostatni zeszyt „Merkurjusza Polskiego Ordynaryjnego”, żywo redagowanej „gazety tygodniowej”. Nazywając go przedewszystkiem najświetniejszym z zastępców Zolzikiewicza, „Merkurjusz Polski Ordyn.” dodaje zarazem, że prof. Tadeusz Kotarbiński — to znakomity filozof polski, jeden z największych filozofów Europy, Azji, Afryki, Ameryki i Oceanii (wyjąwszy archipeląg Fidżi), Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Eatanaswillu, Członek Rzeczywisty Y. M. C. A., Członek Rzeczywisty Związku Wolnomyślicieli w Kielcach, Członek Honorowy Societę Royale des Amis de Faro w Ostendzie, Tytan Pracy, autor 60 pozycji bibliograficznych i dwu białych kruków.

Poddawszy następnie światnemu oświeceniu system logistyki i „szerokość horyzontów” p. prof. Kotarbińskiego, autor feljetonu przechodzi do charakterystyki jego „fenomenalnej pracowitości i dokładności. Warto przeczytać:

„Ktoby chciał zapoznać się z tą cechą Wielce Szanownego Profesora, niechaj się uda do najbliższej księgarni i każe sobie podać grubo tom p. t. „Fragmenty Filozoficzne”. Jest to dzieło Szanownego Profesora, wydane nakładem Jego uczniów, z okazji 15-lecia pracy pedagogicznej. Na końcu tego dzieła widnieje spis poprzednich prac prof. Kotarbińskiego, ogłoszonych w ciągu lat 20, od roku 1913 do roku 1933. Spis obejmuje ni mniej, ni więcej, tylko 60, wyraźnie: sześćdziesiąt pozycji bibliograficznych numerowanych i jedną nienumerowaną, obejmującą białe kruki, pióra p. prof. Kotarbińskiego. Tak jest. Białe kruki. Jak się okaże poniżej, nawet British Museum nie posiada ich egzemplarza.

Już z liczby pozycji widać, że niemożliwe jest przytoczyć pełną listę dzieł Szanownego Profesora. Poprzestajmy tedy z żalem na kilku pierwszych. Zajrzyjmy do spisu. Czytamy: — Recenzja z książki Ver-

weyena „Philosophie”. Stron 2. „Kwartalnik Filozoficzny”. — Recenzja z książki Arystotelesa „Kategorje”. Stron 2. „Książka”. — Recenzja z książki Messera „Wstęp do teorii poznania”. Stron 4. — Recenzja z książki Łapszina „Filosofia Izobretienia”. Stron 1. „Ruch Filozoficzny”. — Artykuł pt. „Zmierzch i odrodzenie doktoratu filozofji”. Stron 1. „Kultura”. I t. d., i t. d., i t. d.

Zsumujmy wszystkie stronic 60 pozycji p. prof. Kotarbińskiego. Oto wynik: stron 1223. Tyle stronic napisał Wielce Szanowny Pan Profesor w ciągu lat dwudziestu. Podzielimy 1223 stronic przez 20 lat. Okaże się iż na 1 rok wypada 60 stronic, co uczyni, zgodnie z logiką matematyczną, 5 stronic miesięcznie, czyli jedną szóstą stronicy dziennie.

Przyjmując, że najbardziej tytaniczna praca nie powinna trwać dłużej, niż dzień, sięć godzin dziennie, a najdłuższa stronica zawiera nie więcej, niż 60 wierszy — dochodzimy do wniosku, że nasz znakomity logista pisze 10 wierszy dziennie, czyli 1 wiersz na godzinę.

Wiersz, jak wiemy, posiada zazwyczaj około 60 liter, a więc Szanowny Profesor pracuje z szybkością 1 litery na minutę. Każdy przynajmniej, że jest to praca staranna i w tych warunkach ani jedna litera świetnego logisty nie może być sfuszerowana, każda kropka wykończona jest z precyzją iście matematyczną.

Lecz nie na tem koniec.

Wykaz 60 pozycji p. prof. Kotarbińskiego kończy się następującą informacją, którą przytaczamy w brzmieniu dosłownem, jak przystoi wobec tak poważnego przedmiotu. Tekst brzmi:

„Oprócz prac drukowanych, oddany jest do użytku publicznego rękopis p. t. „Logika Arystotelesa” str. 220. (Streszczenie wykładów, wygłoszonych w Uniwersytecie Warszawskim w roku 1919/20). Jeden egzemplarz znajduje się w bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, drugi w bibliotece Seminarjum Filozoficznego Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego.”

Jak z powyższego widzimy, są to prawdziwe unikatki. dwa na całym świecie. Pan prof. Kotarbiński produkuje także odrazu gotowe białe kruki i słusznie czyni, że podaje fakt ten do publicznej wiadomości.

Tak wygląda „tytan pracy”, zastępca Zolzikiewicza, wódz polskich bezbożników.

Gabinet kosmetyczny Magistra Kuntzówny

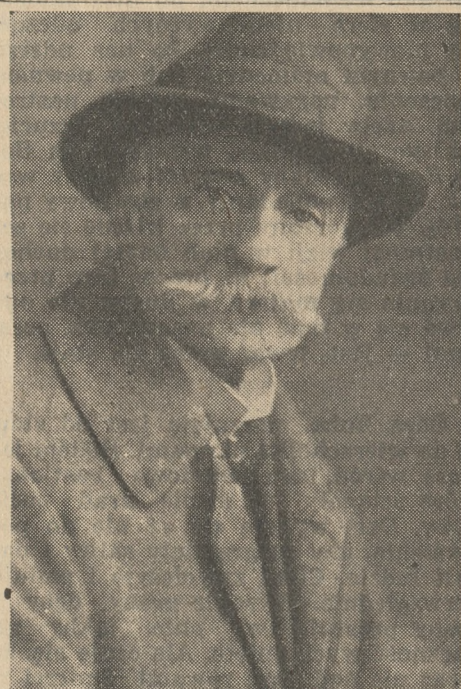
Poznań, Sew. Mielżyńskiego 4 m. 3, tel. 5438
Pielęgnacja cery i włosów.
dg 3426

najbardziej interesująca. Druga część, wypełniona opisem dobrowolnej, a nie dość uzasadnionej w formie ofiary, jest dla człowieka dzisiejszego, dla człowieka, którego dzieli od autora „Twince” kilkadziesiąt lat różnicy — zupełnie niezrozumiała. Dobrowolne udanie się na Sybir, skazanie się na katorgę uchodzić może za niepotrzebną donkiszoterję, tem bardziej nie potrzebna, że siła dobrowolnie zakuta do łańcuchów sybirskiej katarci mogła być w kraju poruszyć dzieła ważniejsze, dzieła nieodzowne. I oto jesteśmy świadkami paradoksu: jakże bliskim romantycznego gestu jest ten czołowy przedstawiciel pozytywizmu!

Jest kilka jeszcze innych miejsc w „Twince”, które są dla współczesnego człowieka niezrozumiałe, a nawet nie do przyjęcia. Dotyczy to przedewszystkiem dygresyj filozoficznych i częściowo religijnych książki. Ale te wszystkie braki, czy usterki, ale ta przebrzmiała, nieco ochłta i rygorystyczna forma powieściowa nie zmienia faktu, że właśnie tu w tej powieści Świętochowskiego znajdujemy dziś zwrot do problematyki, która w życiu jest najbardziej żywotna i dojmująca. Ze właśnie tu został poruszony w sposób powieściowy problem moralności, na jakiej opiera się życie narodu.

I dla tych przyczyn książka jest jak najbardziej godna przeczytania.

JÓZEF KISIELEWSKI.

Aleksander Augustynowicz

Jutro w niedzielę, o godz. 11.30 nastąpi w Salonach Tow. Przyjaciół Sztuk pięknych otwarcie wielkiej wystawy jubileuszowej mistrza akwareli Aleksandra Augustynowicza.

poleońska epopea, rok 31, 48, 63, opór europejskości przeciw nawale Dżingis-chamstwa, to wtedy rośnie temperamtura asymilacyjna, moc Niemców staje się combatantami, poczem się polszcza. Takich, jak Krauthofer w 1848, jest już wielu i w powstaniu listopadowym.

Zastanawiającem i zdumiewającem jest czynny aktywny współdział w powstaniu styczniowym. Dynastia, rząd, gabinet, armia pruska idą ręką w rękę i na rękę z Moskalami względnie z Niemcami, stanowiącymi wówczas całą dyplomację i całą generalicję carsko-rosyjską. A tymczasem z Wielkopolski idzie „na powstanie” moc Niemców i rdzennych. Kronikarze i pamiętnikarze notują: von Ostena (powieszony w Pyzdrach), barona Kranicha) poległego pod Kleczewem, Berlera, co zmarł w katorze nerczyńskiej, Seyfrieda, Seydewitza i t. p. junkrów. Ale jakież długi spis Polaków niemieckiej prorapji, Polaków o niemieckich nazwiskach, w pierwszym lub w drugim pokoleniu dopiero spolszczonych, często prymanerów z gimnazjów, rzemieślników, wyrobników, zecerów, szewców, kupców! A iluż lekarzy polowych? Ot, krótki wypis z pamiętników tych powstańców z Wielkopolski: Engel, Kreutzer, Rietter, Kessler, Rutt, Stieber, Schneider, Scheide, Schapp, Thiele, Schupp, Kratz, Müller, Herbst, Wilhelm, Raden, Ritter, Preuss, Kisswaller, Linder, Roehr, Fidler, Freytag, Ewald (roz-

strzelany), Neuman, Neustuppe, Neugebauer; Szrajerów było dwóch i dwóch poległo, Schnittdorf trzech a dwóch poległo, Zimmermannów 5 (pięciu) z Trzemeszna, wśród których jeden książd (zginął), jeden lekarz i to kulawy, jednemu kula nogi oderwała pod Kobylanami (słynny „Cymek”).

O Unrugach właściwie mówić w związku z tymi wyliczonymi powyżej niema racji. Ten stary rycerski ród, protoplaści dzisiejszego popularnego komandora z Gdyni, spolszczyli się już w XVI wieku, wtedy, kiedy i Herburtowie, Morsztynowie, Bonarowie. Godzi się jednak przypomnieć, że dwóch Unrugów braci poległo w dwóch powstaniach: jeden w 48-mym pod Miłosławiem (Ludwik), a drugi w 1863 pod Pyzdrami, mając 29 lat, zaraz po zdaniu wszystkich egzaminów prawniczych.

Tych to wszystkich o niemieckich nazwiskach bohaterów i bojowników sprawy narodowej prototypem i arcytrybem jest i za takiego powinien być uznany i poznany generał Fiszer. I Bayardem polskim, jeżeli ktoś już ma być koniecznie, to raczej po sto-kroć „nieznany żołnierz” generał Fiszer, najmniej zaś najpopularniejszy faworyt upomnikowany, umonografowany, aszkenazyjsko kanonizowany „książę Pepi”. Porównując kariery i... charaktery Poniatowskiego i Fiszera, nie sposób nie odnosić się z krytycznym sceptycyzmem do kultu księcia z „Pod Blachy”, który fortunnie wy-

grał nieśmiertelność, topiąc się w Elsterze, ale nie sposób równocześnie z najwyższym respektem, czcią, szacunkiem, podziwem nie odnosić się do najczystszej i najniezłomniejszej z plejady starodawnych wodzów. Nie żywot Poniatowskiego kwalifikuje się do „Żywotów polskiego Plutarcha”, ale żywot generała Fiszera. Nie na upomnikowanym „damskim kawalerze” Poniatowskim powinny się urabiać indywidualności naszych młodych wodzów i strategów, a na generale Fiszera.

Dlaczego? Skąd? Co znowu?

Dowodzić byłoby tu za długo. To jest tom do napisania przez któregoś z wielkopolskich młodych Stracheyów, byle nie Maurois...

Są w tej biografii sceny wprost przepiękne... Przyjaźń z Dąbrowskim... Dwa pobyty w Gdańsku... Jak płacze na spektaklu „Kabale und Liebe”... Ranny pod Raszynem... Organizowanie Legji Nadwiślańskiej... Odrzucanie darów i prezentów... Jak w Paryżu omdlał z głodu na ulicy... Organizowanie armji W. Księstwa Warszawskiego... Książewicz i Kościuszko odprowadzają go do Anglii... Odebranie Gdańska Prusakom... Kula armatnia w odrocie pod Borodunem i śmierć na polu chwały.

Najpiękniejsza atoli jest scena w Petersburgu. Rok 1797. Po klęsce Maciejowickiej. Więźniami carskimi są Kościuszko, Wawrzecki, Niemcewicz,

Fiszer... Badania śledcze przeprowadza generał Samoitowicz. Kościuszko, Niemcewicz i Wawrzecki się załamują. Zeznania ich wypadają błado i kompromisowo. „Denegują”. Kościuszko przyjmuje nawet dość wielkie subsydjum. I wyjeżdża.

Generał Fiszer nicemu nie zaprzecza, do wszystkiego się przynaję. Więzienie mu obostrzają. I do Niżnego Nowogrodu na zesłanie skazan. Jest w nędzy. Nie przyjmuje pożyczki ofiarowanej nawet od Kościuszki. Te dukaty mu nie pachną. I tak kilka razy w życiu. Zawsze jest w stosunkach z ludźmi... twardy, „niesłowny”, cokolwiek rzymski. I zawsze w biedzie. Choć tak wcześnie, bo już w 1808 generałem brygady! Kryształ.

I ten to generał Fiszer, Poznańczyk, syn pułkownika artylerji konnej, ulubieniec Kościuszki, związany z Wielkopolską, wracający zawsze do Wielkopolski, ożeniony z Kwilecką, mający za adjutanta Heljodora Skórzewskiego, jest jako historyczna osobistość w Wielkopolsce literalnie całkowicie nieznany... „nie tutejszy”. Portret (Kłobukowskiego) nie wisi w Poznańskim Muzeum...

W dwutomowej „Historji Wielkopolski”, zresztą sumiennej i ścisłej, nie wspomniano o nim jednym słowkiem...

„Fiszkiem” zdrobniale nazywał go Kościuszko.

ADOLF NOWACZYŃSKI

FELJETON KULTURALNY

Na Bożej Górze pod Krzemieńcem

(W zakątku odległego Wołynia)

Napisła Elżbieta Zaleska-Dorożyńska

Piękno i mistyka — Nagła góra na równinie — Resztki rowów strzeleckich — Skala, która była domem — W pustelni — Kto tu żył? Ani imienia, ani czasu — Kapliczka na szczycie — Chrystus na krzyżu — Nicość i wieczność — Ostatnia modlitwa.

SĄ MIEJSCA, nieodparcie narzucające swój wyraz każdemu, kto się podda nie tylko czarowi ich materialnego piękna, lecz i mistycznym wpływom, jakie z nich emanują. Do takich należy Boża Góra pod Krzemieńcem. Mało kto w Polsce o niej wie, poza nami, jej najbliższemu sąsiedztwem.

*

Spowita w gęsty las, wyrasta ona ogromnym stożkiem na szerokiej równinie, rozciągającej się u stóp wzgórzy krzemienieckich — jakby odeszła od nich, aby w samotności oddać się pobożnemu skupieniu. I naprawdę skupiona jest i tajemnicza, rysując się ostrą sylwetą niby czarny namiot, rozpięty wśród jasnego pejzażu. Patrząc na nią, odczuwa się wyraźnie, że natura, zamknięta w materialnych konturach, wydobyła z siebie jakieś bardzo silne duchowe pierwiastki, będące niejako jej oddechem, jej ułatwianiem się w sferę nieuchwytnych odczuć. To niewypowiedziane, co nas uderza w pewnym momencie, lub w pewnym otoczeniu, nazywamy zwykle nastrojem. Ażby jednak określić uczucie, jakiego się doznaje, wchodząc na Bożą Górę, trzeba by znaleźć głębszy wyraz. Tu nie popadamy w chwilowy nastrój, wytworzony przez wlanie się zewnętrznej wizji w głąb naszej duchowej świadomości; tu proces tego przesaczenia się materii w ducha nie odbywa się w nas, ale nazewnątr, poza nami — jest, trwa, wciąż się staje.

*

Góra Boża porznięta jest od stóp aż do wierzchołka okopami. Bieleją jeszcze wśród lasu betonowe bastiony, które ścigały na siebie grad pocisków. Dziś wydaje się aż nie do pomyslenia, aby tu grzmiały salwy i padali ludzie. Cisza zwyciężyła i panuje bezwzględnie. Wysokie graby, dęby i sosny prostują swe pnie, jakby na baczność wyciągnięte. Ale czuje się, że teraz nie nad temi rowami śmierci i męki pełnią straż stare drzewa. Jakaś zaduma siadła na ich wierzchołkach — widać, niepomne tego, co się u ich stóp działo, albo teraz dzieje, tkwią całą istotą w nieustannym misterjum tego samotnego miejsca.

Drzewa idą wciąż do góry, otaczając zwartym wieńcem sam wierzchołek, nakryty ogromnym blokiem skały. Skała duża jak dom — i domem naprawdę była.

Przez wykute wejście i wypracowane w kamieniach okienko sączy się światło i rozjaśnia wnętrze, świadczące, że ten, który je wyciosał w kamieniu, nie tylko był przeniknięty umiłowaniami przyrody, obierając sobie tak przepiękny kąt za mieszkanie, ale miał poczucie sztuki i zdolności artystyczne. Grota, pełna nisz i zakamar-

ków, rozgałęzia się w sklepienie, ciösane w szerokie luki; widać, że nie przypadek, ale wyraźna myśl nadała im rozłożysty bieg romańskiej linii. Wąskie przejście prowadzi do drugiej, obszerniejszej groty, mającej wyjście na przeciwną stronę skały. Odrzwia tego wyjścia starannie wykute w kamieniu, uwieńczone krzyżem. W pierwszej komnacie otwór, przez który trzeba się wsunąć, wspinając na rękach, prowadzi na wyższe piętro; była to sypialnia; świadczy o tem wąskie, krótkie łóżko, wykute w skale. Wygodnie położyć się na niem było nie-

znalazł i pojął mowę Jego, wyrażoną w majestacie przyrody.

*

Z dachu pustelni, stanowiącego równą, kamienną terasę, jak z lotu ptaka obejmuje się wzrokiem całą okolicę. Do stóp skały kłonią się wierzchołki najbliższych drzew, potem w zwartej masie ścielą się coraz niżej i niżej, aż do nasady góry. A dalej bezkresna równina, ciągnąca się jak barwny kilim u stóp namiotu i płowiejąca w mgłach odległego horyzontu. Czarnym morzem drzew oblana, wysoko wzniesiona na czoło góry dominuje nad niziną ta święta skała. A trzeba ją zwać świętą: tradycja, legenda i rzeczywistość zbiegły się tu w mistyczny, a jednak bardzo realny wy-

Głowa Chrystusa z krzyża w grocie.

możliwością, ale ten, kto tu mieszkał, nie dbając o wygodę ciała, a pewnie rozmyślnie umartwiając je, jakże wyrafinowanie szukał wzruszeń, wypływających z kontemplacji przyrody. Ze swego kamiennego łóżka, przez wykute okienko obejmował wzrokiem rozległą równinę, zamkniętą w majaczącymi jasnej dali wzgórzami.

Podanie mówi, że mieszkał tu pustelnik. Lud okoliczny czci go jako świętego, choć nie pamięta ani znając jego imienia, ani epoki, w której żył. Ale czyż to nie wszystko jedno, jakim imieniem chwalić go będziemy? — Wiemy jedno: że była to jakaś lotna tęskna dusza, jeden z tych „Szaleńców Bożych”, który Stwórcę swego

raz. Na tym masywnym, wydrążonym w ludzką siedzibę cokole, stoi drewniana, maleńka kapliczka. Jest się aż niemiłe zdziwionym, że ten szczyt, na który niósł nas zachwyt i skupiona emocja, wieńczy zwyczajna, prostokątna skrzynia, z małą kopułką, zakończoną krzyżem prawosławnym. Drzwi zamknięte, jedynie na czas pielgrzymek otwierane, pokazują przez szczeliny spazę wnętrza zwyczajnej, ruskiej cerkwi. Tylko mała ubożuchna kruchość, otwarta zawsze, prosto na kamienny taras. Odrzućmy, że nie może być inaczej, że musi być na oścież otwarta! Musi tu wchodzić powiew dalekich horyzontów, musi tu przenikać szum drzew, muszą tu na

Chrystus w kruchcie.

kłęczkach przesuwają się promienie tłoczonych się w wieczność godzin, musi cisza gwiazdnej nocy stać tu na straży, muszą czerwone kaliny i dzikie białe bzy zaglądać do wnętrza ubożuchnej sieni...

*

Na szarej gołej ścianie, jakby przypadkiem, wisi w kącie przybity do krzyża drewniany Chrystus. Skonał przed chwilą... oczy na wieki skleili się linją czarnych rzęs; na rozsypane czarne włosy w śmiertelnym znużeniu opadła głowa; cierpieniem drażnione policzki, rozdęte cienie nozdrza i skrzywione usta zaskrzępiły w cichym odpoczynku dokonanej ofiary. Zwyczajem wołyńskim jakieś miłosierne ręce owinęły ciało białym fartuszkem...

Skąd się tu wziął? Kto Go przybił do barokowego krzyża? Kto Go powiesił tak cicho, na uboczu? Czyje ręce natchnione wydobły z drzewa tyle człowieczego bólu i majestatu boskości? — Niewiadomo. — Ale w obliczu tego krzyża jasnym i każdemu zrozumiałym staje się mistyczny nastrój, jakim to pustkowiu oddycha: powaga wspinających się po zboczach drzew, zastanowienie się z zapartym oddechem niemal każdego listka, i gruz rozsypujących się w nicość okopów strzeleckich wobec nienaruszonych drzew pod drewnianą kapliczką, w którą ani jeden pocisk nie trafił — i szum strumienia, bijącego na tej wysokości, i szkarłaty krwi, jakimi ta góra oblewa się o zachodniej porze, i żaloba cieni, jaką odcina się nieraz od jasnego podłoża równiny. Chcąc nie chcąc, musimy przyknieść po błogosławieństwo boskiej miłości i przebaczenia, które ze szczytu góry jasną poświatą schodzi i po równinie roztacza się świetlanym kregiem w dal, w nieskończoność.

Patrząc stąd ku równinie, jak łatwo wczuć się w słowa, które wybiegły na usta pewnemu przechodniowi-artysty, jednemu z tych, którzy latem coraz liczniej Krzemieniec nawiedzają:

— Gdy będę modlił się, umierając — a w obliczu śmierci każdy się w końcu modli — takiego Chrystusa mieć będę w oczach, jakim jest na tym krzyżu...

Elżbieta
Zaleska-Dorożyńska.
Krzemieniec.

Germańska wojna totalna

Literatura wojenno-wojskowa ma w Niemczech wielkie powodzenie. Mnożą się dzieła o technice i taktyce przyszłej wojny. Jak pojmuje się wojnę współczesną, daje o tym pojęcie książka prof. G. Fischera p. t. „Wehrwirtschaft” („Gospodarka wojenna”).

Według prof. Fischera wojna przyszłości — to wojna totalna. Wojna bez wypowiedzenia, której źródłem są zaostrożone przeciwieństwa polityczne i gospodarcze między dwoma narodami. Na tem tle, niekiedy z przyczyn błahych, drobnych wybuchła wojna, która się toczyła między dwoma armiami nieprzyjacielskimi, przerodziła się w wojnę między dwoma narodami. Będzie to totalna wojna całego narodu przeciw innemu narodowi — pisze prof. Fischer.

Wojna totalna ma przed sobą zada-

nia: wojskowe, polityczne, gospodarcze. Wypełnienie tych zadań wymaga istnienia jednolitego kierownictwa w wypadku wojny. „Decydować o wszystkim może w tych warunkach tylko wola jednego, odpowiedzialnego woźdźdź”.

Wychodząc z takiego założenia, rozpatruje prof. Fischer stronę gospodarczą zagadnienia wojny totalnej; już zatem w czasie pokoju należy dbać o to, aby całe życie gospodarcze i zawodowe było dostrojone do potrzeb wojny i do gospodarki wojennej, która właściwie rozpoczyna się już w chwili zaistnienia groźby wojny, a zatem jeszcze przed rozpoczęciem właściwej akcji wojennej.

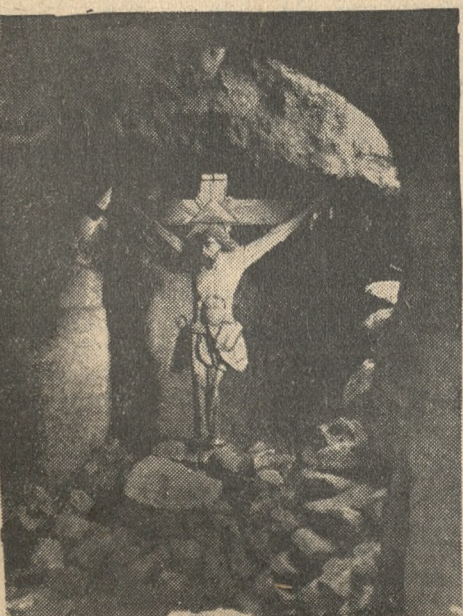
Na tym podłożu, jak uzasadnia autor, musi istnieć konieczność wprowadzenia samowystarczalności gospodar-

czej i bezkompromisowej. Autor wyciąga wnioski w tym kierunku z istniejących już doświadczeń Italii w czasie wojny z Abisynją.

Przez dążenie do samostarczalności, oraz podporządkowanie wytwórczości kontroli państwa, hitlerowskie rządy Rzeszy urzeczywistniają w praktyce tezy, głoszone przez prof. Fischera.

Wawrzyn akademicki

Lista kandydatów do odznaczenia „Wawrzynem akademickim” została w ostatnich dniach — jak donosi prasa warszawska — przedstawiona do aprobaty ministrowi w. r. i o. p. Tegoż roku lista nazwisk jest szersza od zeszłorocznej. Odznaczenia będą ogłoszone w dniu 8 listopada na uroczystym dorocznym zebraniu Polskiej Akademii Literatury.

Krucyfik w grocie na Bożej Górze.

Uwielbiany książę

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Pomnik św. Wacława w Pradze.

Praga, w październiku.

28-my września, dzień patrona narodowego św. Wacława, cała Czechosłowacja obchodzi podobnie uroczystości, jak 28-my października, rocznicę odzyskania niepodległości. W każdym niemal domu zjawia się na stole tradycyjna „gęś świętowacławowska“, podobne ręce ozdabiają kwiatami jesieniami pomniki Męczennika, a świątyniach odprawiają się nabożeństwa solenne.

W Starej Bolesławiu, gdzie św. Wacław padł w r. 929 pod podstępem ciosami mieczów młodszego swego brata, księcia Bolesława i — jak twierdzi podanie — jego dworzan Hniewsy, Czesy i Tyry, w kościele pod wezwaniem Męczennika znajduje się krypta romańska z początków X wieku, miejsce strasznej zbrodni. Tam przed ołtarzem św. Kosmy i Damiana stoi sarkofag kamienny, w którym przez czas krótki spoczywały zwłoki świętego. Na płycie grobowca są przechowywane w bronzowej trumience relikwie wątpliwej

autentyczności: naczynko kryształowe z krwią Męczennika, pukiel jego włosów i ciżma skórzana.

Drzwi z mosiężną lwia głową i kółkiem, za które św. Wacław miał schwycić ręką, padając w agonii na kolana, przewieziono do Pragi i umieszczono w katedrze św. Wita, w kaplicy Męczennika, w której spoczywają dzisiaj jego prochy. Bogate jej wnętrza zdobi piękna statua świętego, dzieło Piotra Parlera. Na jednej ze ścian wiszą hełm i kolczuga św. Wacława.

Historycy współcześni dochodzą zgodnie do wniosków, iż Bolesław popchnęła do zamordowania 22-letniego brata, w czwartym zaledwie roku jego rządów, nie tylko żądza panowania w Pradze, lecz i fakt, że święty krzewił energicznie chrześcijaństwo w kraju, w którym pogaństwo jeszcze usiłowało podnieść głowę i że poddał słabe Czechy w zależność lenną od silnych Niemiec, zobowiązując się posyłać corocznie Henrykowi I 500 grzywien srebra i 120 wołów.

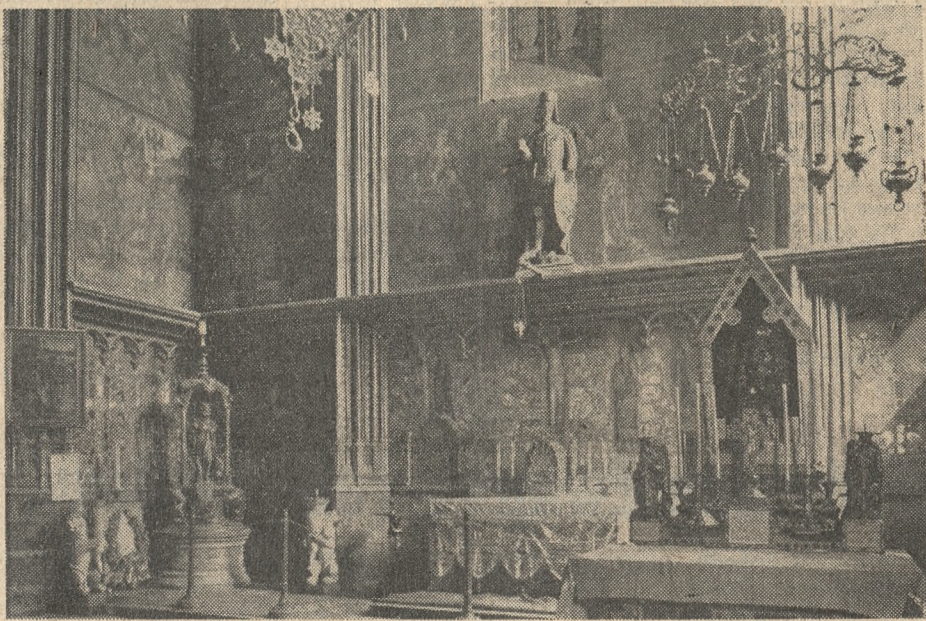
Jeśli nawet tak było, to stwierdzić trzeba, iż Bolesław w ciągu 38-letnich rządów nie zdołał, mimo wysiłków, potargać pięć lennych, musiał uznać krok świętego za roztropne wyjście z trudnego położenia i przyjąć jego linię polityczną dla zażegnania bezpośred-

niego niebezpieczeństwa najazdu niemieckiego.

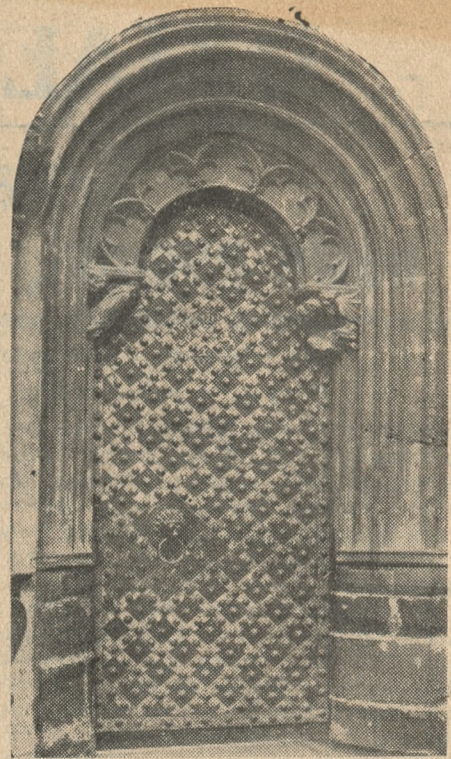
Podobno książę, trapiiony wyrzutami sumienia, kajał się. Cuda, które się działy za sprawą Męczennika, napędliały jego serce trwogą. Cześć dla świętego rosła w Czechach i po za ich granicami. Ciało świętego przeniesiono triumfalnie ze Starej Bolesławy do Pragi i złożono w kościele św. Wita 4 marca 932 roku, w niespełna trzy lata po zbrodni. Bolesław nie śmiał sprzeciwić się twardej woli ludu...

W okresie dziesięciu wieków, które dzielą nas od tej daty, kult Męczennika zapuścił w Czechach korzenie tak głęboko, że św. Wacław zajął w gronie patronów narodowych stanowisko — rzec można — czołowe i uprzywilejowane. Jego wólcza wiodła, jak sztandar, wojska w bitwach do zwycięstw. Od czasów Karola IV królowie czescy, zdjawszy koronę ze skroni, składali ją aż do dnia następnej uroczystości na płycie sarkofagu świętego. Pomocy Męczennika, wzywali przed rozprawami orężnymi zarówno katolicy, jak i... husyci.

We wszystkich prawie miastach, wioskach i świątyniach stoją posągi św. Wacława. Jego imię nosi najokazalszy plac stolicy odrodzonego państwa. Wzrok każdego, kto się na nim

Kaplica św. Wacława z jego grobem (na prawo) w katedrze praskiej.

Pod temi drzwiami, według podania, św. Wacław poniósł śmierć męczeńską.

znajdzie, uderzy przedewszystkiem imponujący pomnik Męczennika, rzeźba znakomitego artysty Józefa Myslbeka. Św. Wacław siedzi na koniu, otoczony postaciami świętymi: Ludmiłą, Prokopą, Wojciecha i Agnieszki.

Ileć to w niedzielę lub w inne święto odwiedzimy którykolwiek kościół czeski, napewno usłyszymy chorał ku czci świętego. Melodja, układ i cały charakter tej pieśni są nawskroś średniowieczne. Jak hebrajskie z pochodzenia „Święty Boże“, jak nasza „Boga Rodzica“, tak i ten chorał tchnie poważnym i surowym w swej prostocie pięknem prawnym i bezdenną, czystą wiarą.

Chorał stał się religijną pieśnią narodową. Śpiewano go w 1436 roku, kiedy Czesi, podpisawszy „kompaktaty bazylejskie“, wracali na łono Kościoła Chrystusowego. Śpiewano w 1458, gdy ulubieniec ludu Jerzy z Podiebrad zgodził się włożyć brzemień władzy monarchicznej na swoje barki. Śpiewano dla pokrzepienia ducha w latach niewoli, wbrew zakazom władz austriackich. I śpiewa się radośnie dzisiaj dla wyrażenia Męczennikowi wdzięczności, że uchronił naród od zagłady i pomógł mu odzyskać wolność upragnioną.

Święty Wacław od lat tysiąca był i jest w Czechach — księciem uwielbianym. W. M.

ECHA WARSZAWSKIE

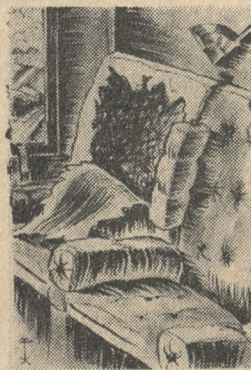
Warszawa, w październiku

Stołeczne restauracje, bary, czy jadłodajnie mają jedną wspólną cechę, trudno mianowicie w piątki czy inne postne dni znaleźć w ich jadłospisach jakąś solidną potrawę postną. Mięso, mięso i mięso, a w najlepszym wypadku makaron, ale z szynką. To też osoby, zdane na stołowanie się poza domem, musiały w takie dni zawsze walczyć z sumieniem lub udać się do drogiej naogół specjalnych kuchni jaskich.

16-go, a 23-go przyszła kolej na drugi piątek. Teraz oblicza się wyniki tej akcji i od tego zależy, czy utrzymają się w cennikach nadal ponad dwuzłotowe potrawy rybne, czy też będzie odtąd tak, jak w te dwa piątki, mianowicie sandacz, karp, szczupak czy jesiotr — gotowane, smażone, na gorąco lub zimno w cenie od 75 gr do złotych za porcję.

Zanosi się więc w stolicy na doniosłą przemianę: w piątek będzie można naprawdę pościć!

*

Wybierając się w podróż kolejną, decydujemy się przedewszystkiem, jakiej klasy wykupić bilet. Zależnie więc od stanu majątkowego czy też możliwości korzystania ze zniżek, wybieramy — albo trzecią, lub drugą, czy nawet pierwszą. No, i

wiemy, jaka jest tych klas różnica. A więc albo odbywamy podróż na drewnianej ławce, lub wygodnie siedząc na pstrym pluszu drugiej klasy, albo zgoła w czerwieni pierwszej klasy. To rzeczy znane nawet małemu dziecku.

To też niemałe było zdziwienie pasażerów pierwszej i drugiej klasy, którzy w tych dniach zapełniali na warszawskim dworcu głównym wagony pociągu pośpiesznego nr. 713, ma-

jącego wyruszyć do Zemgal. Obicia siedzeń wydawały się im jakieś inne, niż normalnie. Kiwali głowami wprawdzie, ale myśleli, że to pewnie nowe typy wagonów. Aż tu nagle zjawiała się służba kolejowa i zrobił się gwałt. Żadne nowe wagony, żadne inowacje kolejowe, tylko poprostu zniknęły całe pokrycia pluszowe.

Zestaw pociągu nadszedł ze stacji oczyszczania i w drodze do dworca głównego w tajemniczy, niewyjaśniony sposób we wszystkich przedziałach pierwszej i drugiej klasy ktoś wyciął obicia. Sprawa zajęła się policja, a ograbione wagony zastąpiono innymi.

Wypadek — prawda — niezwykły. Edgar Wallace napisałby o tem powieść sensacyjną, a Conan Doyle poruczyłby wykrycie sprawców samemu Sherlockowi Holmesowi.

*

Przed tygodniem odbyło się zamknięcie Wystawy Metalowej i Elektrotechnicznej. Długie tygodnie ścigała gości z całej Polski. Było ich ponad 600.000, cyfra, jakiej dotychczas nie notowała żadna wystawa warszawska. Poza tem przyniosła — podobno — ogólne zadowolenie, zarówno organizatorom, jak wystawcom i zwiedzającym. Teraz przeszła już do historii.

Ale nie odbyło się bez szczególnego rodzaju sensacji. Otóż po zamknięciu wystawy, — kiedy już zabrano się do likwidowania stoisk, zajeżdżał przed bramę spora fura jakiś kmiotek i oświadczył, że przybył po odbiór zakupionego eksponatu, mianowicie sporej to karki. W mig zorientowano się, że coś

nie jest w porządku. Gadu, gadu z kmiotkiem jednym, drugim, dziesiątym — bo ich przyjeżdżało co chwilę więcej — i wreszcie sprawa się wyjaśniła. Poprostu najzwyczajniejsze oszustwo! Takie na melodje: Naiwnych nie sieja...

A było to tak: do wsi Poręba w pobliżu Warszawy przybył bryczką jakiś osobnik, zaszedł do sołtysa i oświadczył, że jest delegatem towarzystwa, sprzedającego po przystępnych cenach eksponaty z wystawy metalowej. Całkiem lojalnie poprosił sołtysa o pozwolenie sprzedaży tych eksponatów w wiosce. Władca wiejski udzielił zgody i przybył poczał obchodzić właścicieli zasobniejszych zagrod, namawiał ich do kupna, a gdzie się dało (prawie wszędzie) pobrał zaliczki na sprzedane eksponaty, których wygląd demonstrował, posługując się fotografiami.

Mówił tak zachęcająco, że rolnik Antoni Jesiotr kupił nowoczesną to karkę i wpłacił na nią 180 zł, innemu sprzedał schron gazowy na chłodnię i składnicę ziemniaków, a ochotnicza straż pożarna w pobliskiej wsi Piaski dała przybyłowemu 500 zł zaliczki, kupiła bowiem od niego słynną wieżę do skoków ze spadochronami, nosząc się z zamiarem urządzenia z niej wieży do ćwiczeń. Dziś strażacy najchętniej poćwiczyliby na... skórze owego oszusta.

Jakie to różne bywają wyniki wielkich wystaw! A—Z.

Wstęp na członka Towarzystwa Pierania Budowy Publicznych Szkół wszechnych — a przyczynisz się do rozwoju kultury narodowej. Składka roczna wynosi 2,— zł.

Zgłoszenia przyjmują Inspektoraty Szkolne oraz wszystkie szkoły.

Najniespodziewaniej przyszedł tym godnym współczucia osobom z pomocą Związek Organizacji Rybackich, — wypowiedział wojnę różnym barowym gulaszom, bigosom, kielbasom i rozlepił po mieście plakaty oraz ulotki z dzwiecznym hasłem: Jedz ryby — bedziesz zdrow jak ryba!

Za tym pierwszym krokiem przyszedł następny, Związek bowiem wszedł w układ z restauracjami i postanowił przez kilka piątków uprzystępnąć smakoszom konsumpcję ryb, dotychczas niedostępnych żołądkom zwykłych śmiertelników, przedewszystkiem ze względu na wygórowane ceny. Zaczęła się ta kampania w piątek

DZIAŁ GOSPODARCZY

Dewaluacja, nowe podatki, nowe pożyczki...

Na marginesie ostatnich posunięć walutowych we Włoszech
(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Rzym, w październiku.

Dewaluacji lira ogólnie oczekiwano we Włoszech już od sześciu miesięcy, a więc na długo przed ostatnimi decyzjami Paryża, Berna i Hagi. Znaczne zmniejszenie się zapasów złota Banca d'Italia, spowodowane kosztami przygotowań do wojny abisyńskiej i jej prowadzenia, wywołało bowiem i tak zniżkę notowań na giełdach zagranicznych, dochodzącą do 30 procent. Ścisłą reglamentacją dewizową utrzymano wprowadzenie kursu wewnętrzny we Włoszech na mniej więcej dawnym poziomie, lecz disagio notowań krajowych i zagranicznych utrudniało obroty handlowe i ruch turystyczny, będąc przytem zjawiskiem wysoce niepożądanym ze względów prestiżowych.

Rząd włoski przygotowywał się do zabiegu dewaluacyjnego oddawna i czekał tylko na decyzję innych państw, z którymi niewątpliwie pozostawał w porozumieniu. Świadczy o tem fakt, że już na kilkanaście dni przed dewaluacją franka francuskiego podniesiono we Włoszech uposażenia urzędników o 8 procent. Uczyniono to wcześniej, aby podwyżka pensji nie stała się po dewaluacji zaczątkiem ogólnej zwyżki cen.

Trzeba przyznać, że akcja utrzymania poziomu cen mimo obniżenia wartości środka obiegowego udała się tak, jak tylko udać się może w państwie totalnem, gdzie całokształt życia gospodarczego podporządkowany jest ściśle wymogom racji stanu. Zdeenerwowanie i podniecenie ludności, które dało się tu zauważyć w ciągu tygodnia, poprzedzającego dewaluację, ustąpiło prawie zupełnie, gdy wraz z dekretem dewaluacyjnym ogłoszono długi szereg ustaw wyjątkowych mających na celu „uniknięcie zaburzeń rynku wewnętrznego i utrzymanie poziomu kosztów utrzymania”. Przy nieograniczonych środkach represji, stojących do dyspozycji rządu włoskiego, trzeba przypuszczać, że cel ten zostanie całkowicie osiągnięty. Dewaluacja lira spełni wówczas swe naczelne zadania: uporządkuje stosunek lira do walut wielkich potęg finansowych, zwiększy przyływ turystów, ożywi stosunki gospodarcze z innymi krajami i stworzy nowe możliwości dla eksportu włoskiego.

Podstawowym zarządzeniem, mającym powstrzymać zwyżkę kosztów utrzymania jest zupełne zablokowanie na przeciąg dwóch lat szeregu cen, grających szczególnie doniosłą rolę w strukturze życia gospodarczego: czynszów za dzierżawę nieruchomości miejskich i wiejskich, opłat za transport osób i rzeczy (przedewszystkiem koleje i komunikacja miejska), wreszcie opłat za energię elektryczną i gaz świetlny. Poza temi całkowicie usztywnionymi cenami, pozostałe podane zostały stałej kontroli Rad Gospodarstwa Korporatywnego poszczególnych prowincji i Komitetów Międzyzwiązkowych.

Ponieważ jednak gospodarstwo włoskie jest w bardzo znacznym stopniu uzależnione od importu, przeto żadna reglamentacja cen wewnętrznych nie mogłaby osiągnąć spodziewanego skutku bez jednoczesnej zmiany polityki celnej. W tej dziedzinie dokonano trzech posunięć: obniżono stawki cła przywzwozowego na drugi szereg taksatywnie wyliczonych artykułów, zniesiono całkowicie uciążliwe 15-to proc. cło wartościowe („dazio ad valorem”), wreszcie uchylono dotychczasowe 20-to proc. „dopłaty przywzwozowe”, pobierane dodatkowo od importerów i płynące do specjalnego funduszu finansowania eksportu.

Wspomniane reformy celne mają znaczenie szczególnie doniosłe dla polskich możliwości wywozu do Włoch, zwłaszcza wobec podpisanej niedawno (14 września) nowej umowy handlowej polsko-włoskiej. W kolach eksporterów polskich zapanowało bowiem pewne zaniepokojenie, że pomyślne rezultaty ostatnich rokowań handlowych i dobre widoki dla naszego wywozu do Włoch staną pod znakiem zapytania wobec dewaluacji lira i zmniejszo-

nej skutkiem tego zdolności konkurencyjnej naszych produktów. Naogół przypuszcza się tu jednak, że zniżka stawek celnych i zniesienie różnych opłat dodatkowych zdoła prawie całkowicie wyrównać zmianę stosunku między złotym a lirem.

Donoszą też z kraju, że niektórych eksporterów naszych zaskoczyło nieuwzględnienie w obniżonej taryfie celnej szeregu artykułów dotąd do Włoch wywożonych. Należy więc podkreślić, że nową taryfę układano w pośpiechu, by móc ją ogłosić równocześnie z dekretem dewaluacyjnym. Zrozumiałe jest przeto pominięcie pewnych pozycji i wyrażają tu przekonanie, że niedopatrzenia te zostaną z czasem usunięte. Nic zatem nie powinno stanąć na przeszkodzie żywemu rozwojowi naszych stosunków handlowych z Italią. Użytkownicy w ostatniej umowie kontyngent wartościowy 15 milj. lirów po dewaluacji 22½ milj. lirów (do 31. XII. b. r.) stanowi pozycję poważną, tem bardziej, że udało się z niej wyeliminować i oddzielić ustalić wysokość wywozu węgla, co jest szczególnym sukcesem naszej delegacji z radcą ekonomicznym MSZ Wszelakim na czele. Dotąd bowiem węgiel stanowił dwie trzecie przyznanych nam kontyngentów. Korzystną nowością umowy (opartej w dalszym ciągu wyłącznie na clearing'u) jest także zupełne wyłączenie kompensacji prywatnej i zastąpienie ich współpracą naszego „Zahanu” (Polskie T-wo Handlu Komercyjnego) z jednej, i włoskiego Istituto per i Cambi con l'Estero z drugiej strony.

Dewaluacja lira dała jeszcze rządowi włoskiemu olbrzymie korzyści fi-

skalne. Już samo automatyczne skreślenie się czterdziestu proc. długu wewnętrznego stanowi cyfrę około 50 miliardów lirów. Lecz przedewszystkiem stała się dewaluacja okazją do zapewnienia skarbowi nowych pokaznych źródeł dochodu. W imię sprawiedliwości społecznej nałożono bowiem znaczne obciążenia na właścicieli nieruchomości, tłumacząc to faktem, że klasa ta najmniej ucierpiała na zdeprecjonowaniu pieniądza, gdy rentjerzy, właściciele kont oszczędnościowych i kapitaliści ponieśli niewątpliwą stratę. Nie zaniebano przytem odpowiednio zareklamować tego pociążnienia, jako świadczenia dbałości „Italji proletarjackiej” o interesy wszystkich klas. Właściciele domów i gruntów podpiszą więc przymusową pożyczkę w wysokości 5 proc. czystej wartości obiektu i przez 25 lat płacić będą „nadzwyczajny podatek”, wynoszący rocznie 3½ promille hipotecznej wartości gruntu lub budynku. W taki dowcipny sposób nie tylko, że sami będą sobie płacić oprocentowanie wspomnianej pożyczki (także 5 proc.), lecz jeszcze dopłacą skarbowi rocznie ca. 1½ promille wartości obiektu.

Przeznaczenie miliardowych sum, które zostaną uzyskane z tych źródeł, jest zupełnie niewątpliwie; wyjaśnił je sam Mussolini w swej deklaracji, ogłoszonej 9. b. m. na posiedzeniu Rady Ministrów. Budowa czterech nowych lotnisk wojskowych, trzydziestu z górą jednostek marynarki wojennej, zwiększenie tempa motoryzacji armji lądowej i gruntowna modernizacja jej uzbrojenia wymaga istotnie bardzo znacznych środków!

Uwaga faszystowskiego państwa, skoncentrowana dotąd na dalekiej Afryce wschodniej, zaczyna się znowu odwracać ku zachmurzonej Europie. Po niedługiej przerwie Włochy anonsują swój powrót na start wyścigu zbrojeń. Przerwa także była zresztą wypełniona wojną...

MGR. JAN KAWCZYŃSKI

Zebranie Związku Fabrykantów

W ostatnich dniach odbyło się pod przewodnictwem prezesa Fr. Maciejewskiego przy licznych udziałach członków ogólne zebranie Związku Fabrykantów.

Przed przystąpieniem do porządku obrad przewodniczący poświęcił kilka słów obecnej sytuacji gospodarczej, a w szczególności ostatnim zaburzeniom walutowym w świecie. Wspomniał również o obecnych niepokojach politycznych i wyrotowej akcji Kominternu w całym świecie, której życie gospodarcze przeciwstawić winno zdecydowaną kontrakcję.

Następnie inż. dypl. p. Bogusławski wygłosił referat n. t. „Gospodarka cieplna w naszych słowniach i wpływ jej na koszty produkcji”, w którym szczegółowo i z wielkim znanstwem rzeczy przedstawił stan kotłowni parowych w Wielkopolsce i na Pomorzu w poszczególnych branżach przemysłowych, wskazał na wielkie zaniedbania techniczne kotłowni, na duże braki w wykształceniu fachowem obsługi, przeszedł dalej do omówienia najważniejszych błędów popełnianych w gospodarce cieplnej naszych siłowni, poczem wskazał na niejednokrotnie wielkie marnotrawstwo paliwa i omówił wpływ tego marnotrawstwa na koszty produkcji. W konkluzji swego niepozornie ciekawego referatu zaproponował p. inż. Bogusławski powołanie do życia przy Związku Fabrykantów specjalnej poradni z zakresu gospodarki cieplnej, która, prowadzona przez wytrawnych specjalistów inżynierów, miałaby za zadanie udzielać w każdej potrzebie zgłaszającym się członkom Związku bezpłatnej porady. Świetna prelekcja nagrodzona została długotrwałymi oklaskami.

Następnie p. dyr. Łyczewek referował sprawę świadczeń przemysłowi na pomoc zimową bezrobotnym oraz świadczeń na Fundusz Obrony Narodowej. Referent zapoznał zebranych ze stanowiskiem, jakie w powyższych kwestiach zajął już przemysł i inne ugrupowania społeczne na innych terenach. W szczególności zaś o ile chodzi o świadczenia na pomoc zimową bezrobotnym przedstawił referent zebraniu propozycje w tym względzie Wojewódzkiego Komitetu Pomocy Bezrobotnym.

Po ożywionej dyskusji zebranie przyszło do przekonania, że najważniejszym kryterjum opodatkowania się na pomoc zimową bezrobotnym jest obrót. Biorąc pod uwagę, że obroty przemysłu i handlu rejestrowane w okręgu Izby Skarbowej w Poznaniu za r. 1935 wyniosły powinny około 1½ miljarda złotych, zebranie zaleciło wszystkim swym członkom jako normę wytyczną ofiar na pomoc zimową bezrobotnych pół pro mille od całorocznego obrotu za r. 1935.

Wysuwając jako orientacyjną na pomoc bezrobotnym dla przemysłu wspomnianą normę, zebrani podnosili, że poszczególne przedsiębiorstwa be-

Obniżka cen nawozów potasowych na cele nawożenia łąk.

Polski przemysł potasowy (Tesp) obniżył z dniem 1 października br. ceny podstawowe nawozów potasowych przy zakupie w miesiącu październiku.

Obniżka ta dotyczy dwóch nawozów potasowych, stosowanych w miesiącu październiku, do nawożenia łąk, który to miesiąc jest jak wiadomo, najważniejszym do zasilania łąk potasem.

I tak sól potasowa 21% luzem w ładunkach całowagonowych za 10 tonn została obniżona w porównaniu z miesiącem wrześniem ze zł 790.— na zł 655.—, kainit zaś ze zł 390.— na zł 325.— za 10 tonn luzem.

Ceny podobnie jak w miesiącu wrześniu franco kopalnia, a więc bez kosztów transportu kolejowego, który opłaca odbiorca produktu.

Niezależnie od powyższej obniżki obowiązuje w dalszym ciągu przy zakupie gotówkowym skonto kasowe, które przy soli potasowej wynosi 5%, przy kainicie zaś 3%.

dz 3153/4

da miały możność przypadające na nich świadczenia złożyć także ratałnie, dalej zaliczyć sobie ewent. już złożone na tem cel ofiary, a wreszcie wypełnić swój obowiązek obywatelski i w ten sposób, że zamiast ofiar gotówkowych zatrudnią w miesiącach zimowych ze sfer bezrobotnych nadkontyngentowych robotników, udowadniając wobec komitetów obywatelskich pomocy bezrobotnym fakt przyjęcia dodatkowych robotników.

Co się tyczy ofiar na rzecz Funduszu Obrony Narodowej zebranie zaleciło wszystkim członkom Związku składanie przez trzy miesiące po 1 proc. od zarobków wypłacanych pracownikom umysłowych fizycznym, zasadniczo jednak zebranie obstaruje przy tem, aby ze względu na wagę doniosłą sprawy, na konieczną powszechność ofiar i na strukturę polityczną społeczeństwa, do ofiar tych pociągnąć całe społeczeństwo i normy ustalić w drodze ustawodawczej. Na ten wypadek, zdaniem zebrania, byłoby wskazane naprzykład sfery przemysłowo-handlowe opodatkować przez pewien krótki czas w wysokości dodatku 0,1 proc. do podatku obrotowego.

Ustalając narazie orientacyjną normę na rzecz FON od wypłaconej robocizny, zebrani, tak samo jak przy ustalaniu norm wytycznych na rzecz pomocy bezrobotnym, wyrazili pogląd, że przedsiębiorstwa, które złożyły już na FON jakiekolwiek ofiary, będą mogły ofiary te sobie zaliczyć, wreszcie że będą mogły złożyć ofiary w naturze, zwłaszcza te przedsiębiorstwa, które produkują bezpośrednio wytwory potrzebne dla uzbrojenia armji.

W wolnych głosach dyr. Łyczewek zaznaczył jeszcze zebranych z szeregiem aktualnych spraw, poczem przed zamknięciem posiedzenia wyrażono do zebranych apel o wzięcie udziału w nabożeństwie żałobnem z powodu pierwszej rocznicy zgonu wielkiego i nieodżałowanego prezesa Związku śp. Seweryna Samulskiego. Nabożeństwo odbędzie się w dniu 31 października br. o godz. 9-tej w kościele św. Marcina w Poznaniu.

KRONIKA GOSPODARCZA Z KRAJU

(k) **Frank franc. powrócił do normy.** Na wczorajszych giełdach walutowych frank francuski, który przedwczoraj gwałtownie spadł, zwłaszcza w późniejszych godzinach na giełdzie paryskiej — powrócił prawie do normy, czyli do poziomu notowanego w ostatnich dniach. Wzmocnienie franka francuskiego tłumaczone jest nie tyle jako wyraz pewnego uspokojenia w związku z względnie spokojnym przebiegiem pierwszego dnia obrad radykalów, ile jako dowód skutecznej akcji funduszy interwencyjnych; niewiadomo jednak ile skuteczna ta interwencja mogła kosztować fundusz francuski. Depozyty w terminowych notowaniach franka w Londynie jednak w dalszym ciągu wzrosły, a mianowicie — jednomiesięczny z 0,43 do 0,56, 3-miesięczny zaś z 1,43 do 1,56.

(k) **Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę października.** W ciągu drugiej dekady października zapas złota w Banku Polskim wzrósł o 0,2 mil. zł do 373,2 mil. zł, natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz zmniejszył się o 0,7 mil. zł do 16,1 mil. zł. Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 14,8 mil. zł do 819,7 mil. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o 10,6 mil. zł do 34,4 mil. zł. Pozycja „inne aktywa” zmniejszyła się o 3,7 mil. zł do 185,6 mil. zł, pozycja zaś „inne pasywa” uległa wzrostowi o 1,5 mil. zł do 330,8 mil. zł. Natomiast płatne zobowiązania zwiększyły się o 9,9 mil. zł do 214,0 mil. zł. Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej

omówionych zmian — obniżył się o 19,6 mil. zł do 1028,3 mil. zł. Pokrycie złotem wynosi 32,67 proc.

(k) **Obieg polskich monet srebrnych i bilonu.** W dniu 20 bm. wynosił (w mil. zł — w nawiasach dane z dnia 10 bm.): ogółem 413,9 (424,6), z czego na monety srebrne przypada 327,0 (335,8), na bilon nikłowy i brązowy 86,9 (88,8).

Z ZAGRANICZ

(z) **Zakaz wywozu zbóż z Litwy.** Rząd litewski postanowił zakazać eksportu żyta, pszenicy i owsa. Postanowienie to pozostawać ma w związku z szybkim wzrostem cen zbóż na wolnym rynku litewskim. Rząd spodziewa się, że decyzja ta przyczyni się do ograniczenia popytu, a co zatem idzie — przeciwdziałać będzie podwyższaniu notowań.

(z) **Wskaźnik cen we Francji ciągle wzrasta.** Ruch zwyżkowy cen hurtowych we Francji w okresie od 11 do 17 bm. w dalszym ciągu utrzymuje się, lecz w tempie wolniejszym, gdyż niezwykle silny wzrost nastąpił w okresie dwóch tygodni następujących bezpośrednio po dewaluacji franka. Ogólny wskaźnik cen hurtowych w dniu 17 października wynosił 444 wobec 441 przed tygodniem, wskaźnik produktów importowanych 375 wobec 372, wskaźnik kursów akcji francuskich w dniu 17 bm. wynosił 193 wobec 184 przed tygodniem. Silniejszy wzrost wykazały kursy papierów zagranicznych międzynarodowych.

KOLOR WŁOSÓW

Ważna jest wysmukła linia figury, świe-
ża karnacja cery — jednak najważniejszy
jest kolor włosów!
Osoba młoda o siwych lub sfawiejących
włosach zawsze robi wrażenie starszej
ponad swój wiek.

Kobieta nie powinna mieć siwych wło-
sów przed sześćdziesiątką, szczególnie
mając do dyspozycji tak świetny
środek jak

którego stosowanie jest b. łatwe i dy-
skretne, nie wymaga obcej pomocy,
a więc niedrogie. Jeszcze dziś wypróbuj
ten znakomity środek, niemający
równego.

Do nabycia w skł. opl. i perfumeryach
PARFUMERIE D'ORIENT WARSZAWA
Tę 1753

37. Loteria Państwowa

(Nieurzędowa i bez gwarancji).

CIĄGNIENIE TRZECIE

Stala dzienna wygrana 25 000 zł na nr. 897.
10 000 zł na nr. 85766.
Po 5 000 zł na n-ry: 34181 43403 76397 80417
99424 183845.
Po 2 000 zł na n-ry: 76736 77658.
Po 1 000 zł na n-ry: 135619 162489.
Po 500 zł na n-ry: 45178 51461 130067 151384
159600.

Po 400 zł na n-ry: 2253 5060 10369 19615 29199
51472 73247 128111 136768 146925 188092.
Po 200 zł na n-ry: 31374 33622 34136 56135
56773 78818 95149 99493 127821 153423 162021
171076 192982.

Po 150 zł na n-ry: 3194 6066 6703 11974 13398
14337 17256 17571 18186 25550 35968 42008 43874
55300 66051 67310 75706 77343 89732 105759 109020
126125 124112 126170 136494 144943 149034 157030
161779 162043 169171 172133 177827 179393 179707
182188 189861 187604 193483 194853.

Po 100 zł na n-ry:
1626 913 2764 3279 835 4336 673 5382 6466 8029
102 461 13330 416 565 912 14506 767 15926 16631
873 18372 19623 20223 21086 478 22490 614 702 57
23513 24277 80 25553 26139 27709 17 28048 432 802
29106 30023 300 31368 32220 782 33935 34076 35438
70 36141 353 425 572 37354 79 437.

23567 39181 40716 945 41061 485 940 44430 45814
47126 474 49085 288 473 874 50062 390 437 553 935
51069 52678 841 55173 699 56310 58993 59177 302
61155 404 62619 804 63628 66295 331 67304 69834
70064 72966 73603 74424 31 594 794 77061 65 396
801 80430 822 81294 524 941 82068 563 963 83081
638 84238 85831 86266 7548 673 738 88515 675 881
89000 90022 379 91619 743 835 95179 280 909
96629 97255 76 99015 377 652 100853 101604 102749
124 103901 104433 545 868 105587 106487 107516
99 108993 109193 110004 40 111920 74 112155 112550.

114361 995 116355 117131 118721 119072 269
120625 121311 122075 450 865 123636 125529 126204
76 395 127556 131681 132702 533 825 68 133120
134112 416 786 135103 136980 137811 138641 79
139310 141335 142618 143076 212 144520 757 145
364 147028 51 684 148830 149115 677 150150 357
151050 79 328 457 790.

152332 588 153006 162 154041 250 155575 156294
156965 74 160575 886 161209 743 162034 163224
164239 166169 169171 171254 580 172513 699 865
174000 112 471 175207 176238 472 990 177009 383
179301 443 180036 181516 182051 184954 186133
187385 90 189953 190119 191213 64 38 196 192508
193979 194284.

Po 50 zł na n-ry:
3 43 65 67 120 397 505 1766 3795 817 964 4310
44 5322 41356 1134 58 344 9007 195 423 697 10319
56 409 887 11692 883 12058 228 50 349 957 13402
582 14232 76 15355 412 701 817 36 16778 17589
18133 233 611 19774 970 78 20471 777 21292 647
22993 534 848 22828 71 98 419 24708 2553 26017
82 187 27303 408 718 830 28759 29416 30148 281
811 31101 215 723 804 24 32025 263 678 34078 476
35736 36188 448 778 37758 79.

38313 58 625 831 39083 444 734 52 91 995 916
47 40287 41356 556 79 753 42104 43061 44386 485
70 65 45039 360 709 47332 48529 34 697 49177 329
60495 552 7 824 51741 54 52495 96 53483 54831
65092 255 362 56039 201 36 458 534 781 91 57089
761 924 58456 60118 736 905 19 61009 12 555 62258
63193 730 52 64081 617 65267 499 66190 67323 29
620 712 68128 828 942 69125 267 418 57 753 814
70032 71067 122 286 657 72115 871 73293 441 81 782
74050 209 75 151 243 632.

76717 801 22 934 77228 379 710 70 958 78430
634 973 79098 527 690 877 80147 390 40 417 545
81608 833 83232 586 740 84511 780 917 85580 625
78 730 862 901 86636 87347 540 974 88692 89397
498 776 907 11 90021 164 536 749 91406 25 92251
708 78 93046 222 83 406 700 48 94050 95167 769
905 96022 603 97111 608 98 539 793 852 938 99533
814 100851 101232 102212 73 782 103193 281 359
104071 630 105234 375 456 623 106584 810 55 107024
817 108400 40 55 91 109041 215 533 92 917 110963
112053 493 962 113045 197 207 964.

114104 493 541 606 115623 879 913 117995 118214
119446 831 89 912 122019 245 123391 619 124088 122
438 551 873 79 125058 652 713 126251 128721 129037
140 553 615 937 38 130380 618 23 773 131022 476
132325 470 545 136307 137163 86 525 690 718 20
138238 678 890 945 139155 140129 414 69 596 630
759 952 141196 332 425 984 142348 429 582 143234
584 746 95 144353 847 81 145136 92 459 704 146125
988 148159 97 149782 151164 258 912

152374 797 153046 307 640 154651 880 984 87
155378 453 156508 15720 384 158786 159166 422
58 786 160131 251 161331 674 162040 163126 164481
953 165057 302 571 654 166095 613 815 167181 168569
976 169067 228 85 491 876 170038 162 424 96 644
171199 270 536 745 172556 173175 228 465 621 995
174303 867 175025 61 907 176243 393 560 759 177374
722 906 178085 173 220 376 179 989 180074 849
181282 975 182637 725 183683 184034 259 560 185075
119 933 45 186515 187691 927 188818 30 190601
192120 358 417 48 880 193057 563 92 723 194358
493.

W 2-gim dniu ciągnięcia I-ej klasy wygrane
padły na numery następujące:
5 000 zł na nr. 39609.
2 000 zł na nr. 85392.

Po 1 000 zł na nr.: 68149 102760 132602 154499
185523.

Po 500 zł na nr.: 26663 114668 164827 177202.
Po 400 zł na nr.: 47940 48 16 72567 79368
108109 157184 160980 172072.

Po 200 zł na nr.: 1108 4783 31755 35245 39035
63330 69241 2582 130116 172040 176.88 186683.

Po 150 zł na nr.: 2890 2951 9687 12721 14349
15666 18002 24474 24961 26178 27217 27973 35472
39182 445521 48359 54485 56238 63896 66023 73921
78419 81201 81822 88773 90163 94867 97153 97480
110501 111246 123307 125513 132340 133059 136777
145679 149647 158310 172765 177416 184416.

Po 100 zł na n-ry:
267 465 301 747 906 1484 793 832 2042 462 561
718 838 986 3051 673 801 4215 64 4215 64 428 656
735 864 5443 69333 9177 278 687 844 61 10103 297
531 608 759 11017 536 888 913 53 12171 215 529
13162 455 14572 760 93 15087 166 287 16233 441
554 802 93 17205 513 18122 75 467 578 618 850
19690 20741 31283 425 524 711 22000 111 18 315 85
23364 662 817 973 24236 25233 70 461 712 88 26461
512 19 688 850 27266 310 618 28775 85 910 29095
179 599 619 766 30079 345 965 99 31593 640 32008
19 58 99 437 540 78 934 35443 503 888 34723 969
35248 36069 610 914 37271 324 489 594.

3259 332 467 791 39073 182 86 323 73 89 476 40173

Seanse 5 — 7 — 9

Seanse 5 — 7 — 9

OD JUTRA NIEDZIELI 25 bm.

NAJZNAMOWITSZA I NAJORYGINALNIEJSZA SUPERKOMEDIA

RENE CLAIR'a i ALEKSANDRA CORDY

„UPIÓR NA SPRZEDAŻ“

ROBERT DONAT — JEAN PARKER

Film, który reprezentuje najwyższy styl humoru!

DZIŚ w sobotę poraz ostatni — wielki epos miłośny Czarne Róże z Liljan Harvey

458 41178 90 350 685 756 98 42054 43109 588 700 4

48005 32 49097 280 497 807 50325 51210 361 413 595

876 52371 906 31 44 87 53188 533 633 43 779 54025

172 260 55216 819 40 997 56245 485 97 516 85 662

57066 728 326 696 58277 520 92 59194 61066 288 386

606 62039 122 829 63572 87 735 6440 517 603 903

68 65555 611 739 66013 215 37 60 62 63 343 616

703 67234 600 863 68141 473 857 66 69005 440 70264

340 417 648 925 31 82 71061 232 7 394 747 870 992

99 73538 616 74151 749 99 886 906 75367 795.

76243 621 725 864 77042 337 80 853 60 78512

883 999 79053 59 218 477 821 80039 50 188 463 90

700 61 81110 264 439 568 741 82045 732 84157 339

85290 462 334 943 86112 963 87255 67 357 405 912

88574 89090 200 67 819 90070 124 401 32 600 906

91009 17 92 649 45 92048 337 557 838 94700 913

95782 96946 97331 697 748 98010 313 43 890 99312

876 100313 101581 102016 24 357 70 103537 619

104116 105054 326 97 497 106275 96 693 776 107126

683 802 5 108014 68 385 781 109402 732 110086 573

817 960 111267 528 112239 63 411 19 771 815

113895.

114062 374 557 909 115064 151 455 905 90

116005 688 942 117055 132 75 285 959 118148 119128

639 120189 230 303 448 95 628 34 78 121202 376 444

61 679 753 904 52 53 122174 338 85 88 422 718 87

123010 718 916 124158 559 125096 595 655 81 735

126390 552 127196 98 674 128629 807 129036 385

130528 719 94 890 131814 132368 535 946 133278 545

134121 647 740 63 943 79 135013 225 505 136006 698

749 837 137190 138574 139193 705 110347 141131 870

913 142314 59 143405 13 632 144427 85 502 78 716

95 145356 551 780 146514 67 147816 148145 149097

275 646 767 933 150044 90 247 366 68 968 151265

416 70 647 772.

152913 154113 523 831 155706 921 156544 975

157070 173 314 516 715 824 158265 390 536 694 753

971 159804 95 916 160181 641 905 161587 647 162360

468 595 866 163121 274 704 814 164114 95 276 312

77 550 776 165261 656 762 166493 167033 111 529

66 167033 111 529 66 168040 183 397 465 169023 62

170239 97 577 700 40 171240 819 172156 534 762

173040 56 485 83 757 809 49 174278 636 750 175871

970 176381 411 177076 100 880 916 86 178039 356

447 179249 530 52 610 180024 225 414 579 181058

654 939 65 182009 14 451 183613 558 184247 834

95 915 46 185245 51 443 756 186378 96 187095 369

514 628 78 984 189145 71 516 37 751 971 190089

870 963 191235 360 498 548 639 966 192055 333 831

193180 334 194356 578.

Po 50 zł na N-ry:

18 122 204 409 63 690 98 920 1010 246 449

2162 81 372 548 71 699 742 3026 132 322 456 514

692 848 4061 331 495 593 786 833 55 718 5184 403

48 70 510 713 6093 353 457 505 685 7107 204 48

353 513 735 819 47 81 8018 195 490 512 746 51

495 575 514 86 929 10106 747 11200 874 12159

280 97 491 594 885 86 99 982 13079 151 592 737

809 938 73 76 14150 84 353 527 150

Liczne uznanie znanych pianistów
Tysiące podziękowań zadowolonych Klientów
To granitowa podstawa egzystencji
i statęgo pomyślnego rozwoju

Największej w Polsce
Fabryki Fortepianów
i Pianin

Arnold Fibiger
KALISZ, Szopena 9.

Zastępca:
**CENTRALNY
MAGAZYN PIANIN**

Poznań, Pierackiego 11
Żądacie oferty - niskie
ceny - dogodne spłaty

Ng 16672-4

SPORT

Niedziela na boiskach

W dziesiątym roku istnienia ligi piłkarskiej Ruch — już na 3 tygodnie przed zamknięciem sezonu — po raz czwarty z rzędu zapewnił sobie tytuł mistrza Polski. Kwestia podlegająca dyskusji pozostanie do 1 listopada wysięg sześciu drużyn (Warta, Pogoń, Garbarnia, Wisła, Warszawianka i ŁKS) o zdobycie pozycji wicemistrza. Przeciwnikiem Warty w ostatnim jej meczu ligowym w Poznaniu jest, podobnie jak przed rokiem, Pogoń Iwowska. W tydzień później reprezentantka ekstraklasę piłkarstwa wielkopolskiego wyjeżdża na Śląsk do Ruchu i tam skończy młockę ligową na rok 1936.

Mistrzostwa okręgowe potoczą się jednak nieprzerwanie dalej. W dniu Wszystkich Świętych sportowy Poznań podaży na swoje derby: H. Cegielski — Legia. Oprócz rozgrywek punktowych we wszystkich klasach reprezentację grodu Przemysław czeka w dniu 15 listopada półfinałowy mecz o puchar Pana Prezydenta R. P. z Pomorzem, a o ile spotkanie to wypadnie korzystnie dla Poznania, w tydzień później na boisku Warty odbędzie się finał o pierwszy puchar Polski.

Kalendarzyk niedzielnych zawodów:

Warta Ligowa — Pogoń o godz. 14 na boisku Warty

O mistrzostwo ligi okręgowej

K. P. W. Poznań — Korona Poznań o godz. 11 w Debcu. Drużyna lazarska po zwycięstwie nad K. P. W. ostrowskim nabrała wreszcie wiary we własne siły. Nie dowodzi to jeszcze, że musi wygrać i dzisiejsze spotkanie z kolejnymi miejscowymi. W Koronie podziwiać trzeba, że pomimo odejścia kilku bardzo wartościowych graczy zespół ten z rzadko spotykaną ofiarnością przeciwstawia się zakusom zepchnięcia go do klasy niższej. K. P. W. Poznań na gwałt stara się o umocnienie swojej trzeciej pozycji w tabeli.

Warta IB. — K. P. W. Ostrów o godz. 11 na boisku przy ul. Rolnej. Rezerwy zielonych przed 7 dniami przyniosły do domu 1 punkt od KPW Poznań co ich wysunęło o jeden szczebel wyżej. Drużyna ostrowska w tym samym czasie spadła na ostatnie miejsce. Wierzymy jednak, że Ostrowiaczy okazała się ostatecznie do gry właśnie w chwili, gdy uważa się ich za wykonanych. Warciaż ostrzegamy przed niespodzianką.

Polonia Leszno — H. Cegielski o godz. 14 w Lesznie przyniesie walkę zacietą do końcowego gwizdka. Polonia od kilku lat wysiła się na odegranie w czołowej klasie okręgu decydującej roli i przynajmniej trzeba, że jej się to w całości udaje. Cegielski, znajdujący się znowu w szczytowej formie zdąża do wyprzedzenia swojej najgroźniejszej rywalki — poznajskiej. Planu jego mogą jed-

nak być pokrzyżowane w Lesznie, jeżeli Polonia u siebie zagra tak samo ofiarnie, jak przed tygodniem z Legią w Poznaniu.

Najwięcej atrakcyjnym z wyznaczonych spotkań jest mecz Ostrovi z Legią, o godz. 14 na stadionie miejskim w Ostrowie. Zawody obu zespołów były zawsze najbardziej przyciągające i stały na wysokim poziomie. Również i dzisiaj przewidujemy — jeżeli już nie niespodziankę — to ciężką przeprawę eksmistrza okręgu.

O mistrzostwo klasy A

W Poznaniu: o godz. 11 Pogoń Poznań — Cybina na arenie lazarskiej, Pentation — Czarni Poznań na stadionie ośrodka w. f., o 14 San

APARATY RADIOWE

człowych fabryk krajowych i zagranicznych.

po niskich cenach i na długoterminowe spłaty w olbrzymim bezkonkurencyjnym wyborze poleca:

Reprezentacyjny magazyn radiowy

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO RADIOWE

POZNAŃ — FR. RATAJCZAKA 39 — Telefon 34-30

Gry sportowe

Zarząd KPW, Poznań przypomina, że już od 1 listopada rozpoczyna się kurs gier sportowych dla pań i panów pod fachowym kierownictwem (olimpijczyków) oraz kurs lekkoatletyczny. Zapisy tylko do dnia 26 bm. w sekretarjacie klubu, Skarbowa 10 II p., pokój 99 od godz. 17—19 (kom)

APOLLO DLA WSZYSTKICH

tych, którzy dotąd nie mieli okazji zobaczenia sobie WSPANIAŁEGO ARCYDZIEŁA MIŁOSNEGO

CZARNE RÓŻE

z Liljan HARVEY i Willi FRITSCH'em

SPECJALNY i zarazem ostatni SEANS

JUTRO w NIEDZIELĘ, 25 bm.

O GODZ. 3 PO POL.

ng 18945

Lekka atletyka

Okręgowy ośrodek w. f. w Warszawie organizuje 3-tygodniowy kurs dla instruktorów bokserskich pod kierunkiem trenera Stamma. Kursiści w liczbie 25 zostaną skoszarowani na Stadionie Wojska Polskiego.

Pięściarstwo

W ostatniej chwili przypominamy o finale drużynowych mistrzostw POZB, które odbędzie się dziś (sobota 24 bm.) o godz. 20 w hali reprezentacyjnej Targów Pozn. Kasa czynna będzie od godz. 18.30 w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich.

Piłka nożna

Peterrek, Wilimowski i Pazurek II zawieszani. Wydział gier i dyscypliny Ligi PZPN na ostatnim posied. postanowił ukarać Peterka 4-tygodniową dyskwalifikacją, poczynając od 27 bm. za niebezpieczną grę na meczu Garbarnia — Ruch. Na tym samym posiedzeniu zawieszono na 2 tyg. Wilimowskiego i Pazurka II również za ostrą grę na wspomnianym wyżej meczu.

— K. P. W. II Ostrów na arenie lazarskiej; o 15 Legia II — Kościński KS. na stadionie ośrodka w. f., Polonia Główna — Cegielski II na boisku w Główniej.

— Rawicki KS.
— W Kępnie o 15 Polonia Kępno — K. P. W. II Poznań, w Kościance o 14 Unia Kościance — Rawicki KS..

O mistrzostwo klasy B

W Poznaniu o 9 Pentation II — Cybina II na stadionie ośrodka w. f., o 11 H. Cegielski III — Admira II na boisku HCP, o 12 Polonia II Główna — Korona III w Główniej, o 13 K. P. W. III Poznań — San II w Debcu, o 14.30 Blask Poznań — Pogoń Środa w Starolecie.

W Kępnie o 14 Sokół Kępno — Victoria Ostrzeszów, w Lesznie o 11 Sokół Leszno — Rawicki KS. II, w Gnieźnie o 14.30 Stella — Sparta Poznań, w Swarzędzu o 14 Unia — Victoria Września, w Fabianowie o 15 Orkan — Dyskobolja Grodzisk.

O mistrzostwo klasy C

W Poznaniu o godz. 11 Naprzód II — Warta IV na Przepadku; o 14 H. Cegielski IV — Britania na boisku HCP, Naprzód I — Stella I Zabikowo na Przepadku.

W Wolsztynie o 14.30 Czarni — Obrabaszyn w Buku o 14 K. P. W. — Polonia Nowy Tomysl, w Mosinie o 14 Sokół II — Czempinski K. S., Młodzież — Strzelec Luboń; w Wrześni o 14 Sokół — Pogoń II Środa, w Środzie o 14 Legia II — Victoria II Września, w Stęszewie o 14 Lipno — Sokół I Mosina, w Antoninku o 11 Poznańska Huta Szkła — Stomil, w Swarzędzu o 11 Stowarzyszenie Sportowe — Stella II Zabikowo. (I)

Lekka atletyka

Międzyklasowe zawody IV Szkoły Wydziałowej odbyły się na arenie lazarskiej. Udział w zawodach brali zawodnicy klasy VI a, b, c i d.

W poszczególnych konkurencjach osiągnięto następujące wyniki:

60 m — 1) Musielak — 7,8 s; 2) Olejniczak — 8 s; 100 m — 1) Wierzbicki — 12 s; 2) Musielak — 12,3; 400 m — 1) Musielak — 1,02; 2) Grodzki — 1,05; 800 m — 1) Stachowiak — 2:13,5; 2) Babś — 2:56,7; 1500 m — 1) Łuka — 4:41; 2) Stachowiak — 4:52; 3000 m — 1) Stachowiak 10:27 bez konkurencji; skok w dal — 1) Musielak — 5,16 m; 2) Napora — 4,98; dysk — 1) Wierzbicki — 38,20 m; 2) Dolniak — 30,53; kula 5 kg — 1) Wierzbicki — 11,31 m; 2) Roszyk — 9,56 m.

Słynny amerykański rekordzista Glenn Cunningham postanowił za przykładem Lovelocka wycofać się z czynnego życia sportowego. Cunningham, jak wiadomo, zajął drugie miejsce na olimpiadzie w Berlinie, poza tym ustanowił kilka rekordów światowych. Amerykanin twierdzi, że nie może pogodzić czynnego udziału w sporcie ze swoimi studjami.

Strzelanie

Zawody strzeleckie o mistrzostwo powiatów okręgu VII. Rok bieżący przyniósł strzelectwu sportowemu po dwuletniej wyjątkowej pracy nie małe sukcesy. — Jak wiadomo — że najniższą komórką organizacyjną P. Z. S. S. jest oddział powiatowy. Rozwój strzelectwa w powiatach najlepiej uwiłdoczni przypomnienie, że w r. 1933 niezorganizowano w żadnym powiecie mistrzostw powiatowych. W r. 1934 na ogólną ilość 24 powiatów zawody przeprowadziły 4 powiaty: Oborniki — Kalisz — Kościance i Ostrów. W r. 1935 zawody o mistrzostwo powiatów przeprowadziły 10 powiatów: Gniezno, Leszno, Oborniki, Kalisz,

Łamanie w kościach, ból w stawach

oto znamienne objawy artretyzmu, który powstaje głównie wskutek przesylenia organizmu kwasem moczowym. Zioła magistra Wolskiego ze znak. ochr. „Reumosa”, zawierające niezmiennie rzadką roślinę chińską Schin-Schen, łagodzą bóle,

NA SEZON JESIENNY

POLECAM

Swetry

Pulowery

Trykotaże

Pończochy

ng 18115

Rękawiczki

K. Łowicka

Wielki
wybór

Ratajczaka 40

Cena
przystępna

Czarnków, Kościance, Wolsztyn, Jarocin, Środa i Ostrów. W r. 1936 Czarnków, Gniezno, Koło, Kalisz, Kościance, Leszno, Jarocin, Środa, Srem, Wolsztyn, Września, Poznań m., Ostrów, Oborniki i Krotoszyń czyli — 15 powiatów, przy ogólnej ilości 72 zawodniczek i 1.340 zawodników.

W klasyfikacji powiatów na czoło wysunął się powiat wrzesiński z 26 zespołami i 172 zawodnikami, gdzie mistrzostwo powiatowe zdobył zespół Poczłowego P. W. z Wrześni.

Drugie miejsce zajął powiat Kalisz, urządzając zawody strzeleckie z broni krótkiej i małokalibrowej — przy 22 zespołach i 60 zawodnikach. Mistrzostwo powiatu zdobył zespół Pol. Klubu Sport. z Kalisza.

Trzecie miejsce zajął powiat obornicki, organizując obok strzelania z broni małokalibrowej i strzelania z broni wojskowej. W zawodach brało udział 19 zespołów przy 80 zawodnikach. Mistrzostwo zdobył zespół KPW Oborniki.

4. powiat Wolsztyn, 10 zespołów, 65 zawodniczek; mistrzostwo zdobył zespół KPW — Wolsztyn.

5. Poznań miasto, gdzie do zawodów stanęło przy ograniczeniach przez podział zawodników na klasy i grupy, dziewięć zespołów przynależnych do PZSS — oraz 41 zespołów z hufców pow. Mistrzostwo m. Poznania uzyskał zespół Br. Kurkowego w Poznaniu przed KPW i Pol. Klubem Sportowym, w grupie p. w. wysunęły się zespoły harcerzy i junaków z p. w. gim. Mickiewicza oraz Gimm. Paderewskiego.

6. Środa, 8 zespołów, 40 zawodników — mistrzostwo powiatu zdobył zespół Zw. Podoficerów Rez.

Z pośród organizacji, bieżących udział w zawodach największą ilość punktów zdobyło Kolejowe PW — 26 p., Poczłowe PW — 20 p., Związek Rez. — 15 p., Związek Ofic. Rez. 11 p., Straż Graniczna 10 p.

W zawodach ogółem zdobyto 0 S M. I — 36; kl. II 212 — razem 248, ogółem powtórzone kl. I 42, kl. II — 314; kl. III — 300, razem — 656 O. S. co w porównaniu z r. 1935 daje 32 proc. więcej.

Zauważono szczególne zainteresowanie się młodzieży strzelectwem sportowym — co postanowiono wykorzystać na wiosnę w 1937 r.

Korespondencyjne zawody strzeleckie Zw. Ofic. Rez. W niedzielę 25 bm. na terenie całej Polski, Związek Oficerów Rezerwy urządza korespondencyjne zawody strzeleckie z broni małokalibrowej o mistrzostwo związku. Sekcja strzelecka oddziału poznańskiego, stosownie do regulaminu, urządza dla swoich członków strzelanie na strzelnicy KPW przy ul. Przemysłowej o godz. 11.

W piątek, dnia 23 października 1936 r. zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. mój najukochańszy mąż, nasz najtroskliwszy ojciec, mój najdroższy syn, ś. p.

Marian Lakner

właśc. Apteki w Bydgoszczy

przeżywszy lat 56.

Bydgoszcz, Gołańcz, Poznań, Berlin.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 26 października b. r. o godz. 15-tej z domu żałoby, przy ul. Gdańskiej 29, na cmentarz Najśw. Serca Pana Jezusa. Msza św. we wtorek, o godz. 9-tej.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

W nieutulonym żalu pogrążeni
żona, dzieci, matka i rodzina.

Wytwórnica: Magister Wolski, Warszawa, Ziota 14.

ng 17 569/70

W piątek, dnia 23 października 1936 r., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa i babka, s. p.

z Przepierów

Katarzyna Eichlerowa

w 65 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 26 bm. o godz. 16 po poł. z kaplicy Sióstr Miłosierdzia na Śródcie na cmentarz archikatedralny.

Pg 7721-57, 887

Poznań, ul. Nadbrzeżna 4.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonia”, ul. Towarowa 25, tel. 31-80.

W ciężkim smutku pograżeni

córka, zięć i wnuki.

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci najdroższego męża
mojego, s. p.

Seweryna Samulskiego

odprawi się we wtorek dnia 27 b. m. o godz. 9-tej

Msza św.

w kościele Serca Jezusowego na Jeźcach,

o czym zawiadamia
żona.

zg 14559

Przewielebnemu Duchowieństwu, Wielebnym Siostronom Zakładu Przemienienia Pańskiego, Pp. Lekarzom, Towarzystwom, Krewnym, Przyjaciołom, Znajomym za msze św., wiele, dowody współczucia i liczny udział w pogrzebie ukochanej Zmarłej, s. p.

Haliny Jaczyńskiej

składa serdeczne

Bóg zapłać!

Rodzina.

zg 14 468

Dnia 22 października 1936 r., zmarła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najukochańsza matka, babcia i teściowa, s. p.

z Bąkowskich

Marja Warchalewska

przeżywszy lat 67. Ekspozycja zwłok z domu żałoby w Kobylinie w niedzielę, 25. bm. o godz. 15 na cmentarz parafialny. Msza św. odprawi się nazajutrz w kościele farnym.

dg 3415

W ciężkim żalu pograżeni
mąż i rodzina.

Kobylin, Poznań, Rawicz, Kostrzyn, Poniec.

Wszystkim, którzy okazali dowód szczerego współczucia i wzięli udział w odprowadzeniu na miejsce wiecznego spoczynku najdroższej mojej córki i naszej nigdy niezapomnianej siostry s. p.

Stanisławy Wachowiakówny

oraz za liczne wieńce i kwiaty, składa Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym, serdeczne

Bóg zapłać!

zg 588

matka, siostry i bracia

Poznań, Kopernika 1.

JAK CIĘ WIDZA TAK CIĘ PISZA

Przed czyszczeniem Po czyszczeniu

Najlepiej

odzież splamioną i zniszczoną chemicznie czyszczy i farbuje

BARWA-KAŁAMAJSKI

Filie we wszystkich dzielnicach Poznania

Pg 7689/90-42, 49/50

NIEBIESKIE GILLETTE DLA NAJTAŃSZEGO OGOLENIA

Największym błędem jest przypuszczenie, iż golić się najtańszym nożykiem, oznacza tańsze ogolenie. Spróbuj Niebieski Gillette i przekonaj się o wiele więcej doskonałych ogoleń osiągniętych tym nożykiem. Nowy sposób dwójakiego elektrycznego hartowania każdego nożyka nadaje mu większą długość i trwałość w użytku i nieosiągalną nigdy dotąd ostrość, która wywołuje Twoe zadowolenie przy goleniu. Dlatego przy stałym użytkowaniu Niebieskie Gillette okazują się zawsze najlepszymi i najtańszymi nożykami.

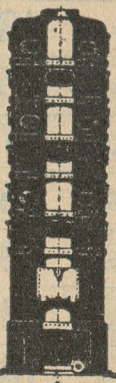
65 SŁUŻY ZA 5

NIEBIESKICH GILLETTE

ELEKTRYCZNIE ODPUSZCZANYCH NOŻYKÓW

zg 19 176

PIECE CYRKULACYJNE

PRZENOŚNE

(Syst. MALCEWSKICH ZAKŁADÓW)

ng 18214

do ogrzewania pomieszczeń warsztatowych, kin, magazynów, hal i t. p. w różnych wielkościach produkują

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE

ST. WEIGT SP. AKC.

ŁÓDŹ, UL. SENATORSKA 7/9

jak $2 + 2 = 4$

zg 18 074

„Haftoplis“

wykonuje mereżkę okretkę, dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekantowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, obciążanie guzików, nadrabianie stóp podnoszenie oczek terminowo najtaniej.

Stary Rynek 6, tel. 28-10, wejście Wiankowa.

Mieszkanie komfortowe

3 pokoje do wynajęcia
ul. Słoneczna nr. 39
blisko Ostroga.
zg 14 560

Futro

nowe, pierwszorzędnej jakości sprzedam zaraz, zmuszony koniecznością za gotówkę. Oferty Kurjer Pozn. ng 19 069.

POSADZKI parkietowe

z pierwszorzędnej dębiny podgórskiej

wykonuje natychmiast

zg 10 104

St. Kowalski MATERIAŁY BUDOWLANE

Poznań, Plac Wolności 17 tel. 29-76

P. 7254-02, 508

Prośba do pp. Pracodawców!

Były sekretarz miejski, obeznany w pracach biurowych, administracyjnych, podatkowych, Poznańczyk-powstańca wielkopolski, sierzant rezerwy od 63 miesięcy bez pracy, ojciec rodziny, 6 osób, żyjący w skrajnej nędzy, prosi pp. pracodawców o jakąkolwiek pracę chociażby fizyczną. Łaskawe oferty Stefan Kopczyński, Poznań, ul. Gen. Umińskiego 7 m. 16.
zg 575

Osiedliłem się

w Poznaniu przy ul. Br. Pierackiego 9

Dr. St. Mikołajewski

specjalista chorób uszu, nosa, gardła i krtani
Przyjmuje od 12-1 i od 4-6. Tel. 54-84.

zg 14 578

OTWIERAM praktykę w Poznaniu,

Al. Marcinkowskiego 5 m. 7, I. p. Godz. przyjęć 11-16-7
Lekarz - dentysta

Wnukowska - Elznerowicz

zg 14 567

Czytelniku Powstańca Wielkopolskiego

Najpewniej zabezpieczysz sobie punktualne dostarczenie gazety dwutygodnika „Powstańca Wielkopolski” gdy wykupisz na 3 dni przed początkiem kwartału formularz rozrachunkowy lub blankiet P. K. O. wypełnisz go na 1,20 zł kwartalnie i oddasz wraz z pieniędzmi na pocztę.

Redakcja dwutygodnika „Powstańca Wielkopolski”
zg 585/6
Adminstracja: Wolnica 1.
Konto PKO. 204 566. Pocztowe konto rozrachunkowe 27.

Dobrze prosperujące kino

w powiatowym mieście, poszukuje czynnego spółnika, który może później objąć samodzielne prowadzenie kina. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod ng 19 090

96 LAT
FUTRA
DOBRY TOWAR
SOLIDNA PRACA
B. SCHULTZ
TEL. 15-15 POZNAŃ
BR. PIERACKIEGO 16.

zg 18215

Wróciłam

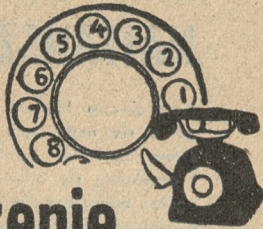
Dr. Parczewska

Poznań
ul. Mickiewicza 22

Tel. 7640
zg 14 587

Wyciąć! Przechować!

Telefon załatwi w mig każde Twe życzenie

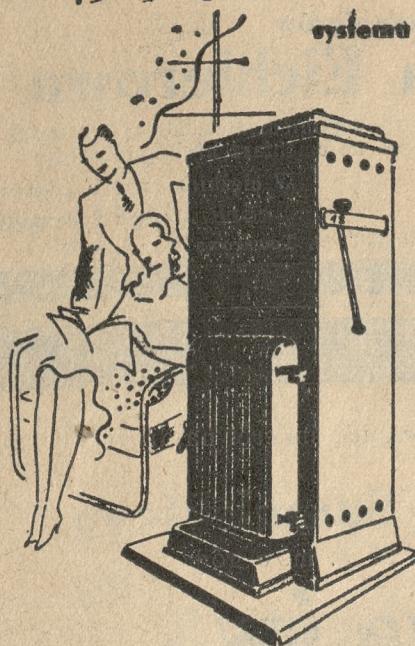

Artykuły Damskie	Dziecięce Bielizna	Bolesław Wallheim	27 Grudnia 20	2158
Bławaty	Wełny Welwety. Piłtina Jedwabie	St. Buśko	św. Marcin 18	5789
Cukierki	Czekolady Biszkoty	Bracia Mieth	Pierackiego 8	3101
Damskie Płaszcz	Futra Konfekcja	T. Krupski	St. Rynek 91	3765
Delikatesy	Gdański Dom Delikatesów	M. Rotnicki	Ratajczaka 36	2348
Drogerja-Perfumerja	J. Czepczyński, St. Rynek 8	Universum, Ratajczaka 38		4545 2749
Dywany	Pirany Materiały meblowe dekoracyjne	Bracia Górecy	Nowa 6	1840
Farby	Lakiery Pokosty	Centralna Drogerja	J. Czepczyński St. Rynek 8	4545
Filatelistyka	Nowości! Popul. kompl. albumy pol. zł 2,40, 6,-, 9,-	Dom Filatelist. J. Witkowski	Aleje Marcinkowskiego 7	2781
Futra	Rok zał. 1840	Benno Schultz	Pierackiego 16	1513
Galanterja	Wytworne Upominki	Stefan Zygodlewicz	27 Grudnia 6	1091
Jedwabie	Nowości w weł. jedwabiach nach	Dom Jedwabiu	M. Gmurowski pl. Wolności 10	2399
Jubilerstwo	Zegarmistrzostwo Złotnictwo	W. Szulc	pl. Wolności 5	1484
Kapelusze Damskie	Wytwórnia własna	A. Kempńska	Poznań, Nowa 8 Paryż	0000
Kapelusze Męskie	Krawaty Koszule	Józef Pluciński	tylko Pocztowa 2	0000
Kawa-Herbata		St. Milachowski	Ratajczaka 40	1604
Kolektura	Loterji Państwowej	F. Zygarłowski	Poznań 27 Grudnia 12	1019
Kołdry	Piłtina damskie Wełny męskie	Z. Bytnerowicz	St. Rynek 52	5148
Konfekcja	Damska Dziecięca Męska	R. i C. Kaczmarek	Dom Konfekcyjny Stary Rynek 98/100	3346
Krótkie Towary	Pończochy Swetry Rękawiczki Trykoty	A. Szymańska	Sp. z o. o. Pocztowa 4	1694
Księgarnia św. Wojciecha			Poznań, plac Wolności 1	3613
Maszyny do pisan	i liczenia	Skóra i S-ka	Aleje Marcinkowskiego 23	1847
Meble	w wielkim wyborze	K. Bakoś	Stary Rynek 51	3362
Męska Garderoba	Płaszcz, Ubrania, Kurtki skórz. Spodnie. Mundurki szkolne	M. Malewski	Wrocławska nr. 38	0000
Obrazy	Oprawa Obrazów Szkło Okienne	Jan Jóźwiak	Świętosławska 1 przy St. Ryнку	2223
Obuwie	eleganckie najkorzystniej poleca	St. Grzegorzewski	pl. Wolności 5	5551
Ogłoszenia	dla wszystkich gazet w całej Polsce i zagranicą po ściśle origin. cenach bez nadwyżki przyjmuje	Biuro Ogłoszeń J. Jagielski	św. Marcin 58	4104
Papiery	Mat. pism. biur. Tek-tury-kartony-zabawki	Fr. Szymański	Pocztowa 31 Hurt. Składy i detal.	3187 2187
Pianina	Fortepiany na dogodnych od zł 1000,— warunkach	B. Sommerfeld	Skład fabryczny 27 Grudnia 15	1918
Pierze-Puch	Pościele. Pierwsza naj-większa Czystałnia Pierza	Wł. Żak	Wroniecka 24	3771
Pończochy	wielki wybór	S. Kałamajski	pl. Wolności 6	2135
Porcelana	Szkło Alpacki Kryształ Plastery	„Ozdoba“	św. Marcin 4	5027
Pralnia	Chem. i Farbiarnia „Warta“	dawn. Sieburg	chem. czysci-farbuje	5509
Radio	Dom Radiowy, Poznań, ul. Strzelecka 12			1697
Rękawiczki	Wielki wybór	Kałamajski	plac Wolności 6	2135
Rowery	Opony — Części zapasowe — Hurt	St. Wawrzyniak	Stary Rynek 4	3665
Rymarstwo-Siodlarstwo	Filce Przędze	włas. wytwórnia art. skórzane	K. Tomsza Woźna 18	1018
Sportowe Artykuły	„Ka-De-Ha“	Harcerska Spółdzielnia	Podgórna 10	2127
Samochody	nowe oraz używane warsztaty	Brzeskiauto	S. Dąbrow- A. skiego 29	6323 6365
Sukna	Materiały męskie	Bolesław Wiese	Stary Rynek 40	1126
Sztandary	Paramenty kościelne Robótki ręczne	St. Seredyńska	św. Marcin 9/10	1865
Tapety	Linoleum, Ceraty, Dywany, Chodniki	Zb. Waligórski	Pocztowa 31	1220
Trykotaż	wielki wybór	Kałamajski	plac Wolności 6	2135
Wina-Wódki		M. Rotnicki	Fr. Ratajczaka 36	2348
Wynalazki	Rzecznik Patentowy Inżynier dyplom.	F. Winnicki	Krasin- skiego 9	6221 7222
Wyroby skórzane	Torebki damskie Parasole, Watyzy, Teki	W. Cysz	Szkolna 11	1975

NOWOCZESNE PIECE

ciągłego palenia

systemu amerykańskiego

WYRÓB
KRAJOWY

Piece nasze
wyróżniają się:
estetycznym, nowo-
czesnym wyglądem,
piękną emalią ma-
jolikową, wielką
wydajnością, rów-
nomiernym nagrze-
waniem powietrza.

HERZFELD & VICTORIUS, S.A. GRUDZIĄDZ

BIURA SPRZEDAŻY I WYSTAWY:
w Warszawie, Nowy Świat 31 i we Lwowie, Sobieskiego 3

W sobotę, dnia 31 października 1936 r.

i
w środę, dnia 18 listopada 1936 r.

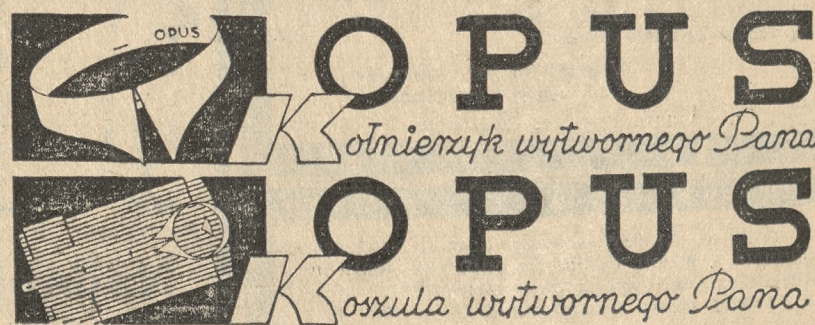
biura nasze będą zamknięte.

Bank für Handel und Gewerbe Poznań

Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu Sp. Akc.

Danziger Privat-Actien-Bank,
Filiale PoznańGdański Prywatny Bank Akcyjny, Sp. Akc. w Gdańsku
Oddział w Poznaniu

Tg 1760

Najskynniejszy Jasnowidz Womouth

daje jasne odpowiedzi we wszelkich za-
wiklanych kwestiach życiowych. Daje
możność zdobycia miłości pożądaney oso-
by. Przepowiada przyszłość i przeszłość
opracowuje horoskopy i analizy grafo-
logiczne na podstawie daty urodzenia
i próby pisma. Zestawia szczęśliwe nu-
mera losów. Nie zwlekaj piez jeszcze
dziś, podając dokładny swój adres, datę
urodzenia, stan, imię i nazwisko. Na koszty porta i kance-
laryjne załączyć 1,— zł znaczki pocztowe. Adres Kraków,
Lubicz 22 m. 2a. Osobiste przyjęcia codziennie. ng 17 537

DRZEWA i KRZEWY

owocowe,
ozdobne,
iglaste i róże
w wielkim wyborze
polecająA. i J. JESKE
SZKÓŁKI DRZEWJelonek p. Suchylas
k/PoznańCenniki na życzenie
Filia: ul. Gen. Morawskiego
linia tram. 5 (św. Łazarz).

Tg 7631-12, 113

Zarząd Miejski w Środzie

przyjmie od 1. I. 1937 wzgl. później

BUDOWNICZEGO MIEJSKIEGO

doświadczonego, z dłuższą praktyką. Do zgło-
szenia dołączyć należy życiorys oraz odpisy
świadectw i dokumentu posiadania uprawnień
do kierowania robotami budowlanymi w myśl
§§ 361 i 387 rozp. budowlanego. Uposażenie
w. g. gr. IX. szcz. a. dg 3417

OSTATNI MOMENT pokryć — naprawić — posmolić DACHY

przed nadejściem śnoy.
Ign. Mandowski
Poznań, Grobla 3, tel. 34 69
Wykonuje wszelkie prace de-
karskie i blacharskie solidnie
i tanio. Papa - smoła - lepik po
cenach fabrycznych. zg 11570

ATA

A 185 b

czyści i szoruje wszystko!

Pg 7319-24,86

4ASY

36/37 GABINETOWY B 248 POPULARNY B 135

PREMS

TO GWARANCJA JAKOŚCI I SO-
LIDNOŚCI RADIOODBIORNIKÓW

KURSY SAMOCHODOWE FR JURKOWSKI-DOZNA
DĄBROWSKIEGO 79-TEL 78-80

Na liście zapytania telefonicznego zawiadamiamy uprzejmie, że
Tabia-Ekstrakt do kąpiel otrzymać można w następujących
aptekach i drogeriach:

- Apteka im. Matejki, ul. Matejki 1,
- „ przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47,
- „ pod Białym Orłem, Stary Rynek 41,
- Drogeria J. Czepczyńskiego, Stary Rynek,
- Warszawska, ul. 27 Grudnia 11,
- „ Universum, ul. Fr. Ratajczaka 38,
- „ Józef Dressler, ul. Kraszewskiego 30,
- „ Stefan Ciesielski, ul. Ryńska 5,
- „ Farna, ul. Wrocławska 38.

„FABIA“ Zakłady Przemysłowe, ul. Wrocławska nr. 3 m. 6
Telefon 19-95. Ng 18 688

„WARTA“

Poznańska Pralnia Chemiczna i Farbiarnia
dawniej A. SIEBURG
POZNAN - STAROLEKA. Telefon 55-09
najkorzystniej, sumiennie
i terminowo czyści i farbuje
Filie i agentury we wszystkich dzielnicach m. Poznania

Pg 7422-41,11

AUG. HOFFMANN, GNEZNO TEL. 212
SZKOŁKI DRZEW I RÓZ
Pierwszorzędne największe zapasy gwa-
rantowane odmiany zdrowych drzew i krze-
wów owocowych, alejowych i ozdobnych.
Niskie i pienne róże, konifery na
żywoploty i t. d. — Zał. 1837
Katalog i cennik bezpłatnie dg 3179

ZUPEŁNIE BEZPŁATNIE tylko do 10. XI. 1936 r.!

Najslawniejszy jasnowidz-grafolog świata
Abdel-Hanim wybierze Ci zupełnie bezpłatnie
szczęśliwy los, oraz da Ci darmo talizman
szczęścia w myśl treści listu analizy wyko-
nanej przez ABDEL-HANIMA. Na życzenie
odgadnie Twą przyszłość, określi chorobę, da
Ci możliwość zdobycia miłości pożądaną osobę,
zestawi Ci horoskop, dający klucz do Nowego
Życia i dobrobytu. Nadeślij datę urodzenia,
pismo własnoręczne, podaj imię, nazwisko,
dokładny adres, załącz kilka włosów dla kontaktu, zdjęcie
Swoje o ile posiadasz zdjęcie zainteresowanej osoby oraz
jej charakter pisma i załącz osiemdziesiąt groszy znacz-
kami na koszty portycji. Adresować: Abdel-Hanim, Lwów
15, Cerkiewna 18/10.

Ng 18 930

Po zaopatrzeniu naszych zakładów w nowoczesne zdobyczne
techniki polecamy

WARSZTATY mechaniczne i karoseryjne.

Wykonujemy wszelkie naprawy terminowo, tylko przy pomocy sił wykwalifiko-
wanych, wyczerpujące kosztorysy na każde zapytanie.

Koszty robocizny i części zamiennych znacznie obniżone.

Prosimy pamiętać, że tylko rzeczowe wykonanie napraw zapewnia niezawodną
ng 18 880 sprawność samochodu.

BRZESKIAUTO S. A.

Poznań, Dąbrowskiego 29.

Tel. 63-23, 63-65.

WIĘCEJ NIŻ SIĘ MOŻNA BYŁO SPODZIEWAĆ...
działająca dla piękna cery, zawierająca RAD i TOR
ożywcze dla tkanek skóry i upiększające

KREM I PUDER

THO-RADIA

w/g przepisów D-ra Alfreda CURIE
SOCIÉTÉ SECOR, PARIS

ng 16 146

Tapety
Listwy
Linoleum
Ceramiki
Kokosy

dg 2990 poleca najtaniej

WYSŁKOWY DOM TAPET

Aleje Marcinkowskiego 19
tel. 12-92.

Okazały lokal handlowy

w najruchliwszej części miasta Poznania, wśródmieściu,
przy ulicy Nowej w Bazarze, **wydzierżawimy**

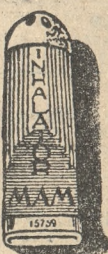
BAZAR POZNAŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA

Pg 7671/43,21

M. A. M.

suchy, trwały
inhalator kieszonkowy
potrzebny każdemu
— zdrowemu i cho-
remu.

Cena 1.50 Nr 18686
z futer. 2.—

FUTRA

damskie, męskie, dogodne wa-
runki spłaty. **Wąskowski,**
Działuńskich 7, parter
Telefon 4688. zę 14565

Przy ul. Grunwaldzkiej w Nowym Osiedlu

nabyć można

Parcele Budowlane

Działki po 1000 m² ładne i korzystne położenie,
okolica sucha i słoneczna. Cena przystępna. Infor-
macje **Biuro Parcelacyjne Poznań — Plac**
Wolności 11, telefon 58-15. Pg 6422-35,116

26 października 1936 r. w Poznaniu przy ul. Marszałka
Focha 4 m. 5 gmach P. K. O. zostaje otwarty Instytut
badań psychotechnicznych pod firmą

„PSYCHOTECHNIKA“

Zadaniem Instytutu będzie przeprowadzanie badań psy-
chotechnicznych celem stwierdzenia uzdolnień psychicz-
nych niezbędnych dla danego zawodu, jakoteż wydanie
atestów i udzielanie porad zawodowych zbadanym.
Telefon 73-49. zę 14 536

RUTYNOWANY POMOCNIK

do składu żelaza, obezn. dokładnie z branżą, dzielny kal-
kulator, władający niemieckim, nie niżej 23 lat **potrzebny**
zaraz wzgl. później. Oferty z odpisem świadectw, referencji
i podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zg 14 543.

Nadmłynarz lub technik

młynarski, z dłuższą praktyką, dobrze obeznany z prze-
miałem żyta i wysokim młem pszenicy (Ungarische
Hochweizenmühlerei) oraz kalkulacją, **potrzebny** zaraz do
prowadzenia 25-cio tonnowego młyna. Pisemne oferty z od-
pisami świadectw i podaniem żądanych warunków uprasza
się kierować pod adresem: **Młyn i Tartaki, Dębienko, poczta**
Sędziszew, telefon 6. zę 14 571/2

DOM czynszowy

w centrum miasta Poznania, roczny dochód ca. 40.000,—
zamienię
na mniejszy z dopłatą wzgl. przyjmę współwłaściciela
z większą gotówką. Oferty do Kurjera Pozn. zg 14 540.

Fabrykę Wyrobów Cementowych

wyrabiającą rury, dachówkę, chodniki itd. w pełnym biegu,
dobrze prosperującą z stałą klientelą, w powiat. mieście
w dobrej okolicy gospodarczej **sprzedam** lub **wydzierżawię**.
Zgłoszenia poważnych reflektantów do Kurjera Poznań-
skiego zg 14 542.

Pierwszorzędna egzystencja

Fabryka wyrobów technicznych w Poznaniu, bez konkurencji,
w pełnym biegu z zapasami, dobrze zaprowadzona, obrót wy-
łącznie gotówkowy, poważne dochody. Fachowość nie ko-
nieczna. Z powodu choroby sprzedam za cenę 55.000 zł. Wa-
runki objęcia według umowy. Zgłoszenia tylko poważnych re-
fektantów, którym zależy na dobrej stałej egzystencji, upra-
szam do Kurjera Poznańskiego zg 14 556.

SKŁAD ŻELAZA

w centrum, przy ruchliwej ulicy, pierwszorzędnie
zaprowadzony, **korzystnie na sprzedaż**. Do objęcia
ca 50 — 60.000 zł. Oferty do Kurjera Poznańskiego
pod zg 14563.

DOM KOMFORTOWY

przy Chelmońskiego na sprzedaż. Informacje: Leh-
mann, Poplińskich 8 m. 4. zę 14 558

KIEROWNIK

dla hurtowni tytoniowej w powiatowym mieście Poznańskiego
poszukiwany. Warunek objęcia posady kaucja gotówkowa
około 10.000 zł. Zgłaszać się poniedziałek 26 października
hotel Britania, p. Zajątek między 10—13 zę 14568

Przemysłowiec

kawaler, lat 28, właściciel dobrze zaprowadzonej i znanej
fabryki maszyn szuka przystojnej **żony** z odpowiednim
posagiem. Dyskrecja zapewniona. Pośrednictwo krewnych
pożądane. Nieanonimowe zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zg 14 561.

Tu zaszło coś niezwykłego...

— Dlaczego? — zapyta Pani przypuszczalnie, spoglądając na obok zamieszczoną ilustrację. Czy to istotnie coś tak niezwykłego, jeżeli małżonka przywita męża swego wieczorem, z wesołą i pogodzoną twarzą? O tak, jeżeli się pomyśli, że właśnie w owym dniu żona miałaby wszelki powód ku temu, ażeby być skwaszoną i podrażnioną. Ale — jak Pani widzi również i w tych dniach, które zazwyczaj rozstrajają kobiety i sprawiali jej kłopot, można być we-

soła i się radować. Czy zapomniała się już Pani z wielkimi zaletami, a zwłaszcza z przyjemnością, jaką daje noszenie opaski higienicznej dla pań „Camelia”? Liczne warstwy miękkiej jak jedwab waty „Camelia” zapewniają największą chłonność i dyskretnie miszczą. Poza to pasek „Camelia” z bezpiecznym zapieczeniem gwarantuje Pani wygodę i przyjemne noszenie przy największej swobodzie ruchów.

Camelia

Idealna opaska higieniczna dla pań.

Rekord	pod. (10 szt.)	zł 1,80
Specjalne	„ (5 „)	1,35
Popularne	„ (10 „)	2,50
Regularne	„ (12 „)	3,—
Specjalne moc.	„ (10 „)	3,30
Podróżne opaski	„ (5 „)	2,25

Ostrzega się przed małżonkami, naśladowaniem, bo tylko „Camelia” jest „Camelia”. Do nabycia we wszystkich odpowiednich składach, w razie potrzeby wskazać źródło zakupu:

Zakłady Camelia
Gdańsk
Holzmarkt 15.

WYRÓB KRAJOWY
OSTATNIA NOWOŚĆ

Litery do tekstów reklamowych i liczby do oznaczenia cen

Ermag

Poznań, Chwaliszewo 15/16
Tel. 36-85 zg 14562 Tel. 36-85

Pomocnik handlowy

z długoletnią praktyką z ukończoną szkołą w Berlinie. Dobry korespondent, odpowiednia prezencja. Zmieni stanowisko zaraz lub później. Dobre świadectwa i referencje. Łask. zgł. Kurjer Pozn. zg 14574

Dom

sprzedam 2 morgi i morga truskawek, 50 drzew owocowych, elektryczność, Włodarczyk, Zabikowo, Długa 65, Poznań. zg 28 556

W. KRUK ZŁOTNIK i JUBILER

ULICA 27 GRUDNIA 6

z założony 1840

poleca

SZTUĆCE SREBRNE i PLATEROWANE

W WIELKIM WYBORZE

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. I, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty na przykład: n 2395, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11.10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10.45.

1. KAMIENICE

Domy

4-mieszkaniowy, ogródkiem, 2-mieszkaniowy, placem budowlanym razem oddzielnie gotówką tania sprzedam, tramwaj 9, Zrodłana 11. zg 22 437

Parcele

budowlana blisko Rynku Łazarzkiego sprzedam. Właściciel Łukasiewicz 26, m. 14. zg 26 955

Dom

czynszowy kupię, wpłacie 20 000 zł. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego, Wilda, Wierzbicice 46. zg 27 304

Kamienice

czynszowa nowoczesna w centrum kupię. Oferty Kurjer Pozn. zg 27 829

Kamienice

Gminie — sprzedam 45 000.—, Dochód 7 000 Oferty Kurjer Poznański zg 29 313.

Parcele

sprzedam. Teczowa 14. zg 29 429

Dom - willę

nowa, pięciomieszkaniowa, przystanek tramwajowy 60 000 gotówką sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zg 29 430.

Willę

piętrowa komfortowa przy tramwaju sprzeda właściciel. Wpłaty 24—20 000. Oferty Kurjer Pozn. zg 29 082

Parcele

805 m² ul. Czesłowska korzystnie sprzedam. Zgłoszenia ulica Różana 5a m. 4. zg 29 292

Parcele

1 000 m² Grunwaldzka, frontem na przewidziany park sprzedam. Oferty Stary Rynek 74, m. 1. zg 29 034

Parcele

morgowe nad jeziorem Swarzędzkiem za gotówkę, wyjątkowo po 65 gr. m² sprzeda „Osadopol”. — Rzeczypospolitej 9. Pg 7703-57,370

Kamienice

willę, domy, majątki, poleca Ratajczak, Poznań, Skarbowska 13. zg 28 939

Kamienice

nowa komfortowa 75 000 wpłaty 60 000 Kamienica nowa 25 000, dochód 2 750. Nowakowski, Wielkie Garbary 48. zg 29 006

Administracje

domów, fachowo i korzystnie zastawia Administracja Kamienic J. Schmidt, Wierzbicice 11, telefon 73-76. zg 29 276

Willę

6 pokojowa z pięknym ogrodem Aleja Szelągowska 5 zaraz tania do wynajęcia. Kierczyński, Orzeszkowej 5 telef. do godz. 15 nr. 17-07. zg 29 339

Parcele

757 m² Solacz sprzedam korzystnie właściciel. Poczta 33, m. 8. zg 28 875

Kamienice

niez. komfortowa, donosi 14 500 przy wpłacie 100 000 sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zg 28 867

Parcel

budowlanych największy wybór najtaniej tylko „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9. zg 29 168

Willę

dochód 2 100.— wpłaty 22 000.— nowoczesna sprzedam. „Jur”

Parcele

budowlane w Junikowie od 500 do 1 000 m², cena 80 gr za 1 m². Informacji Biuro Parcelacyjne. Poznań, plac Wolności 11, telefon 58-15. zg 29 150

Dom

czynszowy rzeźnictwem, centrum dochód 3 600.— 27 000 sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 29 121

Sprzedam

Seamotulach dom III piętrowy 4 mieszkania komfortowe, ogród, parcie, budynek fabryczny razem, oddzielnie. Kurjer Poznański dz 3 418

Parcele

Rynek Łazarzki 500 m, Łukasiewicz 500 m, Maciejewski, Marszałka Focha 81, telefon 62-66. Pg 7 431-42,13

Kamienica

4-piętrowa narożnikowa, centrum okazyjnie 150 tysięcy, wpłaty 50 000. Oferty Kurjer Poznański zg 29 262 lub telefon 52-37.

Kamienica

3-piętrowa ołbrzymi narożnik Łazarz okazyjnie 115 tysięcy, wpłaty 70 000. Oferty Kurjer Poznański zg 29 263 lub telefon 52-37.

Dom

względnie willę dochodowa Poznań kupię, wpłacie 40 000. Oferty Kurjer Poznański zg 29 216

Dom

nowy solidnie budowany dochód roczny 2 600.— sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zg 29 204

Kamienice

sprzedam śródmieście, dochód 7 150 zł. Oferty Kurjer Poznański zg 29 433.

Parcele

na sprzedaż — dogodne warunki. Wiadomość telefon 17-47. zg 29 354

Kamienica

Poznań - Łazarz 110 000.— Kamienica przy Focha 70 000.—

Willę

Poznań - Jeżyce 24 000.— Willę przedmieście Poznań 8 500.—, potem w każdej cenie poleca Dom Złociński, Poczta 15. zg 29 349

Parcele

750—1 000 m² pewna lokata bo wzdłuż trzech ulic korzystnie na sprzedaż. Górna Wilda 92. zg 29 479

Willę

5 mieszkań przy Grunwaldzkiej, dochód 3 800, wpłaty 30 000 spiesznie sprzedam. Maciejewski, Kochanowskiego 24. zg 29 460

Dom

bezpodatkowy dochód 4 500 cena 42 000

Dom

bezpodatkowy dochód 3 500 cena 35 000. Kossmann, Fredry 6. zg 29 457

Parcele

niejsza kupię. Cena, wielkość, położenie Kurjer Pozn. zg 29 031

Kamienice

składami, pobliżu placu Wolności z powodu wyjazdu sprzedam przy wpłacie 100 000, reszta długoletnia hipoteka. Oferty kupujących Kurjer Poznański zg 29 376.

Kamienice

sprzedam wpłaty 10 000 donosi 4 000, cena 30 000 śródmieście. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 319

Kamienice

śródmieście dochód 18 000 sprzedam 160 000 wpłaty 50 000. Gruszczyński, Poczta 30. zg 28 377

Dom

nowy kupię od właściciela. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zg 28 463

Kamienice

komfortowa kupię. Oferty Kurjer Poznański zg 28 438

Willę

pod dachówką blisko tramwaju, 2x2 pokoje kuchnia, gotówka — 10 000.— Oferty Kurjer Pozn. zg 28 187

Dom

śródmieście 2 400 dochodu, 22 000 gotówką. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 186

Sekretarz

adw. przyjmie adm. domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 663

Dom

sprzedam z rysunkiem. Debiec, Sosnowa 31. zg 28 664

Sprzedam

parcele budowlana korzystnie Poznań. Oferty Kurjer Poznański zg 28 667

Dom

nowy, dwumieszkaniowy, ogrodem 10 000.—

Dom

czynszowy śródmieście 22 000.— sprzedam Dudek, Wielkie Garbary 34. zg 28 684

Parcele

do 700 m² kupię, okolica Łazarza. Oferty Kurjer Poznański zg 28 644

Dom

blisko Rynku Wildeckiego, dochód 4 000.— sprzedam, cena 28 000.— pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 814

Dom

niewykończony korzystnie sprzedam na Winiarach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 120

Kamienica

nowa pierwszorzędna budowa, dochód 8 300.— cena 70 000.— wpłaty 60 000.— wiele innych poleca

„Rekomendacja”

Poznań, Podgórna 6, telefon 49-76 zg 28 519

Kupię

willę, wpłaty 15 000.— amortyzację przyjmę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 492

Dom

nowy z 2 500 m² ogrodem sprzedam za 14 500 zł, wpłaty 9 000.— reszta B. G. K. Zgłoszenia osobiste zaraz Świerkowski, Środa, Pilsudskiego 5. zg 28 563

Parcele

początek Solacza sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zg 28 697

Willę

kupię w Poznaniu. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 698

Sprzedam

parcele, Debiec narożnikowa, narożnik Maszynowej tania. Składowa 1. m. 18. zg 28 630

Dom

Marszałka Focha sprzedam, dochód 15 000.— z wpłaty 80 000.— mieszkania 4, 3, 2, komfort, hipoteka 30 000.— amortyzacji. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 710

Kamienice

nowa dochód 8 200, cena 80 000.— sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 729

Parcele

kupię lub domek Wilda, Debiec, Łazarz. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 819

Willę

sprzedam w Głównie z centralnym ogrzewaniem, światło gazowe i elektryczne blisko wody i lasu, Kaczmarek, Wielkie Garbary 46, m. 1. zg 28 903

Parcele

800 m willowa oparkana, ziemia uprawiana Urbanowo sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 28 932

Willę

Poznaniu pięknymi ogrodami nowe komfortowe dochód miesięczny 350 cena 45 000, amortyzacja 10 000. Willa komfortowa dochód miesięczny 260 cena 36 000, amortyzacja 6 000 spiesznie sprzedam. Paluch, Kantaka 8/9. zg 28 844

Kamienice

komfortowe centrum Poznań — dochód 20 000 cena 160 000, kamienica dochód roczny 15 000 cena 110 000 sprzedam. Paluch, Kantaka 8/9. zg 28 843

Tynk „Terrana”

szlachetny dostarcza „Terrana”. E. Werner, Oborniki, telefon 43. Zadać wszędzie. zg 23 131/2

Sprzedam

willę na Łazarzu cena 27 500 wpłaty 25 000. Pośrednicy wykluczeni. Spieszne oferty Kurjer Poznański zg 28 862/3

Puszczę kółko

parcele kupię wielkość cena. — Oferty Kurjer Pozn. zg 29 059

2. PIENIADZ

6 000.— zł

kaucyj posade kasjera

względnie przedstawicielstwo poważnych firm, własny rachunek Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zg 27 742

Wspólnika

fachowca z kapitałem 30 tysięcy złotych poszukuje fabryka cukrów i czekolady w Warszawie. Oferty Biuro Pietraszka — Warszawa, Marszałkowska 115 pod „Korzystna propozycja”. ng 18 173

Procesy

(sprawy poważne - spadkowe) — przeprowadzam i finansuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 381

Do Drukarni

mnijesz przystąpię jako wspólnik. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zg 28 439

5.000.—

mam. Proszę solidną propozycję. Oferty Kurjer Pozn. zg 29 467

Przystąpię

do spółki interesu restauracji — z kapitałem 4 000, najchętniej z pania, ożenek niewykluczony. — Oferty Warszawa, Poste-restante nr. 1783. zg 28 225

2 000.—

przystąpię do przemysłu, handlu, współpracy. Oferty Kurjer Pozn. zg 28 789

Wspólnika

gotówką 1 000 szukam. Oferty Kurjer Poznański zg 28 746

Wspólnika

5—10 000.— zł poszukuję celem rozszerzenia przedsiębiorstwa — Zysk dobry. Oferty Kurjer Poznański zg 28 472

3—4 000 zł

zapłacę 10 — 12 proc. na hipotekę albo weksle. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 491

5—10 000 zł

poszukuję do przedsiębiorstwa artykułów żywnościowych, zabezpieczenie hipoteczne na kamienicy w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 557

5—10 000.—

pożyczę i hipotekę nieruchomości miejskiej wartości 25 000.— za pośrednictwem 400.— zł prowizji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 28 639

Do

rentownego przedsiębiorstwa poszukuje się wspólnika 25—35 tys. Oferty Kurjer Poznański zg 28 708

2—3 000.—

pożyczki hipotekę wysoki procent Oferty Kurjer Poznański zg 28 608

Hipoteczne

KRÓLEM HOTELARZY BYŁ RITZ
KRÓLEM RESTAURATORÓW BYŁ DUVAL

KRÓLEM-PALT
JEST **Edmund RYCHTER**

*Krawiectwo męskie u szczytu doskonałości
materjały z metra*

Edmund RYCHTER, POZNAŃ

TRZY SKŁADY

CENTRALA FR. RATAJCZAKA 2: FILJE OSTRÓW (WIKP.)

Inżynier
z majątkiem i stanowiskiem szuka żony nie dzisiejszych poglądów. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 792

Panienska
inteligentna 24, 2800. — gotówki, gotówki, z braku znajomości p. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 884

Panna
lat 30, miła gospodarna 6000. — gotówki, z braku znajomości p. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 794

Pani
lat 30 3 pokoje szuka towarzysza życia. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 800

Dentysta
technik, kawaler, lat 32, posiadający własną pracownię i pięć tysięcy złotych nawiązek. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 800

Kulturalny
młody stu procentowy mężczyzna z gotówką szuka odpowiedniej partii. Cel matrymonialny. Oferty z fotografią, upraszam „Par”. Poznań, pod „57.353”
Pg 7692-57.353

Dla
mej córki, blond, lat 21, 20 000 posagu szukam odpowiedniej partii. Panowie na stanowisku racza złożyć oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 774

Przystojny
usytuowany, samodzielny kupiec, lat 30, poszukuje poważnej, sympatycznej żony, zamilowaniem do kupiectwa. Zgłoszenia z fotografią Kurjer Poznański zdg 28 781

Starszy
przystojny kupiec właściciel realności 2 składów: kolonialny — wyszynk wódek, prowincja, poślubi odpowiednią. Pannie do 45 lat dysponującą kilkoma tys. zł skieruję wyczerpujące zgłoszenia. — dołączając fotogr. (zwrot dyskretnie zapewnione) do Kurjera Poznańskiego zdg 29 446

Towarzyski życia
ładnej, muzykalnej, inteligentnej do lat 26, z zamiłowaniem do kupiectwa, poszukuje kawaler. lat 31, posiadający własne przedsiębiorstwo bez długów. Dla wspólnej pracy potrzebny posag 10—15 tysięcy złotych (niekoniecznie). Oferty możliwie z fotografią Kurjer Poznański zdg 28 963

Wdowiec
bezdzieln, lat 42, posiadający nieruchomość 200 tysięcy złotych ożeni się z panną lub wdową od 25—32 lat, szatynką, przystojną, zgrabną, muzykalną, inteligentną. Rzeczą traktując poważnie, zatem proszę szczegółowe zgłoszenia wraz z fotografią nadesłać do Adm. Kurjera Poznańskiego pod zdg 28 962. Dyskretnie zapewnione. Anonimy do kosza.

Wdowiec
28, jedno dziecko, własne mieszkanie, poszukuje panią lub wdowę pracującą w monopolu lub posiadającą gotówkę. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 488

Krawcowa
wysoka, skromna szuka męża w wieku średnim. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 484

Dla syna
posiadającego gotówkę, poszukuje panny od 19 do 24 lat, która pragnie wyjść za mąż, religijnej, pracowitej i posiadającej jakiś skład w Poznaniu lub w prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 468

Przemysłowiec
lat 32, poszukuje żony najchętniej księgowej z 10 000. — Poważne i honorowe. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 532

Panienska
Kresów, widzie zamaż za Poznaniaka, średnim wieku na stałe stanowisku, lat 35—40, emeryt, wdowiec niewykłuczony. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 526

Nowootwarte
biuro matrymonialne „Partia” w Gdyni przy ul. Zygmunt Augusta blok ZUS m. 66 III p. ul. — wita panom jak również i panom różnego wieku do osiągnięcia wymarzonego Ich celu. We własnym interesie proszę nie zwlekać. — (Dyskretnie ściśle zapewnione).
ng 19 009

Znajomości matrymonialne
w zamożnych sferach, szybko solidnie, dyskretnie ułatwia Echo, dysponując obfitym doбором. Poznań, św. Marcin 68, telefon 50-30. zdg 29 441

Przemysłowiec
kawaler, lat 45, katolik współwłaściciel poważnego przedsiębiorstwa pragnie poznać panią sytuowaną, cel matrymonialny. Sprawę traktuje się poważnie. — Odpowiedzi proszę Kurjer Poznański zdg 29 324

Ogrodnik
lat 30, posiadający poważne ogrodnictwo pod Poznaniem pozna pannę w odpowiednim wieku, posiadającą również cośkolwiek gotówki. Sprawę traktuje się poważnie. Oferty z fotografią, którą się zwraca Kurjer Poznański p 3964

Starsza
panna z własnym 3 pokojowym mieszkaniem cośkolwiek gotówki pozna panów do lat 50, na dobrzy stanowiący, emeryci nie wykluczeni. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 628

Miła
wyszkolona, niebiedna wyjdzie za dobrze sytuowanego dżentelmena. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 741

Kawaler
czterdziestka 12 tysięcy gotówki szuka żony. Zgłosz. Kurjer Poznański zdg 28 837

Panna
lat 35, o dobrym sercu lecz biedna, dla braku znajomości, szuka ta droga męża. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 884

Dla
bratanki 3 000, z braku znajomości szukam urzędniczkę lub rzemieślniczkę. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 859

Brunetka
22 przystojna, wyszkolona, posag 40 000 widzie zamaż. Piotr Mrówka, Poznań, św. Wojciech 2a m. 1. zdg 28 849

Drogerzysta
lat 35, oszczędności szuka żony, posiadającej 3 000 gotówki. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 986

Przystojny
bardzo bogaty pragnie poznać inteligentną, uroczą panią, bez przesłodzi, obojętnej czy bogatą, lub ubogą. Cel matrymonialny. Oferty z dołączoną fotografią, — którą się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdg 28 966.

Wdowiec
Wybór poważnych Pań — Panów stanowiących poleca „Sfinks”. Poznań, Kantaka 9, mieszk. 19. zdg 29 064

Wdowiec
po 40, dziećmi na stałe posadzie pragnie poślubić starszą pannę lub młodszą wdówkę, bezdzietną, z prowincji mile widziane. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 29 013

Aptekarz
właściciel, kawaler, w średnim wieku, katolik, poszukuje odpowiedniej partii. Nieanonimowe oferty tylko z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdg 3424.

Ziemianin
przemysłowiec w Poznaniu, lat 27, oficer rezerwy, nawiąże z braku znajomości w celu matrymonialnym wymianę myśli z sytuowaną panną lubiącą wieś. Dyskretnie zapewnione honorum. Pani serjo sprawę traktująca zechce korespondencję skierować do Kurjera Poznański zdg 28 968

Samodzielnia
krawcowa, przystojna, bezdzietna, wdowa, 32 pragnie wyjść zamaż chętnie wdową dziećmi. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 301

Kawaler
przystojny handlowiec lat 45, szuka towarzyski życia celu matrymonialnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 352

Magie
nowoczesne, elektryczne, ręczne oraz domowe magie — prasowne nagrodzone złotymi medalami dostarcza Fabryka Magi M. Jankowiak, Poznań, Staroleka, tel. 19-47. zdg 94 734

7. SPRZEDAŻE

Sprzedam
skład tow. krótkich, blawatów, bielizny w Gnieźnie, ewentl. przyjmie współnika fachowca, dogodnie warunki. Zgłoszenia administracji Lecha, Gniezno nr. 1530. zdg 27 776

Sprzedam
samochód lim. Fiat 509 dobrze utrzymany, ewentl. zam. na większy, mało używany. Zgłoszenia do Kurjera Poznański zdg 27 778

Skrzydło
koncertowe prawie nowe marki Neufeld sprzedam. Piekary 5 m. 5. zdg 27 994

Sprzedaż — Naprawa
wszelkich systemów piór wiecznych ołówków automatycznych. Naprawa natchmiast w firmie Józef Czosnowski, spec. skład papieru i montownia piór Poznań, Fr. Ratajczaka 2. dgm 3201

Mebel
najtaniej fabryczny skład mebli. Wrocław 19. dgm 3241

Pianina — fortepiany
używane po cenach od zł. 300. — na dogodnych warunkach. — B. Sommerfeld. 27 Grudnia 15. n 18 524

Krawieckie dodatki
podszewki, watolina, kołnierze, aksamitne guziki, klamry, wielki wybór. Andrzejewski, Szkolna 13. dgm 3 247

Pierze — Puch
gęsie 3. — kacze 1.50. puch 7.50 pierzyny 28. — spodz 18.50. poduszki 5.50. Koldry na wacie — welnie — puchu w najlepszym wykonaniu najtańiej

Emkap - M. Mielcarek
Wrocław 30, telefon 58-03. ng 18 749

Leżankę
używaną sprzedam. Grochowe Łaki 7, m. 7. zdg 28 634

Krawiecki
warsztat tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 28 635

Drzwi
szklane, okno, kratę żelazną, kaloryfery sprzedam. 27 Grudnia 9, podwórze. zdg 28 647

Sypialnię
biała kompletna, dobrym stanie obraz, lampę sprzedam. 27 Grudnia 9, podwórze. zdg 28 648

Platforma
30 ctr. tanio. Ludw. Rzepeckiego 7, telefon 76-12. zdg 28 658

Największa i najlepsza fabryka fortepianów i pianin B. Sommerfeld
poleca nowe, pierwszorzędnej jakości pianina już za 1 000. — Dogodne warunki spłaty. Długoletnia gwarancja. Zamiana używanych instrumentów. Filja, Poznań 27 Grudnia 15. ng 18 439

Wierusz Kowalski
Wyczółkowski — Noakowski — obrazy

Antyki
praktyczne Podarki wyprzedaje okazynie „Muza” Rzeszypolitej 4. zdg 26 601

„Remington”
maszyna do pisania w dobrym stanie. Bartkowiak, Aleje Marcinkowskiego 18. zdg 28 133

Rzeźnictwo
z składem, warsztatem, mieszkaniem pełnym biegu korzystnie sprzedam z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 121

Parcela
1 172 m kw. Jeżyce, zdrowe położenie zaraz do sprzedania. Informacji udziela: Kujawa, Poznań, ul. Dąbrowskiego 1. Pg 7691-71.113

Sprzedam
gdański meksi pokój wprost nabywcy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 28 155

porcelana
Capo di Monte, Wiedeń, Meissen Caesar Mann, Rzeszypolitej 6. Zważyć na firmę. ng 18 975

Emeryci!
Długoletni sklep, nowy dom, nieobdłużony, górski klimat, wydzierżawie najchętniej sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 466

Drukarnię
z wydawnictwem gazety z domem mieszkaniem ogrodem owocowym w mieście powiatowym na Pomorzu sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 464

Maszyna
damska dobrym stanie, lustro. Wrocław 13 — 1. zdg 28 763

Magazyn futer Lehmann
zał. 1875 Poznań Wrocław 18, tel. 22-95. Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie. Stale wielki wybór każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych. Pg 7 139-37.142

Skład
kolonialny zaprowadzony pierwszych rak zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 28 769

Sprzedam
skład 500. — Półwiejska 13 Akropolis. zdg 28 785

Żelazna
szafę tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 28 486

Lornetkę
Kolberga 6-krotna tanio sprzedam. Aleje Marcinkowskiego 25, m. 13. zdg 28 483

Fortepian
tanio. Wyspiańskiego 15, m. 5. zdg 28 525

Jupiter
garnek tanio. Dąbrowskiego 59, I p. zdg 27 413

Airedalteryery
psy policyjne, szczeniata tanio. Dolna Wilda 2, m. 4. zdg 28 560

Maszyny do pisania
i liczenia nowe, używane (z gwarancją) walizkowe „Rheinmetall” na dogodnych warunkach spłaty do nabycia w firmie Antoni Rose, plac Wolności 2 i Nowa 8. ng 18 522

Futra
wszelkiego rodzaju oraz różne skórki, stale wielki wybór. Własna pracownia Luśnierska wykonanie pierwszorzędnie solidne. Przyjmuje asygnaty „Kredyt”

Magazyn futer
S. Piotrowski Szkolna 9 dgm 3 327

Biura
jasne, nowoczesne, najlepsze położenie, do wynajęcia. B. Schultz magazyn futer, Poznań, ul. Pieńackiego 16. ng 18 845

Toruń
Okazynie sprzedam sklep delikatesów, palarnia kawy centrum, od 20 lat istniejący, ewentualnie koncesja. Araczeński, narożnik Rynek róg Chelmiński. Pg 7 066-64.130

Najlepsze pianina
od 1000 złotych oraz najkrótsze fortepiany (skrzydła) poleca T. Betting, i S-ka Leszno. Ng 17 793

Restaurację
centrum powiatowego miasta istniejąca przeszło 100 lat na tem samem miejscu, dobrze prosperująca z powodu choroby sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 27 830

Wanny
kapielowe emaliowane w przedstawiciela. Jerzy Ławicki, Poznań, Szewska 20. zdg 25 807

Nie Mebli
przed zwiedzeniem nowootwartej Komisowej Hali Mebli zdg 27 343

Wrocław 38
Tam znajdziesz największy wybór najniższe ceny nowych — używanych. zdg 27 344

Komisowa Mebli
sprzedaż wszelkich nowych — używanych, oraz Krysztalów i różnych innych sprzętów użytku domowego najkorzystniej

Jezuicka 10
obecnie Świętosławska. ng 18 971

Dogi
młode sprzedam. Szamarzewskiego 36 — 11. zdg 27 680

Skóry
jelonkowe, każda ilość dostarczam. Jelonoskor, Srem. Rynek 33. ng 19 037

Kolonjalka
zaprowadzona towarem, mieszkaniem, powód wyjazd tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 28 192

Skład
pieczywa sprzedam. Górna Wilda 59. zdg 28 419

Cukiernię
sprzedam. Górna Wilda 59. zdg 28 418

Pianino
lustro, inne meble sprzedam. — Ogrodowa 13, m. 4. zdg 23 205

Piec
żelazny szamotowy. Rzeszypolitej 3 — 1. zdg 28 469

Brzoskwinie i morele
i różne inne drzewa i krzewy owocowe, karlowe i piienne, oraz rzadkie gatunki i odmiany drzew parkowych polecają Ogrody Kórnickie w Kórniku. Katalogi na żądanie. dgm 3413

Rzeźnictwo
z warsztatem i mieszkaniem przy ruchliwej ulicy w Poznaniu korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 795

Płaszcz damskie wprost
eleganckie najtaniej z fabryki Wildowa 1, Asygnaty, kredytowe! ng 18 092/3

Miniaturki - kość słoniowa
Caesar Mann, Rzeszypolitej 6. Zważyć na adres. ng 18 977

Korja olejna
Rafaelowskiej Madonny rzadki okaz

Caesar Mann,
Rzeszypolitej 6. Zważyć na adres. ng 18 976

Skład
cukierków bilardem, ruchliwej ulicy, egzystencja powodu wyjazdu korzystnie. Adres Kurjer Poznański zdg 26 715

Skład
cukierków. Wodna 17.18. zdg 28 429

Dom
dobrze prosperujący, składem, — małe miasto w Poznaniu, z powodu stosunków rodzinnych sprzedam. Oferty pod „BB 998”. Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 19 055

Doga
młoda na sprzedaż. Wodna 6b, m. 12. zdg 28 221

Philips 44 a
prąd zmienny, leżący sprzedam. Piechocki, Bukowska 59. zdg 28 685

Fiat
501 ekonomiczny po gruntownym remoncie na nowych gumach sprzedam z powodu choroby lub zamianie na limuzynę, parcie lub coś takiego, Borowicz, Wodna 9. zdg 28 611

Pianino
zagraniczne 550. Podgórna 13. m. 5. zdg 28 188

Barokowa szafa gdańska
okazyjnie Caesar Mann, Rzeszypolitej 6. Zważyć na adres. ng 18 038

Meble
najtaniej u Palacza, ul. Ślusarska 4, pomiędzy Wielką a Wodną. dgm 3390

Paletot
zimowe średnią figurę. Marcina 68, m. 23. zdg 28 668

Radjo
Philips Super Inductance Typ 884 na prąd stały korzystnie sprzedam. Ul. Skarbowa 22, m. 4 zdg 28 669

1 000 samochodów
rozbranych używane części, podwozia mleczarskie, opony najtaniej w firmie Autosklad, Poznań, Dąbrowskiego 89, telefon 46-74. dgm 3 159/60

Walizki
tanio. Czyst. Szkolna 11. Pg 7925/6-41.36/7

Blam
oposowy tanio. Osiedle Witkowska 21, Słomowa, akuszerka. zdg 28 479/80

Piekarnię
cukiernię zaprowadzona sprzedam. Jeżyce, Żorawia 19. zdg 28 475/6

Bielskie Materjały
na ubrania, piasezce najtaniej poleca Nowootwarty skład sukna Wojciechowski Poznań, Stary Rynek 90 I piętro Pg 7121-39.129

Skład
kolonialny, bezkonkurencyjny, nowy magiel korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 28 558

Szafa żelazno - betonowa
(25 ctr.) na sprzedaż ewentl. zamiana. Informacje ul. 27 Grudnia 16, m. 10. zdg 28 551

Fryzjerski
zakład, mieszkaniem w śródmieściu korzystnie sprzedam tanio. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 28 549

Skład
towary krótkie, przyległy pokój, dzierżawa niska, Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 28 537

Kawiarnię
dobra egzystencja możliwości powiększenia sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 536

Wózek
dziecięcy, granatowy piękny — sprzedam. Niegoleskich 21, lewo zdg 28 535

Coekerspaniele
szczeniata rodowód. Brockere. — Sielinko, Opalenica. zdg 26 743

Wózki
dziecięce sprzedaje, kupuje, naprawia Razer, Szewska 11. zdg 27 612

Latarki
karbidowe, elektryczne i dynamówki dobre i tanie. Ogromny wybór w największej fachowej firmie

Drogerję
z powodu choroby sprzedam — obrót 100 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 150

Fiat
501 ekonomiczny po gruntownym remoncie na nowych gumach sprzedam z powodu choroby lub zamianie na limuzynę, parcie lub coś takiego, Borowicz, Wodna 9. zdg 28 611

KASTOR

św. Marcin 55. ng 19 092/3

Piec

Habil mało używany na większą ubikację tania. Małe Garbary 2. zdg 28 141

Krowy

młode rasowe wysokocielne i wydzielone sprzedam. Adamski, — Główna 32, telefon 19-01. zdg 28 609

Jadalnia

barokowe z zegarem, szafa ogniotrwała, gablotki wystawowe. — Podgórna 6 zdg 28 613

Podgórna 6

magazyn mebli. zdg 28 613

Pianino

oryginalne Eke 850. — Podgórna 6. m. 5. zdg 28 614

Restauracja

centrum stała klientela zaprowadzona, cena 3.500. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 616

Rower

damski mało używany korzystnie. Woźna 13 — 9. zdg 28 722

Tanio

sprzedam skład galanterii, towaram, bez, centrum Poznania. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 28 723

Kolonjalkę

dobrze prosperującą, 2 pokoje, wygodę sprzedam 2.800. — Słowackiego 38, m. 17. zdg 28 733

Pies

cocker-spaniel rasowy. Cieszkowskiego 1 m. 4. zdg 28 737

Sprzedam

fortepian tania, powód przeprowadzki. Składowa 8. zdg 28 738

Wóz

lekki jednokolny sprzedam stolarnia Czerniak, Dąbrowskiego 79. zdg 28 580/81

Benenowski**Półwiejska 3**

Reprezentacyjny skład obracek. Zegark. budziki najtaniej. d 2974/5

Piec

duży żelazny sprzedam. Poznań. Szewarska 21 m 13. zdg 28 878/9

Meble kuchenne

nowoczesne. Łakowa 4a, stolarnia. zdg 28 957/8

Materace

tapczany, garnitury klubowe, — najtaniej wprost pracownia. — Wielkie Garbary 18, narożnik Woźnej, suteryna. zdg 29 197/8

Mleczarnię

z maszynami na 2.500 litrów godzinie sprzedam, wydzielanie, lub przenieśli. Wspólna. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 000

Słodownię

sprzedam lub przenieśli fachowca wspólna. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 999

Zakład

fotograficzny sprzedam lub wydzierżawie dobremu fachowcowi 1. 1. 37. miasto pow., wyższe szkoły. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 971

Wisła

Pensjonat 19 pokoi, nowy, umeblowany, skanalizowany, cndowne, pierwszorzedne, położone w sprzedam lub wydzierżawie. — Wiadomość Jagniatkowska, Sosnowiec, Prosta 12. zdg 28 965

Dywan perski

duży i 2 małe sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 076

Określarką

uniwersalna Mundlos wykonuje 40 różnych prac. Gierczyński, św. Marcin 13. zdg 29 101

Rzeźnictwo

mieszkaniami warsztatem tania. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 300

Serków

harceniskich wytwórnie urządzenie sprzedam, przenieśli fachowca. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 869

Wiolonczela

okazja. Różana 18 — 3. zdg 29 191

Sprzedam

wilki dwumieszkaniowa okazja. Błażeja Winklera 23. zdg 29 046

Gospodarstwo

115 morg 25 km Poznania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 017

Wiedeński

aparat do kawy. Krzyżowa 5. mieszkanie 1. zdg 29 016

Pościeł

nieużywana sprzedam. Za Bramką 13 m. 8. zdg 29 144

Dom

z wolną piekarnia korzystnie sprzedam. Głuchowski, Grudziądz, Groblowa 18. ng 19 101

Rzeźnictwo

przy ruchliwej ulicy warsztatem mieszkaniem sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 143

Żimowy

plaszcz oficerski w dobrym stanie sprzedam. Tel. 14-43. zdg 29 142

Kolonjalkę

z maglem, mieszkaniem zaraz sprzedam, powód choroby. Adres Kurjer Poznański zdg 29 180, 1

Restaurację

dobrym punkcie koncesją sprzedam. Pośrednicy pożądan. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 112

Maszynę

krawiecką korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 29 176

Samochód

mały i ekonomiczny sprzedam lub zamienię na motocykl. Auto-Traktor, Poznań, Dąbrowskiego 87. zdg 28 836

Kapelusze**modne****Czapki****Pulowery****Bonżurki****najtaniej.****Pietrzykowski,****Wielka 8.****zdg 29 035****Motor**

ssaco gazowy 20 k. m. na gaz ssacy koks prawie nowy z powodu likwidacji, cena 3.500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 886

Okazyły**gabinet**

tani dobry. zdg 28 935

Kuchnie

silczne wzory. zdg 28 935

Biuurka

nowe używane wszelkie urządzenia domowe tania kupisz zdg 28 944

Woźna 16**Sypialnia**

szafa lustrem 275. — zdg 28 944

Sypialnia

jesion kwiecisty 465. — zdg 28 944

Sypialnia

jesion oliwny polerowana solidne wykonanie tania poleca zdg 28 947

Woźna 16**Karakuły**

damskie pierwszorzedne duże okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 949

Meble

najtaniej poleca J. Stepkowski, Szewska 2. zdg 28 941

Wózek

dziecięcy, duży jak nowy obejrzeć niedziela 10—2. Dąbrowskiego 72 m. 1. zdg 28 943

Torebki

papiery pakowe — różnego rodzaju — kształtu z nadrukiem — bez — najtaniej Fabryczny skład Koska Dominikańska, 5, telef. 28-00. Ng 18 601

Składnicę

węgli dobrze zaprowadzona sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 28 910

Okazja

skład wyrobów skóranych, zaprowadzony, małe kosza, bez ryzyka, potrzeba 7.000. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 28 908

Pianina**Fortepiany****Fisharmonje**

okazyjnie oraz zamiany Marcina 22. podwórze zdg 28 929

Konia

wóz roboczy sprzedam. Tadeusz Zygmuntowski, Chwaliszewo 71. zdg 29 317

Skład

spółwczoro — delikatosowy, zaprowadzony, najruchliwsza ulica, tramwaj sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 29 431

Skład

cukierków, centrum korzystnie — sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 29 098

Szafy

sosnowe, debowa biurowa, stoły sosnowe, debowy zwykłe długie, obrazy, inne przedmioty. Woźna 13 — 4. zdg 29 092

Dobre

skrzypce Steinera koncertowe — Stradivarius tania. Focha 30 m. 3. zdg 29 084

Gramofon

szafkowy. Szewska 12 — 3. zdg 29 288

Nieruchomość

handlowa w Ryнку miasta Międzychodu korzystnie do sprzedania. Krzyżek, Poznań, Dąbrowskiego 1416. zdg 29 172

Gabinet

pięknie rzeźbiony. zdg 29 284

Jadalnia

pięknie wykonana. zdg 29 284

Sypialnia

brzoza polerowana tania. zdg 29 284

Okazja

Szewska 20. zdg 29 284

Pianino

pierwszorzedne zagraniczne okazyjnie. Podgórna 5 — 1. zdg 29 282

Kareta

lekka dobrym stanie parownik, futro męskie tania. Müller, Stawna 6. zdg 29 264

Tapczany

fotele, leżanki, gwarantowanej jakości najkorzystniej u fachowca. Wrocławska 14. zdg 29 260

Pianino

350. — Stroma 24. Grzech. zdg 28 985

Skład

towarów kolonialnych wraz z towaram w łowiawym mieście — przy głównej ulicy do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 964

Motocykl

B. S. A. 3 1/2 konny najlepszym stanie sprzedam. Półwiejska 17. skład. zdg 28 960

Do bilardów

automatycznych wszelkie przybory oraz bile w różnych rozmiarach dostarcza zakład tokarski E. Kleiner, Warszawa. Płomackie 3. ng 19 089

Płaszcz

damski średnia figura. Wodna 11 — 3. zdg 29 007

Syrop ciemny

biały, korzenie do pierników, kurture, masło kakaowe, puder, mak cukrowy, marmelade, powidl, poleca najtaniej skład fabryczny Leon Siedziński, Poznań, Wroniecka 17. zdg 29 272/3

Cukierki

twarde, napelniane, mieszanki papierkach, czekoladki, pralinki, drażetki, czekolady tabliczkach poleca najtaniej składach fabrycznych Leon Siedziński, Poznań, Wroniecka 17. Wielka 15, St. Rynek 12, St. Rynek 35 (wejście Wiankowa). zdg 29 270/71

Prof. Junkersa

piec łazienkowy mało używany tania oddam. Muszyński, Stary Rynek 95/6. zdg 29 267

Zegarmistrzowska

tokarka narzędzia. Oferty Kurjer Poznański portj. 3994

Radjo

trzylampkowe baterijne tania sprzedam. Focha 63 — 15. Zgłoszenia niedziela. zdg 29 397

Stoły

kanapy, urządzenia składowe Dąbrowskiego 94. zdg 29 221

Krzesło

dentystyczne tania sprzedam. — Adres Kurjer Poznański zdg 29 375

Cenny

salon, dywan duży, tania sprzedam. Chelmońskiego 18 m. 11. zdg 29 374

Garnitur

klubowy, skóra, jak nowy, tania. Sew. Mielżyńskiego 28 — 5. zdg 29 253

Kolonjalkę

mieszkaniami korzystnie wyjazd. Adres Kurjer Poznański zdg 29 212

Srebrne

i bronz lichtarze tania. Wielkie Garbary 19. Komis. zdg 29 203

Restaurację

mieszkaniami, pełna koncesja przy ruchliwej ulicy. 20 lat w jednym ręku sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 29 372

Meble

najtaniej poleca zdg 29 368

Szczaniecki

Tama Garbarska 3. zdg 29 368

Futro

karakulowe jak nowe, korzystnie. Wierzbicice 55 — 7. zdg 29 367

Restaurację

przy Starym Ryńku tania oddam, pełna koncesja, wprost od właściciela. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 362

Sprzedaż komisowa**mebli**

używanych — nowych kompletnych pokoi — oddzielnych sztuk — załatwia szybko, tania — sumiennie.

Poznański**Dom Komisowy**

Dominikańska 3. Pg 7113-43.63

Podwozie ciężarowe

3-4 tonny marki „G. M. C.” w bardzo dobrym stanie okazyjnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański Ng 18 695

Skład

zeglarmistrzowski w Poznaniu na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 358

Sprzedam

kawiarnię z powodu choroby w centrum miasta. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 348

Fortepian

Irmiler 650. — zł. Słowackiego 42 m. 1. zdg 29 413

Skład

papieru, papierów, galanterii, dobrze zaprowadzony tania sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 29 408

Tanio

jadalnia, garnitur pluszowy inne meble. Rzepeckiego 19 — 9. zdg 29 331

Pianino

krzyżowe okazyjnie. Przecznicza 4-5. zdg 29 473

Sprzedam

skład kolonialno — delikatesowy tania przy ruchliwej ulicy. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 469/70

Kawiarnię

z urządzeniem w dobrym miejscu. Zgłoszenia Marynarska 6, m. 7. zdg 29 388

Skład

papieru galanterii tytoniu urządzeniem sprzedam 1.200. Adres Kurjer Poznański zdg 29 387

Tapczan

dobry okazyjnie. Maleckiego 4. mieszkanie 7. zdg 29 414

Kawiarnię

bardzo dobrze prosperująca przy najruchliwszej ulicy w Bydgoszczu z powodu choroby sprzedam. Oferty pod „Kawiarnia” do Biura Ogłoszeń, Bydgoszcz. Dworkowa 54. ng 19 086

Maszynę

do pisania sprzedam. św. Marcin 63, m. 20. zdg 29 029

Drogerję

nowocześnie urządzona, dobrze zaprowadzona sprzedam z powodu wyjazdu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 29 436

Skrzydło

orzechowe bardzo tania zdg 28 305

Pianino

czarne krzyżowe okazyjnie zdg 28 305

Gabinet

luksusowy, okazyjny, nowoczesny, polerowany, wyjątkowo ładny okazyjnie

Poznański**Dom Komisowy**

Dominikańska 3. Pg 7117-43.62

Sypialnia

mahoniowa okazyjnie zdg 28 653

Jadalnia

orzechowa polerowana solidna — bardzo ładna tania zdg 28 653

Urzednikowi

Działalności 2 m. 2. zdg 29 359

20

Matejki 39 — 6. zdg 29 346

Focha

15 a — 1. zdg 29 345

Pokój

dwom panom — paniom, utrzymaniem, bez, tania, Wrocławska 4, I. piętro. zdg 29 409

Mielżyńskiego

4 — 12. elegancki. zdg 29 334

Ładny

niekrepujący, balkonowy. Wyżniańskiego 21 — 3. zdg 29 471

Komfortowe

dwa łącznie, oddzielne, centralnym, łazienka. Matejki 58 — 5. Pg 7 720-57.388

Umeblowany

dla 1 lub 2 panów lub pań jasny, elektryczność, łazienka, tania, ul. Kossaka 18, m. 2. zdg 29 026

Przyjezdny

Ratajczaka 9 — 8. zdg 29 024

Pokoik

pani. Stary Rynek 80/82 — 8. zdg 29 390

Wielkie

Garbary 40 — 3. zdg 29 458

12,—

skromny. Wojciecha 28 — 5. zdg 29 451

16. SZUKA POKOJU**Niekrepującego**
ewentualnie próżnego poszukuje pan. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 523**Niekrepującego**
czystego, śródmieścia. Oferty cna Kurjer Poznański zdg 28 590**Małżeństwo**
bezdietne poszukuje pokoju umebelowanego z urządzeniem kuchni od 1 listopada. Oferty cna do Kurjera Poznańskiego zdg 28 678**Pokoju**

skromnego panny okolicy Starego Rynku. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 646

25,—

swobodny pan. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 779

Szukam

ładnie umebelowanego milego pokoju z fortepianem i ewentualnym utrzymaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 583

Kupiec

poszukuje ciepłego, słonecznego, spokojnego najchętniej u samotnej osoby, bezdzietnego małżeństwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 704

Dwuosobowego

taniego — mężczyźni. Oferty cna Kurjer Poznański zdg 28 706

Niekrepującego

centrum szuka urzędnika. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 629

Czystego

słonecznego utrzymaniem, bez od 1. panu. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 724

Pokoju

niekrepującego centrum łazienka elektryczność od 1.11. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 784

Pan

pokoju do 18.— zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 821

Za

pokoik udzieli fachowych korektur. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 933

Pokoju

ciepłego stałego. Warunki Kurjer Poznański zdg 29 051

Pokoju

próżnego Chwaliszewo front parter lub I piętro wejście osobne zaraz. Filja Chwaliszewo 21. zdg 29 109

Krawcowa

skromnego, śródmieścia. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 141

Pani

pokoik śródmieścia. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 134

Pokoju

fortepianem centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 310

Panienka

z pościela szuka pokoju do 20 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 281

Pokoju

panienki na stałej posadzie. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 979

Próżnego

pokoju, najchętniej do gospodarki poszukuje korporacja. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 274

Niekrepującego

używanym kuchni centrum 25.—. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 304

Bezdietni

stałej posadzie, poszukują próżnego, śródmieścia. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 404

17. LOKALE**Skład spożywczy**
dobrze prosperujący w dzielnicy willowej wprost do gospodarza bez odstępnego zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 680**Skład**

do wynajęcia. Słoneczna 37. zdg 28 799

Mały

niedrogi lokal na skład radiowy główne ulice centrum poszukiwany. Oferty Kurjer Poznański zdg 27 857

Skład

2 pokoje kuchnia, Marsz. Focha 182 do wynajęcia. Zgłoszenia Ogrodowa 13, m. 4. zdg 28 263

Ubikacja

do wynajęcia, centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 516

Ubikacji

na warsztat mechaniczny. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 621

Ubikacji

na cichy warsztat poszukuje. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 28 906

Lokalu

próżnego kolonialnego z mieszkaniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 887

Skład

lub na warsztat. Poznań. Stary Rynek 10 (Kurzanoga) do wynajęcia. zdg 29 128/9

Skład

Poznań, Kramarska 9. do wynajęcia. zdg 29 137/8

Składu

na drogerie poszukuje. Oferty Kurjer Poznański portj. 3 985

Na

pracownie gorsetów odda pokój salon mód — telefon. Św. Marcin 33 m. 6. zdg 29 114

Lokal

restauracyjny wynajmie gospodarz warunek przejęcie mebli. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 341

Stary Rynek

bocznice, jest wolna składnica parter - piętro. 150 metr. kwadrat. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 323

Skład

mieszkaniami od gospodarza wynajmie. Ratajczaka 9/8. zdg 29 296

Skład

przy Woźnej wydzierżawi. Kuźaj. Woźna 12. zdg 29 421

Skład

mieszkaniami zaraz Focha 125. właściciel. zdg 29 394

Ubikacja

na warsztat składnice do wynajęcia. Piekary 18. zdg 29 239

Skład

urządzeniem na filie rzeźnicza tania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 459

Lokale handlowe

obszerne 3 piętrowe do wynajęcia. Ważne dla blawatników i branży konfekcyjnej. gdyż w mieście na Pomorzu ca 70 000 mieszkanców brak takiego polskiego przedsiębiorstwa szczególnie konfekcji damskiej. Egzystencja zapewniona. Zgłoszenia do „Par“, Poznań pod 64.137 Pg 7712-64.137

Biuro

św. Marcin 58 — 4. zdg 29 028

18. DZIERŻAWY**Do wydzierżawienia**

ewentl.

sprzedania

rolowa lub w całości młyn automatyczny (motorowy). Powody chęci sprzedania należą do firmy. Możliwość przedmiotu młyna 150 do 200 ctn. na dobę. Młyn znajduje się przy stacji kolejowej. Blizszych informacji o osobie lub piśmiennicze udzieli A. Golda, Łódź-Chojny. Trebacka 6. ng 19 071

Strzelnica

w Szamotułach od 1 stycznia 1937 lub wcześniej do wydzierżawienia. Zgłoszenia B. Bogacki, Szamotyły, Pl. Sienkiewicza 8. ng 19 079

Szatnia

klubowa do wydzierżawienia. — kaucja. Oferty Kurjer Poznański zdg 28 128

Skład

rynek, 4 pokoje, miasto Sieraków 60.— zł. Adres Kurjer Poznański zdg 28 501

Rzeźnictwo

skład mieszkaniem, warsztatem, wydzierżawie. Focha 173. zdg 28 993

Skład

towarów krótkich, urządzeniem i mieszkaniem wydzierżawie. Kupiskowa, Mogiła, Rynek 21. Ng 18 692

Ostrzeżenie!

Ostrzegam pp. Kolegów przed wydzierżawieniem piekarni przy ul. Marc. Mottego 2. Stoję z gospodynią w procesie. St. Ludwiczak. zdg 29 266

21. LICYTACJE**Wydzierżawienie****polowania**
Spółka Łowiecka w Steszewie wydzierżawia obwód polowania o obszarze 637 ha na lat sześć. Przetarg ustny odbędzie się w sobotę, dnia 7 listopada o godz. 15 w salce posiedzeń Zarządu Miejskiego w Steszewie. Przedwodniczą Spółki Łowieckiej (—) Sobczyński. zdg 28 577**Licytacja przymusowa****nieruchomości**

Kórnik, Poznańska 86, dnia 26 października 10-ta, Sad Grodzki, Srem. Cena wywoławcza 10 666.— złotych. zdg 29 132

22. ZGUBY**Znaleziono**
klucze 22, bm. kaplica. Waly Jana III, odebrać tamże. zdg 29 434**Zgubił**

złoty zegarek na pasku, oddać za wynagrodzeniem Dom inteligencji. Św. Marcin 6. zdg 29 139

23. ROZMAITE**Kominy**

buduje i naprawiam, obmurowania kotłów wykonuje Antoni Frackowiak, Poznań, Grobla 6. zdg 25 876

Futra

damskie, męskie wykonuje rzetelnie, solidnie, fachowo, tania tylko

Królikiewicz,**Podgórna 6**

Skróci wszelkiego rodzaju wielki wybór. ng 18 114

Tawerna

Rom. Szymańskiego 10 poleca o biady z 3 dań po 70 i 90 groszy. Abonament 0,80. zdg 28 378

Ondulacje

trwale 4.—, Bukowska 17 a fryzjer. zdg 28 379

Zakłady

Przemysłu Artystycznego właśc. M. Bohun, nagrodzone złotem i srebrnem medalami, telefon 69-10 M. Focha 117, wykonuje wszelkie prace sztuksatorskie i stuko- we i teracowe, solidnie i tania pierwszorzędne polecenia. zdg 25 050

Koncesji

na wyszynk wódek poszukuje. — Oferty Kurjer Poznański zdg 28 434

Koncesja

wódczana potrzebna. Młyńska 3 Krajewski. zdg 28 748

Przyjdź!

Znam Twoją przyszłość. Pilsudskiego 5 — 8. Wróżka. zdg 27 086

Akuszerka

Kowalewska, Łakowa 14, paniom zainteresowanym udzielam wszelkich porad, pomocy. zdg 28 622

Kwiaciarnia

W. Giernatowska, Aleje Marcinkowskiego 15, poleca po cenach przystępnych olbrzymi wybór wieniec. zdg 28 739

Gorsety**Biustonosze**

poleca

Pracownia**Gorsetów**

„Wanda“

Leontyna Sychowska, Ratajczaka 27. zdg 29 041

Futra

wielkiego rodzaju — płaszcze, kostjomy wykonuje solidnie tania. Willman, Plac Wolności 7. zdg 28 924

Znana Adarelli**przepowiada**

z kart Braminów — reki. Przyjmuję również niedziele Podgórna 13 mieszkanie 10 front. zdg 28 846

Futra

szyje przerabia reperuje czyści odesłania tania kuśnierka Stary Rynek 89 — 1. zdg 28 847

Fotografie

artystyczne, portrety, kolorowe powiększenia, grupy, reprodukcje, ceny przystępne. Foto-Pechersky, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 8. zdg 22 502

Akuszerka

Poznań, Strzelecka 2.

przy Świętokrzyskim

przyjmuje, udziela porady, pomocy położniczej. zdg 3173-4

Dykta Dykta Dykta

najlepsza, najtańsza, nowy transport. Skład fabryczny

św. Wojciecha 28.

Ng 17 819/20

Kapelusze

damskie, męskie przerabia fachowo. Modne fasony

Sowiński,

Kapelusznik, Poznań, Garncarska 5 dawniej Marcin 27. dg 3203/4

Fryzjerzy baczność

żelazka oryginalne Deuss, para od 12 zł nie imitacja Duis Foeny maszynki elektryczne, brzytwy, nożyczki. Wenzlik, Aleje Marcinkowskiego 19. Ng 16 688

Krawcowa

wykonuje garderobe, białe tania. Ogrodowa 9, m. 1. zdg 29 021

Dziewczynkę

dyskretnego pochodzenia zaadoptuje bezdzietny kupiec — za jednorazowym wynagrodzeniem ze strony dziecka. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 094

Krawcowa

Warszawianka gustownie akurująca tania. Mickiewicza 13 — 8 tel. 67-67. zdg 29 291

Wróży

hiromantka trafnie. Piekary 6—2 zdg 29 286

Futra

spody pod futra, wydry, lisy — skóry wszelkiego rodzaju na obiad, reperacje futer fachowo i tania

Józef Dawid

Poznań, Nowa 11 przy Starym Rynku. Pg 7442-43.47

Kto kupił

bez porozumienia się zemną mój obraz „Wschód słońca w Nici“ na wystawie Szuka Kwiaty Wnetrze. Cena 30 zł. Proszę złożyć na bezrobotnych. Stefania Szeliga-Lutomska z Inowrocławia zdg 28 865

Koldry

wykonuje przerabia. Smoczyńska Kwiatowa 8. zdg 29 179

Samochodem

kilometry lub dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 225

Chiromantka

przepowiada całego życia, przeszłości, przyszłość, przestępcę przed ziemi wypadkami. Kraszewskiego 1 — 13. zdg 29 223

Sellima

dokładnie przepowiada sprawy bieżące — przyszłość — za złotego. Ratajczaka 9 — 7. zdg 29 256

Szukam

likwidatora składu, któremu sprzedam zapas artykułów piśmenny, cukierków, papierosów, wódek i urządzeń. Oferty Kurjer Poznański zdg 29 367

Garbuje

skóry futrzane lisy, kuny, wydry króliki, zające. Piekary 22 — 16. zdg 29 474

Pracownia

kolder. Gajowa 4, I front. zdg 29 475

Dziecko

najchętniej niemowlę dyskretnego pochodzenia przyjmie na własne lub wychowanie za jednorazowym odszkodowaniem ze strony rodziców. bezdzietne małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 29 468

Akuszerka

Za Bramką 12 a przy Placu Bernardyńskim — udziela porad pomocy. zdg 29 359

Wystawa obrazów

w pracowni Józefa Graczyńskiego, ul. Kłm 5. Solacz. Przyjmuje zamówienia na portrety olejne, akwarela, węglem. zdg 29 437

Oddam

chłopczyka wiek pięć miesięcy, jako własne. Zgłoszenia kierować Dawidowska, Gdańsk, Wallgasse 19 c. ng 18 395

Futra

kostjomy, płaszcze pierwszorzędne tania wykonuje Zamorski, 27 Grudnia 4. zdg 29 327

Wyucz m

pisanie maszyną korzystnie. Mielżyńskiego 4 — 12. zdg 29 325

24. NAUKA**Kursy stenografji**

pisanie maszyną rozpoczynam 4 listopada. Kantaka 1. zdg 27 648

Szkoła Tańców

Mikolajczak — Kledecka, Św. Józefa 6. Pg 7672-57.351

Angielskiego

francuskiego, włoskiego udziela tania wykształcona rutynowana osoba. Strzelecka 31 podwórce wprost II prawo. zdg 27 432

Angielski, niemieckistenografia
początkujący i zaawansowani. — Kursy Oświatowe Polskiej Ymca. Zapisy i informacje godz. 17—22 Male Garbary 2, tel. 47-89. Rutynowani wykładowcy, ceny niskie. Początek 3-go listopada. — zdg 28 142**Niemieckiego**

Uczciwa
posługaczka, poszukuje posługi.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 894

Młoda
meżatka poszukuje posługi z szyciem, znam ręczną pracę, proszę o łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 28 531

Posługi
2-3 razy w tygodniu, okolica Jeżyc. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 499

Posługi
przed południem, okolica Jeżyc poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 497

Dziewczyna
młoda do wszelkich prac domowych, sumienna, pracowita, kochająca dzieci szuka pracy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 495

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 548

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 700

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 709

Dziewczyna
do wszelkich prac szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 589

Służąca
z dobrem gotowaniem poszukuje posady tylko do lepszego domu od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 713

Panna
do dzieci szyciem szuka posady. Fr. Ratajczak 38, m. 1. zdg 28 725

Gospoia
młoda, inteligentna, — znająca wszystkie prace domowe szuka posady. Najchętniej do samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 969

Bufetowa
rutynowana, młoda przystojna do restauracji, kawiarni lub piekarni poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 067

Poszukuje
posługi od 10-4. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 089

Posługi
przedpołudnie poszukuje pracowni, uczciwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 045

Służąca
poszukuje posady posługi z dobrem gotowaniem, świadectwa dobre. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 182

Dziewczyna
wiejska z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 307

Osoba
młoda, dobrze połączona, dobrze prowadzić gospodarstwo domowe, ładne szycie szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 293

Szukam
posługi z łaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 976

Szukam
raz tygodniu posługi lub prania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 003

Posłuni
4 lub 5 razy tygodniu poszukuje uczciwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 425

Panna
z kilkuletnią praktyką wiejszych majątkach z ukończoną szkołą gospodarczą szuka posady gospodyni lub do wyreczenia pani domu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 240

Kucharka
samodzielna szuka posady do wszystkiego. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 29 251

Dziewczyna
samodzielna z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 250

Szukam
posady jako gospodyni do wszystkiego do 2-3 osób. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 207

Służąca
uczciwa, pracująca szuka pracy od 1. XI. 36., długoletnie świadectwa. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 29 174

Panienska
uczciwa, lat 17 poszukuje zajęcia do jednego lub dwóch dzieci. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 871

Młoda
wdowa poszukuje posady gospodyni do wszystkich prac domowych najchętniej u samotnych państwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 412

b) Inni

Rolnik
2 lata studiów Uniw. Pozn., 3 lata praktyki, zamilowany hodowca zna księgowość. Świadectwa bardzo dobre. Poszukuje posady, najchętniej pod dyspozycję właściciela lub dzierżawcy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 98 845

Bilansista
rutynowany poszukuje posady. — Prowadzi księgowość godzinowo lub za 20 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 25 825

Panna
z lepszej rodziny, zdrowa poszukuje od 1. 11. lub później posady do dzieci z szyciem lub do młodych państwa. Zna gotowanie, prasowanie sztywnej bielizny. Świadectwa b. dobre. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 162

1 000,—
kaucja bankowa poszukuje posady inkasenta, magazyniera lub podróżującego w przedsiębiorstwie handlowym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 194

Panienska
lat 24, szuka posady do dzieci z szyciem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 204

Drukarski - maszynista
młody, praktyka, miejscowość obojętna szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 26 981

Krawcowa
Warszawianka samodzielna, dobre polecenia szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 122

5 00,—
kaucji złoży ekspedientka cukiernicza w poważnej firmie za posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 670

Panienska
lat 18, prowincji szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 676

Rządca
37 lat, 14 praktyki, trzeźwy, sumienny, energiczny, zamilowany rolnik, dobry hodowca szuka posady samodzielnej dyspozycji zaraz 1. 1. 37. Zgi. Kurjer Pozn. zdg 28 761

Fryzjer
dobra siła poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 771

Bufetowa
znająca ekspres poszukuje posady obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 926

5 00,—
kaucji złoży ekspedientka cukiernicza w poważnej firmie za posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 670

Panienska
lat 18, prowincji szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 676

Rządca
37 lat, 14 praktyki, trzeźwy, sumienny, energiczny, zamilowany rolnik, dobry hodowca szuka posady samodzielnej dyspozycji zaraz 1. 1. 37. Zgi. Kurjer Pozn. zdg 28 761

Fryzjer
dobra siła poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 771

Bufetowa
znająca ekspres poszukuje posady obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 926

5 00,—
kaucji złoży ekspedientka cukiernicza w poważnej firmie za posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 670

Panienska
lat 18, prowincji szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 676

Rządca
37 lat, 14 praktyki, trzeźwy, sumienny, energiczny, zamilowany rolnik, dobry hodowca szuka posady samodzielnej dyspozycji zaraz 1. 1. 37. Zgi. Kurjer Pozn. zdg 28 761

Fryzjer
dobra siła poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 771

Bufetowa
znająca ekspres poszukuje posady obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 926

5 00,—
kaucji złoży ekspedientka cukiernicza w poważnej firmie za posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 670

Panienska
lat 18, prowincji szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 676

Rządca
37 lat, 14 praktyki, trzeźwy, sumienny, energiczny, zamilowany rolnik, dobry hodowca szuka posady samodzielnej dyspozycji zaraz 1. 1. 37. Zgi. Kurjer Pozn. zdg 28 761

Fryzjer
dobra siła poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 771

Bufetowa
znająca ekspres poszukuje posady obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 926

5 00,—
kaucji złoży ekspedientka cukiernicza w poważnej firmie za posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 670

Panienska
lat 18, prowincji szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 676

Rządca
37 lat, 14 praktyki, trzeźwy, sumienny, energiczny, zamilowany rolnik, dobry hodowca szuka posady samodzielnej dyspozycji zaraz 1. 1. 37. Zgi. Kurjer Pozn. zdg 28 761

Fryzjer
dobra siła poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 771

Bufetowa
znająca ekspres poszukuje posady obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 926

5 00,—
kaucji złoży ekspedientka cukiernicza w poważnej firmie za posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 670

Panienska
lat 18, prowincji szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 676

Rządca
37 lat, 14 praktyki, trzeźwy, sumienny, energiczny, zamilowany rolnik, dobry hodowca szuka posady samodzielnej dyspozycji zaraz 1. 1. 37. Zgi. Kurjer Pozn. zdg 28 761

Fryzjer
dobra siła poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 771

Bufetowa
znająca ekspres poszukuje posady obsługi gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 926

Bufetowy
który pracował w barze, znajomość zakasek, ewent. obsługi gości poszukuje posady od 1. 11. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 434

Urzędnik gospod.
samod. lub pod ogólną dyspozycją, oparty na najlepszych rekom. szuka od 1. 1. 37. inne posady. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 25 612

Kelner
100,— zł kaucji poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 377

Krawcowa
najnowszym krojem szyje suknie płaszcze poszukuje posady poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 032

Krawcowa
bardzo eleganckim szyciem szuka posady w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 960

Maturzysta
zdolny rysownik szuka posady. — Ewentualnie w biurze. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 980

Uczeń
lat 18 z prowincji pragnie się wyuczyć rzemiosła zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 977

Biuralista
znający wszelką pracę oraz pisze biegle maszyną poszukuje posady najchętniej na majątek. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 810

150 zł
kaucji za posadę robotnika do składu lub chłopaka lat 23. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 715

Ogrodnik
pianista poszukuje pracy przy willach lub majątkach. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 147

Wychowawczyni
freblanka z kilkuletnią praktyką, szuka posady od 1 stycznia 37 r. lub wcześniej. Oferty uprasza się pod adres Poznań-Solacz, ul. Mazowiecka 11, I p. Piechocka, u p. P. Wróbel. zdg 28 139

Kuśnierka
przerabia futra kurtki elegancko szuka posady poza domem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 829

Szofer
szuka jakiegokolwiek posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 830

Buchalter
rutynowany bilansista, korespondent, podatki, sprawy sądowe, poszukuje posady. Referencje prima. Również godzinowo. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 533

Student
krytycznym położeniu szuka posady biurowej lub innej, wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 494

Chłopiec
17 letni z odpowiednim wykształceniem, który ma zamiłowanie do mleczarstwa prosi o podanie miejsca gdzieby mógł praktykować. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 489

Poszukuje
praktyki mierz-melioracyjnej. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 29 009

Młodsza
ekspedientka — bufetowa, znająca ekspres, poszukuje posady. Ewentualnie wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 002

Poszukuje
praktyki mierz-melioracyjnej. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 29 010

300,—
dam za wskazanie stałej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 167

Reemigrantka
uczenica, bufetowa poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 720

300,—
dam za wyrobiecie stałej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 288

Krawcowa
pierwszorzędna na płaszcze suknie poza dom 2 złote dziennie szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 423

Krawcowa
dziennie 1,25 szuka posady w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 233

Chłopiec
sierota poszukuje jakiegokolwiek nauki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 257

Chłopiec
uczciwych rodziców poszukuje jakiegokolwiek nauki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 256

Pomoenica
krawiecka zamieszkała poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 798

Inteligentna
panna do składu bufetu lub obsługi gości poszukuje od 1. 11. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 817

300,—
dam za wyrobiecie stałej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 288

Krawcowa
pierwszorzędna na płaszcze suknie poza dom 2 złote dziennie szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 423

Krawcowa
dziennie 1,25 szuka posady w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 233

Chłopiec
sierota poszukuje jakiegokolwiek nauki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 257

Chłopiec
uczciwych rodziców poszukuje jakiegokolwiek nauki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 256

Pomoenica
krawiecka zamieszkała poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 798

Inteligentna
panna do składu bufetu lub obsługi gości poszukuje od 1. 11. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 817

Plakatowy Rozkład Jazdy Kolejowej na sezon zimowy 1936/1937

(obowiązujący od 4 października rb.)

zawierający spis wszystkich pociągów odchodzących i przychodzących do Poznania, tak mile przyjmowany od szeregu lat przez hotele, restauracje, kawiarnie, cukiernie, zakłady fryzjerskie oraz wszelkiego rodzaju biura i sklepy w Poznaniu, ukazał się w nowym wydaniu, wykonany pięknym czytelnym drukiem trójbarwnym.

Oddajemy go za zwrotem kosztów własnych w wysokości

10 groszy za egzemplarz

w administracji naszej przy św. Marcynie 70.

Panienska
młoda przystojna, inteligentna — szuka posady z dobrem poleceniem do Kawiarni ekspresu kawy, ewentualnie do obsługi gości. Od 1. 11. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 126

Krawcowa
poszukuje posady po domach tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 811

Inteligentna
panienka, kochająca dzieci, znająca robotki dwuręczną praktyką przed szkołą, poszukuje posady od 1 listopada. Łaskawe oferty Emilia Cichorska, Buk, Poznańska. zdg 18 931

Rządca
gospodarczy poszukuje od 1. 1. 37 posady. Kawaler lat 33, praktyki lat 16 szkoła rolnicza. Oferty „Par”. Poznań pod „57.340”. zdg 7 659-57.340

Samotny
piekarz dyplomowany poszukuje zaraz jakiegokolwiek posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 317

Urzędnik gospodarczy
samotny, kilkuletnia praktyka, ukończona szkoła rolnicza, zmieni posadę od 1 stycznia. Wymagania skromne. Łaskawe zgłoszenia Brodowski Nadmłyn poczta Skoki pow. Wągrowiec. zdg 19 066

Wynagrodzenie
dam za wskazanie posady w przemyśle lub handlu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 294

Kupiec
lat 39, poszukuje posady jako kierownik, kaucja 1000,—. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 195

Ogrodnik
starszy kawaler, handlowiec — pszczelarz, wszechstronnie kwalifikowany szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 190

Szofer
kował, kawaler, dobrze połączony, znający wszelkie reparacje samochodowe poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 28 346

Studentka
ekonomii szuka praktyki w Poznaniu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 325

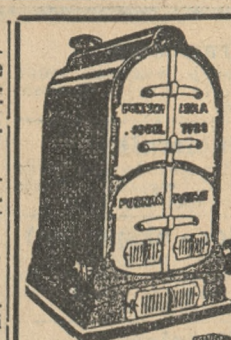
Kupiec
dobry organizator księgowy, poszukuje posady w przemyśle, handlu lub jako wspólnik z współpracą. Gwarantacja 9000,—. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 295

Korepetycyj
niższe gimnazjum lub posady biurowej szukam, wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 597

Samotny
wypożyczy 3000 za posadę magazyniera, pracę biurową lub wspólnicę dobrego interesu. Wyczerpujące oferty Kurjer Pozn. zdg 28 591

Ogrodnik
poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 587

Szofer - mechanik
pierwszorzędna siła, lat 36, język polsko - niemiecki, 14 lat na jednej posadzie wykonuje remonty, obeznany z elektromontażem, — bronja. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 660

Oszczędnościowe kotły
do centralnego ogrzewania pat. „Höntscha”, opalać można każdym opałem. Tanie paliwo zmniejsza znacznie koszty ogrzewania.
Höntscha i Ska sp. z o.o.
Odlewnia kotłów ogrzewalnych
Poznań — Rataje VI.
ng 17 159

Ślusarz
lat 27, kawaler, poszukuje stróżostwa lub innego zajęcia za skromnym wynagrodzeniem. — Zgłoszenia Agencja Kurjera Pozn. zdg 19 096

Maturzysta
zdolny rysownik szuka posady. — Ewentualnie w biurze. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 980

Uczeń
lat 18 z prowincji pragnie się wyuczyć rzemiosła zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 977

Biuralista
znający wszelką pracę oraz pisze biegle maszyną poszukuje posady najchętniej na majątek. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 810

150 zł
kaucji za posadę robotnika do składu lub chłopaka lat 23. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 715

Ogrodnik
pianista poszukuje pracy przy willach lub majątkach. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 147

Wychowawczyni
freblanka z kilkuletnią praktyką, szuka posady od 1 stycznia 37 r. lub wcześniej. Oferty uprasza się pod adres Poznań-Solacz, ul. Mazowiecka 11, I p. Piechocka, u p. P. Wróbel. zdg 28 139

Kuśnierka
przerabia futra kurtki elegancko szuka posady poza domem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 829

Szofer
szuka jakiegokolwiek posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 830

Buchalter
rutynowany bilansista, korespondent, podatki, sprawy sądowe, poszukuje posady. Referencje prima. Również godzinowo. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 28 533

Student
krytycznym położeniu szuka posady biurowej lub innej, wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 494

Chłopiec
17 letni z odpowiednim wykształceniem, który ma zamiłowanie do mleczarstwa prosi o podanie miejsca gdzieby mógł praktykować. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 28 489

Poszukuje
praktyki mierz-melioracyjnej. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 29 009

Młodsza
ekspedientka — bufetowa, znająca ekspres, poszukuje posady. Ewentualnie wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 002

Poszukuje
praktyki mierz-melioracyjnej. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 29 010

300,—
dam za wskazanie stałej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 167

Reemigrantka
uczenica, bufetowa poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 720

300,—
dam za wyrobiecie stałej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 288

Krawcowa
pierwszorzędna na płaszcze suknie poza dom 2 złote dziennie szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 423

Krawcowa
dziennie 1,25 szuka posady w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 233

Chłopiec
sierota poszukuje jakiegokolwiek nauki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 257

Chłopiec
uczciwych rodziców poszukuje jakiegokolwiek nauki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 256</

Wyprawy Ślubne
COTOWE
NA ZAMÓW.
Z METRA.

3 Schubert
FABR. BIELIZNY - DOM PRÓCEN
ST. RYNEK 76
tylko

Dom Czerwony naprz. Odwachu
obok Apteki pod Lwem
Pg 6604-38.140

Krawcowa
dobrym krojem, szyję 1,50
dziennie. szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 29 322

Pielęgniarka
masażysta szuka zalecia. wyko-
nuje wszelkie masażycie, ręczne
przyjmuje także dwujęzyczne u
chorych. Adres Paczkowski. Po-
znań. Skryta 14. m. 1.
zdg 28 864

Młoda
panienka z ukończoną szkołą
handlową Preissa szuka prakty-
ki. Zgłoszenia do Kurjera Pozn.
zdg 29 303

Lokomobile
60/80 P. S. kupię. Oferty
szczegółowe Kurjer Poz-
nański zg 14 575

TEATRY
Poznań, sobota, 24. 10.

TEATR POLSKI: Sobota,
24. 10. „Pan Topaz”, wy-
stęp gościnny M. Maszyń-
skiego.
Niedziela, 25. 10. o godzi-
nie 16: „Lekkomyślna
siostra”.
Niedziela, 25. 10. o godzi-
nie 20: „Pan Topaz”, wy-
stęp gościnny M. Maszyń-
skiego.
Poniedziałek, 26. 10. „Pan
Topaz”, gościnny występ
M. Maszyńskiego.

TEATR WIELKI (Opera):
Sobota, 24. 10. „Tosca”.
Niedziela, 25. 10. o godzi-
nie 15: „Rose Marie” po-
raz ostatni. Ceny popu-
larne.
Niedziela, 25. 10. o godzi-
nie 20: „Ewa”.

TEATR NOWY: Sobota, 24.
10. „Piękna Izabella”.

KINA

Poznań, sobota, 24. 10.
APOLLO: Dziś „Czarne
róże”; od niedzieli „Upiór
na sprzedaż”.
CCRSO: „Tuneł”.
GLORIA: „Miłosne niespo-
dzianki”.
GWIAZDA: „Zaczęło się od
pocałunku”.
OŚWIATOWE T. C. L.: —
„Kapryśna Marietta” i
„Cztery strony świata”.
„W kraju złotego smoka”.
METROPOLIS: „Mały ma-
rynarz”.
RENAISSANCE: „Senio-
ra w masce”.
SŁONCE: „Carewicz”.
SFINKS: „Manewry mi-
łosne”.
ŚWIT: „Amerykańskie
awanturny”.
TECZA-Lazarz: „Samochód
99”.
TECZA-Wilda: „Moja Ma-
leńka”.
WILSONA: „Kochany lo-
buz”.

Krawcowa
dobry kraj szyje wszystko szuka
posady. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 29 261

Cukiernik
pierwszorzędne świadectwa szuka
posady ewentl. wyjazd. Oferty
Kurjer Poznański zdg 29 211

Dekorator - ekspedjent
artykuły męskie, po kursie deko-
racyjnym zagranicą, obejmie na-
tychmiast posadę. Oferty Kurjer
Poznański zdg 29 258

Kuśnierz
wykonuje tania, elegancko poszu-
kuje posady w dom, poza dom.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 357

Inteligentna
panienka lat 21, obecnie w pier-
wszorzędnym lokalu szuka posady
w hotelu pierwszej panny bufe-
towej od 1. 11. Oferty do Ku-
rjera Poznańskiego zdg 29 351

Kawaler
22 po wojsku, elektromonter - ro-
botnik, szuka jakiegokolwiek pra-
cy. Oferty Kurjer Poznański
zdg 29 472

Piekarsz - cukiernik
szuka posady. M. Pajkert, Gnie-
zno, Trzemeszyńska 17.
zdg 29 443

Ekspedjentka
z branży rzemieślniczej szuka posady
od zaraz. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 29 149.

Wychowawczyni
długoletnie świadectwa, kochają-
ca dzieci, samodzielna, szczer-
nie, przyjmie posadę, także wyre-
czenia pani. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 29 417

Inteligentna
znająca wszelkie prace przyjmie
posadę do mniejszej rodziny.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 29 482

Dla kolegi
mego, dobrego handlowca, bran-
ży bydląt, trzody z zawodu rzeźni-
ka szukam posady. Zgłoszenia
Kurjer Poznański ng 19 087

Karmelaz-Laborant
poszukuje posady. Oferty pod
„Zdolny”. Biuro Ogłoszeń, Byd-
goszcz, Dworcowa 54.
ng 19 085

27. WOLNE MIEJSCA

Kierownika (czki)
do składu tow. krótk. biel. —
blawat, z kaucją, — możliwość
przejęcia na dogodnych warun-
kach. Zgłoszenia „Merkur”.
Gniezno. zdg 27 777

Maszynistka
praktykantka, czas próbny, póź-
niej procent. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 29 329

Kucharke
dobra. Chelmońskiego 1. m. 10.
Pg 7 713-57.382

Ekspedjentka
młodsza do hurtowni kolonialnej
z językiem niemieckim, obeznana
z pracami biurowymi, pisanie
na maszynie z kaucją potrzebna
od 1 listopada. Zgłoszenia z odpi-
sami świadectw i podaniem wy-
nagrodzenia do „Par” pod 57 333.
Pg 7 710-57.38 3

Krawiec
potrzebny dom. Adres Kurjer Po-
znański zdg 29 257

Maturzystka
wychowawczyni - korepetytorka,
umiejąca robotki, cerowanie. Wy-
magania odpisy świadectw Hot-
el Metropol, Wągrowiec.
zdg 29 442

Służąca
bardzo dobrymi świadectwami
wykwintnym gotowaniem przy-
jmuje. Lodowa 6, przy Rynku Ła-
zarskim, właściciel domu.
zdg 29 418

Pracownica
inteligentna do fabryki kosme-
tycznej potrzebna zaraz. Zgłosze-
nia z życiorysem, podaniem dotych-
czasowego zatrudnienia i wynag-
rodzenia do Kurjera Poznań-
skiego zdg 29 416

Ekspedjentka
z branży rzemieślniczej potrzebna.
Zygm. Niklasiewicz, św. Marcin
nr. 11.
zdg 29 453

Studentka
jako wychowawczyni do dwójki
dzieci 14 i 8 lat. Zgłoszenia odpis
świadectw fotografii i warunki
do Kurjera Pozn. zdg 29 448

Magazynier
za pożyczkę 2-3 tys. otrzyma
stałą posadę w Bydgoszczy. Oferty
Kurjer Poznań. zdg 29 445

Szofer - stangret
kawaler, możliwie wyszlony ka-
waleryzista potrzebny na majątek.
Oferty świadectwami, podaniem
pensji Kurjer Pozn. zdg 29 444

Gospodyni
kucharka doskonale gotowanie,
pieczenie, sztywne prasowanie,
długoletnie świadectwa potrzebna
wyjazd dwóch osób. Oferty odpis-
sem świadectw Kurjer Poznański
zdg 29 402

Biegła
biurowa maszynistka obeznana
pracami biurowymi również zna-
jomość wypłat obliczeń socjal-
nych. Oferty krótki życiorys wa-
runki Kurjer Pozn. zdg 27 804

Agenci
do sprzedaży narzędzi rolniczych
poszukiwani. Zgłoszenia „Klon”.
Lwów, skryta 262.
ng 18 534

Apteka
(Pom.) poszukuje zaraz magistra
lub magistra z praktyką. Warun-
ki proszę podać. Posada stała. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
dg 3261

Siła
inteligentna, może być panienka
do redakcji na prowincję od za-
raz wzgl. 1 listopada. Warunek:
dokładna znajomość języka po-
lskiego, umiejętność redagowania
wiadomości kronikarskich, musi
udzielić pomocy naukowej w za-
kresie 4-ech klas gimnazjalnych.
Zyciorys, praca umysłowa i wy-
magania do Kurjera Poznańskie-
go ng 18 933

Mistrz kowalski
potrzebny. Znajomość kuzni me-
chanicznej konieczna. Wiek po-
niżej 45 lat. Oferty z podaniem
warunków do Kurjera Poznań-
skiego zdg 29 454

Mistrz ślusarski
potrzebny. Znajomość robót bla-
charskich pożądana. Wiek po-
niżej 45 lat. Oferty z podaniem
warunków do Kurjera Poznań-
skiego zdg 29 455

Pomocnik
z branży technicznej - handlowej,
dobrze obeznany z wszelkimi ar-
tykułami technicznymi, młodszy,
inteligentny i zdolny, potrzebny
zaraz. Zgłoszenia z odpisem
świadectw pod nr. 43.64 do —
„Par”. Al. Marcinkowskiego 11.
Pg 7 719-43.64

MEBLE solidne - piękne - tanie
W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE
Wystawa: Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134
Parkiet po cenach konkurencyjnych
ng 17 729

Posługaczki
na popołudniu Łazarz — Sza-
nieckiej 14a m. 3. zdg 28 770

Kuchmistrzynie
z wykwintem gotowaniem i dłu-
goletnimi świadectwami potrze-
bna od 1 listopada. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego pod nr.
zdg 28 756

Radjomonter
zaraz. Półwiejska 23. zdg 29 373

Pielęgniarka - niania
wykwalifikowana, z kilkuletnią
praktyką, pierwszorzędnymi po-
lecaniami, potrzebna do Torunia.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 29 366

Pomocnik
krawiecki zaraz Chwaliszewo 35.
zdg 29 462

Kelnerka
przystojna na prowincję. Rataj-
czaka 31, skła dyspozycyjny.
zdg 29 461

Agentów-
inkasentów do sprzedaży mate-
riałów sukiennych na raty poszu-
kujemy w całej Polsce. „Pomoc”.
Lwów 15, Cerkiewna 18. ng 18 509

Dziewczyna
czysta, pranie, gotowanie. Zgło-
szenia św. Józefa 6, mieszkanie 4
zdg 28 686

Kucharka
restauracyjna, prowincja, z wła-
sna pościelą od 1. 11. Zgłaszać
się dnia 29. bm. Matejki 6, m. 10
od godz. 14-17. zdg 28 791

Służąca
gospodynie z dobrymi świadec-
twami poszukuje. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 28 793

Kuśnierka
w dom. Marcina 6, m. 4.
zdg 28 798

Uczeń
szkoła handlowa potrzebny. —
Fabryka Kolder, Bandel. —
27 Grudnia 6. zdg 28 805

Służąca - kucharka
potrzebna. Zgłoszenia Stary Ry-
nek 63, skład. zdg 28 811

Książkowej
rutynowanej do współpracy —
z udziałem powyżej 5 000 zł po-
szukuje niezależny, samodzielny
kupiec kawaler. Cel matrymo-
nialny. Oferty Kurjer Poznański
dg 3410

Ekspedjentka
biegła do składu rzeźniczego po-
trzebna od 1. 11. Zgłoszenia Wła-
dysław Król Wągrowiec, Marsz.
Piłsudskiego 6. zdg 28 450

Ekspedjentki
młodsze samodzielne do magazynu
obuwia potrzebne. Oferty Kur-
jer Pozn. zdg 28 297

Dziewczyna
do wszystkiego. Zgłoszenia 25.
godz. 10-6. Ogrodowa 4. m. 3.
zdg 28 981

Posadę
stałą otrzyma osoba za udziele-
niem pożyczki 800 — 1 000. — zł.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 28 134

Samodzielna
krawcowa z dłuższą praktyką po-
trzebna od zaraz na wyjazd. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 28 522

Ekspedjent
młodszy, uczciwy do probierni po-
trzebny zaraz. Świadectwa, refe-
rencje pożądan. Stary Rynek 4.
zdg 28 493

Ekspedjentka
biegła z dobrym poleceniem do
składu rzeźniczego, może się
zgłosić. A. Knast, Fabryczna 1,
mieszkanie 2. zdg 28 543

Nauczycielka
wychowawczyni do 4 dzieci 10 do
24 lat, pomoc naucz. niemieckiej,
fortepian. Zgłoszenia odpis świa-
dectw Kurjer Poznański
zdg 27 645

Gospoia
dobre gotowanie potrzebna. Oferty,
odpis świadectwa, wiek do
Kurjera Poznańskiego zdg 28 627

Posługaczka
gotowaniem utrzymaniem zaraz.
Stablewskiego 3 a. m. 7, od 4.
zdg 28 632

Przyjemni
kilku radiotechników. Radioświat
Poznań, Ratajczaka 10.
zdg 28 620

Inteligentna
uczennica potrzebna do firmy S.
Zygadlewicz, 27 Grudnia 6.
zdg 28 719

Młodsza
ekspedjentka (tow. krótkie) od
zaraz. Wskaże Kurjer Poznański
zdg 28 732

Niania
zdrowa świadectwami od 1. Chel-
mońskiego 17 m. 3. godz. 3-5.
zdg 28 831

Przychodnia
młodsza gotowaniem Szwajcarska
21 mieszk. 8 niedziela popołudniu.
zdg 28 925

Służąca
potrzebna Dąbrowskiego 23 —
7. zdg 28 937

Prawdziwy
CHŁEB LITEWSKI
tylko ze znakiem
ochronnym
firmy
Dr. A. WANDER
SA
KRAKÓW

ng 18 143

Ślusarzy
budowlanych (okuwaczy) przy-
jmuje ślusarnia, Poznań, Górna
Wilda 27. zdg 28 838/9

Ekspedjentka
branży obuwia potrzebna. Po-
znań, Stary Rynek 93.
zdg 29 126/7

Posługaczka
Śniadeckich 30, m. 2. zdg 28 995

Fotograf
młodsza siła chętny do pracy po-
trzebny 1. 11. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 28 970

Robotnika
młodszego z dobrymi świadectwa-
mi do wszelkich prac. Cz. Kwiat-
kowski, Pierackiego 8. Zgłosze-
nia tylko rano 9-11. zdg 29 078

Dziewczynie
uczciwa z poleceniami do wszyst-
kiego gotowaniem. Skarbowa 4,
mieszkanie 13. zdg 29 015

Młodszy
pomocnik krawiecki do ręki po-
szukiwany. Kantaka 7 m. 4.
zdg 29 342

Dziewczyna
potrzebna. Śniadeckich 20 m. 3.
zdg 29 428

Kucharka
z smacznym gotowaniem i do
prac domowych, młodsza, uczci-
wa, zdrowa z dobrymi świadec-
twami potrzebna od 1. 11. Zgło-
szenia Wally Leszczyńskiego 19.
zdg 29 380

Pea-Krem
utrzymuje świeżość cery
w każdej porze roku

R. Barcikowski S. A. Poznań
ng 18 781

Praktykanta
z ukończoną szkołą handlową do
biura i sklepu spożywczego spół-
dzielni od zaraz. Pierwszeństwo
mają z początkami ekspedycji w
sklepie spożywczym. Oferty Ku-
rier Poznański zdg 29 335

Inteligentna
odpowiedzialna osoba do wyre-
czenia pani domu zamożnego w Po-
znaniu i opieki nad 2 chłopcami
11. 13 lat potrzebna 1 listopada
konwersacja francuska pożądana.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 28 868

Pokojuowa
wykwalifikowana, znająca kra-
wieczyznę i roboty ręczne, do-
brze nalecona. Oferty z odpisa-
mi świadectw Kurjer Poznański
zdg 29 196

Dziewczę
15-letnia, uczciwa, potrzebna przed
południem. Słowackiego 32 m. 5.
zdg 29 399

Rutynowana
książkowa
(Elliot - Fisher) z dobrą steno-
grafia polsko - niemiecką do po-
ważnej instytucji w Toruniu po-
trzebna. Oferty z życiorysem
referencjami i warunkami skła-
dać Kurjer Pozn. dg 3 422

Młodsza
panienka do lekkich prac biu-
rowych wynagrodzenie z 30 mie-
siecznie. Zgłoszenia z życiorysem
Steinke. Strzelecka 12.
zdg 29 298

Fliskarzy
do układania posadzek i płyt
ściennej poszukujemy. Oferty
Kurjer Poznański, Bydgoszcz,
3-go Maja 20. ng 19 102

Woźnica
Piekarnia
Górna Wilda 115. zdg 29 265

Książkowej
dobrze poleconej poszukuje od za-
raz na prowincji. Oferty z po-
daniem warunków przy wolnym
mieszkanu i utrzymaniu do Ku-
rjera Pozn. dg 3 421

Rządca
potrzebny samodzielny, dobry ho-
dowca, referencje, dłuższą prak-
tyką konieczna. Oferty „20 wioł
Garnolińskie”. Warszawa. ng 19 088

Radjoodbiorniki
najważniejszych fabryk, wszel-
kich typów, długoterminowe
spłaty, gotówka taniej.

sprzet radiowy
wielkim wyborze stale na skła-
dzie.

Kazimierz Matuszak.
Poznań, Pierackiego 16. telefon
30-67. Pokaz aparatów bez obo-
wiazku kupna. ng 16 747

Hallo!
tylko
Savoy — Szewska 9
jest najprzyjemniejszy lokal, —
gdzie można długie wieczory spe-
dzić. Dancing do rana! Walenty
Kalek. zdg 29 119

„Kapelusz”
modnie przeprasowany odświe-
żony, zastąpi nowy. Tanie kape-
lusze na składzie. Wytwórnia ka-
peluszy męskich, damskich. 27-go
Grudnia 2. podwórze. zdg 85 745

PONCZOCHY NAJTRWALSZE
tylko z firmy
„PANI”
Aleje Marcinkowskiego 13
dg 3181

Humor zagraniczny

Człowiek z charakterem.
— Schył się Władziu, bo uderzył głową o most.
— Zapamiętaj sobie, że ja przed niczem się nie cofam
i głowy przed byle czem nie schylam. (x)

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter**, Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata

na miesiąc listopad 1936 roku za oba wydania razem w Poznaniu
w ekspedycji zł 3.20 w agencjach w mieście zł 3.50, a odnoszeniem do
domu w Poznaniu zł 3.70, a odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem
miesięcznie zł 4.10, kwartalnie zł 12.30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5.00, w innych
krajach zł 7.00—9.50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie,
strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają
prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr, na stronie
drugiej (lub trzeciej) 120 gr, przed wiadomościami potocznymi 200 gr
od 1-lamowej milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniami 20% nad-
wyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach
do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do z. 11.10, w dni przedświa-
teczne do godz. 10.45 wiek-że dłużej według możliwości. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów
w tem 5 nagłówków): słowo nagłówek. (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 10 gr. Za różnicę między
zostawem a wysokością ogłoszenia, powstałą wskutek matryc., wydawnictwo nie odpowiada.